

Fedezzük fel együtt a világot
„Gyermekeket gyermekként megélni”

természetvédő, hagyományőrző

Pedagógiai Program

SASADI ÓVODA

Székhely: 1118 Budapest, Dayka Gábor utca 4/B.

Telephelyek:

Töröcsvár Utcai Óvoda Telephely

1112 Budapest, Töröcsvár utca 19-21.

Tesz-Vesz Óvoda Telephely

1118 Budapest, Zólyomi út 20-22.

Az intézmény OM azonosítója: 034467		Készítette: Pócsné Hermanics Mária óvodavezető Ph.	
Legitimációs eljárás			
Nevelőtestületi elfogadás határozatszáma: 6/2019(03.08.) Nevelőtestület nevében: ..... névaláírás			
Véleményezők			
1. 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 118. § (3) a) pont 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet 25. § (3) Az óvoda szakmai munkaközössége névében: Szasadi Kisközség		2. Nkt. 72. § (5) Szülői Szervezet a Pedagógiai programot véleményezte Müller S. - Székely Szülői Szervezet T. - Tesz-Vesz Óvoda telephely Szülői Szervezet H. - Törösvár Utcai Óvoda telephely Szülői Szervezet	
3. 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 128. § (6) (8) V. - védőnő K. - védőnő T. - védőnő M. - vezető védőnő		4. 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 128. § S. - óvodapszichológus	
A Pedagógiai Programban szereplő „Közös a Napunk” közvéleményt formáló, érzékenyítő program, továbbá a Biztonságos Közlekedésszabvány Program, valamint a Tehetséggondozás Szakmai Centrum működtetésének érvénybelépéséhez az 52/2016. (III.31.) XI.ÖK határozatra való hivatkozással a nevelőtestület nevében kérem a fenntartó egyetértését, mert ezek megvalósítása a fenntartóra többletköltséget ró. ..... óvodavezető			
A Sasadi Óvoda (1118 Budapest, Dayka Gábor utca 4/b) Pedagógiai Programban szereplő „Közös a Napunk” közvéleményt formáló, érzékenyítő program, továbbá a Biztonságos Közlekedésszabvány Program, valamint a Tehetséggondozás Szakmai Centrum feladatainak ellátásához, melyek a fenntartóra nézve többletköltséget jelentenek a .../2019.(V. .) XI.ÖK határozatával egyetértését adja. ..... Fenntartó nevében P.H.			
A Sasadi Óvoda (1118 Budapest, Dayka Gábor utca 4/b) Pedagógiai Programját az óvoda vezetője a 9/2019(03.29.) számú határozatával jóváhagyta. Tócsa Z. - óvodavezető P.H.			
A dokumentum jellege: Nyilvános		Megtalálható: az óvoda honlapján	
Hatályos: Érvényessége: a kihirdetéstől visszavonásig			
Verziószám: 4/2019		Készült: 3 példányban	
Iktatószám: 10/95/2019			

TARTALOMJEGYZÉK

A PEDAGÓGIAI PROGRAM JOGSZABÁLYI HÁTTERE	6
I. Az Intézmény bemutatása	7
I.1. Helyzetkép	8
I.2. Törzskönyvi adatok.....	9
I.3. A nevelőmunka tárgyi feltételei, óvodai épített környezet	10
I.4. Óvodánk telephelyenkénti férőhelyei	11
I.5. A nevelőmunka személyi feltételei.....	11
I.5.1. Létszámadatok.....	11
I.5.2. Tárgyi adottságok és feltételek	12
I.5.3. A nevelőtestületről	13
II. Nevelésünk rendszerábrája	14
II.1. Az óvoda nevelési alapelvei és értékei	15
II.1.1. Gyermekkép.....	16
II.1.2. Óvodakép.....	19
II.1.3. Az intézmény integrálási feladatai	22
III. Óvodai nevelésünk általános céljai, feladatai, keretei	23
III.1. Az egészséges életmód, egészség fejlesztő testmozgás alakítása	25
III.1.1. A helyes életritmus.....	26
III.1.2. Táplálkozás.....	27
III.1.3. Testápolás, tisztálkodás, öltözködés	28
III.1.4. Mozgás, edzés.....	29
III.1.5. Pihenés, alvás	29
III.1.6. A testi-lelki egészségvédelem és szociális kapcsolatok harmóniájának megteremtése.....	30
III.1.6.1. Szomatikus (testi)	30
III.1.6.2. Pszichohigiénés (lelki).....	31
III.1.6.3. Szociálhigiénés (szoros kölcsönhatásban állnak egymással)	31
III.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés.....	33
III.3 Anyanyelvi - értelmi fejlesztés és nevelés.....	38

IV. A tevékenységek kerete – Természetóvás és hagyományőrzés	42
IV.1. A környezettudatos magatartás kialakítása	42
IV.2. A jeles zöld napok, ünnepek, népszokások és néphagyományok	43
V. A program tevékenységformái	49
V.1. A Játék	49
V.2. Munka - munka jellegű tevékenységek.....	53
V.3. Tevékenységekben megvalósuló tanulás.....	56
V.4. Külső világ tevékeny megismerése - A mikro és makro környezet – benne a matematikai nevelés – megismerése	59
V.4.1. Környezet ismereti tartalmi vonatkozás	61
V.4.1.1. Közlekedés biztonság – Biztonságos óvoda	62
V.4.2. Matematikai tartalmi vonatkozás	63
V.5. Mozgás	64
V.6. Verselés, mesélés.....	68
V.7. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	72
V.8. Rajzolás, mintázás, kézimunka	78
VI. Integráció.....	84
VI.1. Az együttnevelésben résztvevő integrált SNI gyermekek sajátos nevelési igényéből következő feltételek biztosítása	86
VI.2. Nemzeti kisebbség és a hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek befogadása.....	90
VI.3. Különleges bánásmódot igénylő enyhe értelmi fogyatékos sajátos nevelési igényű gyermek integrált óvodai nevelése	91
VI.4. Különleges bánásmódot igénylő autizmus spektrum zavarral küzdő sajátos nevelési igényű gyermek integrált óvodai nevelése	92
VI.5. A fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozás zavarral) küzdő gyermekek	93
VI.6. Tehetséges gyermekek gondozása.....	94
VII. Gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenység.....	97
VII.1. Szociális hátrányok helyzetét enyhítő segítő tevékenység	100
VII.2. Az óvodapszichológus szerepe, tevékenysége	102
VIII. A pedagógiai munka dokumentációi	104
VIII.1. A gyermekek fejlődésének nyomon követése – mérés	104

VIII.2. Csoportnapló tartalma	107
VIII.3. Felvételi és mulasztási napló és hozzátartozó adatlap tartalma	108
IX. Az óvoda kapcsolatrendszere	109
IX.1. Fenntartó - Óvoda kapcsolata.....	109
IX.2. Óvoda család együttműködése	109
IX.3. Szülői Szervezet (Közösség) - Óvoda kapcsolata	112
IX.4. Szakszolgálatok - Óvoda kapcsolata	112
IX.4.1. Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat XI. Kerületi Tagintézménye.....	113
Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat XI. kerületi Tagintézménye - Nevelési tanácsadás és Tankerületi Szakértői Bizottsági feladatok.....	113
IX.4.2. Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat 1. Számú Szakértői Bizottsági Tagintézménye és Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat Beszédvizsgáló Gyógypedagógiai tanácsadó, Korai Fejlesztő, Oktató és Gondozó Tagintézménye.....	114
IX.4.3. Újbudai Pedagógiai Iroda	114
IX.4.3. Újbudai Humán Szolgáltató Központ	114
IX.5. Egészségügyi Intézmények - Óvoda	115
IX.6. Egyház - Óvoda.....	115
IX.7. Bölcsődék - Óvoda.....	115
IX.8. Iskolák - Óvoda	116
IX.9. Közművelődési és egyéb intézmények - Óvoda.....	116
IX.10. Külhoni magyar óvodák - Óvoda	117
IX.11. Kerületi Szakmai centrumok - Óvoda	117
X. ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉS	118
LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK	120
JEGYZŐKÖNYV.....	121
JELENLÉTI	123

A PEDAGÓGIAI PROGRAM JOGSZABÁLYI HÁTTERE

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény
- Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet módosításáról szóló 137/2018. (VII. 25.) Korm. 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról
- 322/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekvédelemről és gyámügyi igazgatásról
- Az 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
- 15/1998. (IV.30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről
- Az óvoda hatályos Alapító Okirata
- Nevelőtestületi határozatok
- Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzatának hatályos Köznevelési Koncepciója

I. Az Intézmény bemutatása

Az intézmény hivatalos elnevezése: **Sasadi Óvoda**

Az intézményben folyó nevelő munka nyelve: magyar

Egyéb információ: A hitoktatás a törvényi előírásoknak megfelelően - évente a szülői igényekre alapozva - biztosított

A Pedagógiai Program alkotója: Sasadi Óvoda Nevelőtestülete

A Pedagógiai Program jóváhagyója: az intézmény vezetője

Az intézmény fenntartója: Budapest Főváros XI. kerület Újbuda Önkormányzata

Cím: 1113 Budapest, Bocskai út 39-41.

Az óvoda elérhetőségei:

E-mail: info@sasadiovi.ujbuda.hu

Web: www.sasadiovi.ujbuda.hu

I.1. Helyzetkép

Intézményeink a Sas-hegy környékén lévő kertes családi házak és kisebb társasházak közelében helyezkednek el.

Óvodáink belső és külső adottságai kedvező lehetőséget nyújtanak a gyermekek egészséges fejlődéséhez, neveléséhez.

Sasadi Óvoda Székhely

Az intézmény elérhetősége: 1118 Budapest, Dayka Gábor utca 4/b.

Törösvár Utcái Óvoda telephely

Az intézmény elérhetősége: 1112 Budapest, Törösvár utca 19-21.

Tesz-Vesz Óvoda telephely

Az intézmény elérhetősége: 1118 Budapest, Zólyomi út 20-22.

I.2. Törzskönyvi adatok

	Sasadi Óvoda Székhely	Újbudai Törösvár Utcai Óvoda telephely	Újbudai Tesz-Vesz Óvoda telephely
Telek területe	10 857 m ²	4723 m ²	5878 m ²
Beépített terület	600 m ²	619,6 m ²	1903 m ²
Udvar	10 257 m ²	4103 m ²	3975 m ²

I.3. A nevelőmunka tárgyi feltételei, óvodai épített környezet

A Sasadi Óvoda épületeinek külső és belső adottságai megfelelően biztosítják a gyermekek fejlődését.

A **fogadótér** mindhárom épületben kényelmes, világos, kulturált várakozási lehetőséget biztosít a szülőknek, vendégeknek. A kétszintes épületeknél a szintek közötti lépcső használhatósága jó, biztonságos, kényelmes közlekedést biztosít mindenkinek.

A **csoportszobák** és **tornaszobák** mérete épületenként változó, de berendezési tárgyaik biztosítják a helyet és lehetőséget a gyermekek tevékenységeihez, egészséges napirendjük megvalósításához. A csoportok játék és eszközállománya jó, melynek eléréséhez nagy segítséget jelent az önkormányzat támogatása és az óvodákban működő alapítványok anyagi ráfordítása.

Az óvoda épületeinek **játszóudvarai** eltérő állapotúak, de méreteik és környezeti adottságaik igen jók. Kiegészítik a mozgásfejlesztés lehetőségeit, valamint a levegőzéshez is kedvezően hozzájárulnak. Felszereltségük sokrétű tevékenységre ad lehetőséget, nagymozgások, labdajátékok lehetőségével, veteményeskert kialakításával, közös növénygondozással.

A **konyhák** felszereltsége jó, alkalmas a megfelelő munkavégzésre, az étel fogadására, az eszközök tárolására, és a munkaterület dolgozóinak étkezésére.

Az **óvodatitkároknak** külön helyisége van, melyben minden eszköz, bútor megtalálható, ami munkájához és az iratok biztonságos tárolásához szükséges.

Mindhárom épületben van **fejlesztőszoba**, **könyvtár**, **kazánház** és a különféle eszközök tárolására alkalmas **szertár**.

A pedagógusok megbeszéléseihez, felkészüléséhez használatos **nevelői szoba** két épületben kialakított.

A működés feltételeit, a felújításokat óvodánk fenntartója, Újbuda Önkormányzata biztosítja, így óvodásaink biztonságos környezetben nevelkedhetnek.

A program megvalósításához szükséges a nevelés tárgyi eszközeinek folyamatos biztosítása. Ezek az eszközök lehetnek:

- Nevelőmunkát segítő és egyéb eszközök, berendezési tárgyak
- A felnőttek munkavégzéséhez szükséges eszközök

Eszközrendszerünk **fejlesztésekor** legfontosabb **elv**, hogy

- az eszköz megfeleljen a gyermek életkori sajátosságainak,
- segítse elő az integrált gyermekek minél nagyobb fokú önállóságát,
- esztétikus és balesetmentes legyen,
- az óvoda helyi nevelési programjában megfogalmazott cél és feladatrendszer megvalósítását szolgálja,
- jó minőségű, tartós, értékálló legyen.

Pedagógiai program megvalósításához szükséges infrastrukturális feltételek megteremtése:

Rendszeresen felmérjük a pedagógiai program megvalósításához szükséges infrastruktúra meglétét, jelezzük a hiányokat a fenntartó felé.

Az intézmény az IKT-eszközöket rendszeresen alkalmazzuk a nevelő/tanító munkában, az eszközök kihasználtsága, alkalmazásuk nyomon követhető.

I.4. Óvodánk telephelyenkénti férőhelyei

- Sasadi Óvoda Székhely: 210 fő
- Tesz-Vesz Óvoda telephely: 105 fő
- Törösvár Utcai Óvoda telephely: 176 fő

I.5. A nevelőmunka személyi feltételei

I.5.1. Létszámadatok

A Sasadi Óvoda engedélyezett közalkalmazotti létszáma 72 fő teljes állás, és 3 fő részmunkaidő, ami címenként bontásban a következő:

Sasadi Óvoda Székhely	31 teljes munkaidős 1 fő részmunkaidős
Törösvár Utcai Óvoda telephely	24 teljes munkaidős
Tesz-Vesz Óvoda telephely	17 teljes munkaidős 2 fő részmunkaidős
Összesen – Sasadi Óvoda	75 fő

Munkakörök szerinti bontásban a létszáma következő:

Megnevezés	Sasadi Óvoda Székhely	Törösvár Utcai Óvoda telephely	Tesz-Vesz Óvoda telephely	Sasadi óvoda összesen
Óvodapedagógus Általános helyettes Óvodavezető	16 fő	12 fő	8 fő	36 fő
Pedagógusasszisztens	3 fő	2 fő	1 fő	6 fő
Dajka	7 fő	6 fő	4 fő	17 fő
Óvodatitkár	1 fő	1 fő	1 fő	3 fő
Konyhás	2 fő	1 fő	1 fő	4 fő
Takarító	1 fő félállású	1 fő	1 fő állás, 1 félállás	4 fő
Kertész	1 fő	1 fő	1 fő félállású	3 fő
Óvodapszichológus	1 fő			1 fő
Gyógyypedagógus	1 fő			1 fő

1.5.2. Tárgyi adottságok és feltételek

Helyiségek	Székhely és telephely óvodák		
	Székhely	Tesz-Vesz Óvoda Telephely	Törösvár Utcai Óvoda Telephely
Csoportszobák száma	7	4	6
Tornaterem, szoba	1	1	1
Logopédiai / fejlesztő foglalkoztató	2	1	3
Nevelői szoba	-	1	1
Többfunkciós helyiség (nevelői szoba, iroda könyvtár, orvosi, logopédiai, stb.)	3	1	1
Irodahelyiségek <i>(vezetői, óvodatitkári, óvónői)</i>	1	2	2
Só szoba	-	-	1
Játék és egyéb tároló helyiségek	3	3	2
Tálalókonyha és hozzá tartozó helyiségek	2	2+1	2
Udvar	2	1	1
Felnőtt öltöző	1	1	1
Felnőtt zuhanyozó	1	1	1
Internet hozzáférés	3	2	3
Számítógép a pedagógusok részére	5	3	3

I.5.3. A nevelőtestületről

Az elmúlt évek társadalmi átalakulása a **köznevelési rendszer változását** is magával vonta. Bevezetésre került a pedagógus életpálya modell, melynek alkalmazásával nyomon követhető az intézményekben zajló **pedagógiai munka minősége**. Mindez a pedagógusoktól nagyobb **felelősséget, rendszerességet és tudatosabb felkészülést** kíván. A minősítésre való felkészülés minden pedagógusnak lehetőséget ad arra, hogy számot vessen tudásával: megerősítse magát abban, amiben jó és korrigálja hiányosságait.

A nevelőtestületekre jellemző a **szakmai nyitottság, igényesség**. Az önképzésen túl szívesen vesznek részt tanfolyamokon, bemutató napokon, hospitálásokon, hogy bővítsék szakmai ismereteiket, módszertani tudásukat. **Pedagógus kompetenciák fejlesztése nem akkreditált képzéseken** - a nevelőközösség teljes részvételével - célként jelenik meg továbbképzési tervünkben.

A nevelőmunkát az óvoda **teljes nyitva tartásában óvodapedagógus** végzi, akiknek személye a nevelésben értékformáló erő. Csoportonként két-két óvónő dolgozik heti váltásban.

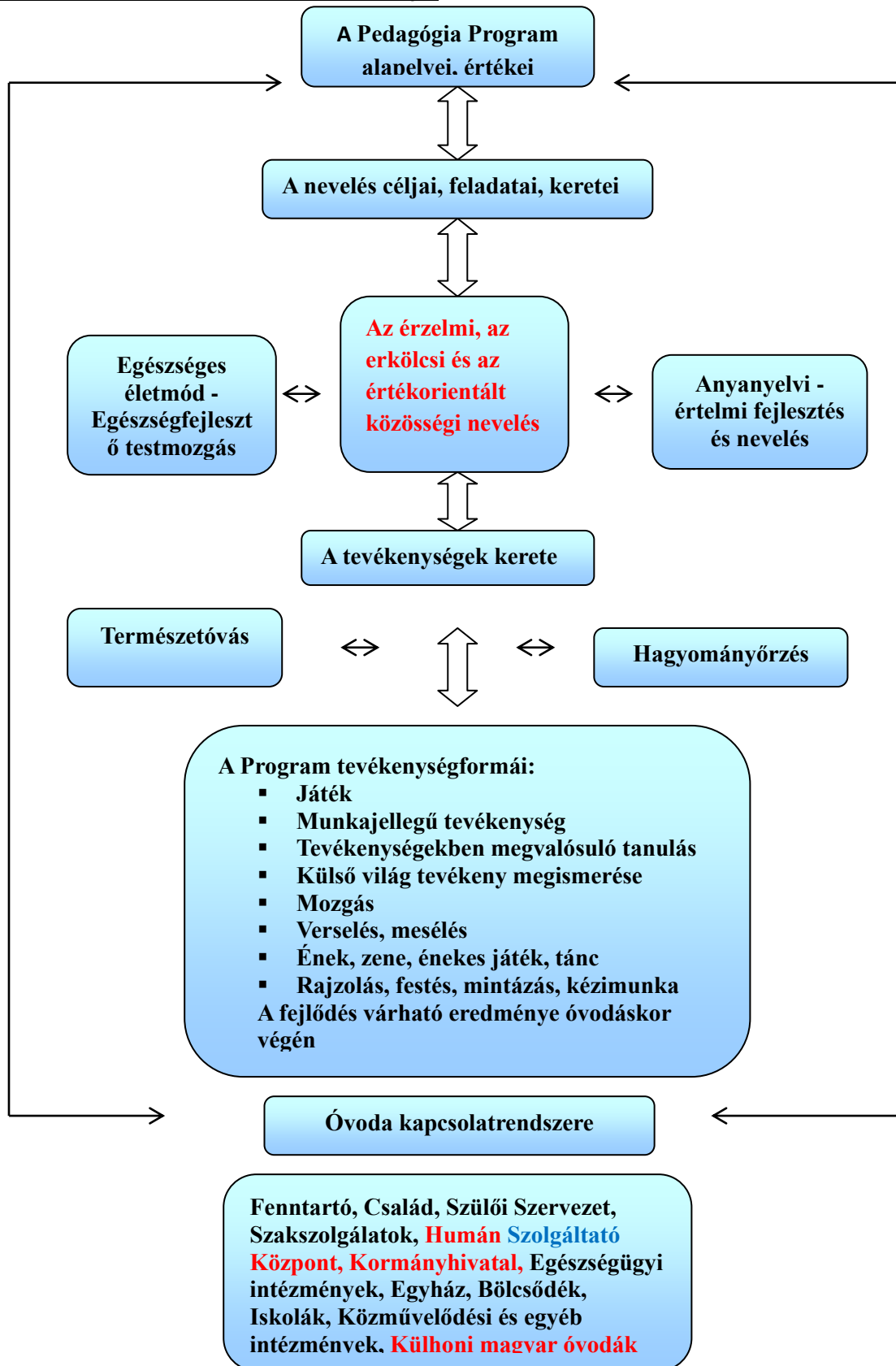
Az óvodapedagógusok és az óvoda működését segítő, **nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkájának** hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez.

Támogatjuk óvodapedagógusaink azon törekvéseit, hogy a program megvalósításához szükséges **szakirányú tanfolyamokon részt vegyenek**, folyamatosan fejlesszék tudásukat, rendelkezzenek biztos ismeretekkel, készségekkel. Tudják a személyiségformálás folyamatát, tevékenységeit, azok tervezését, módszereit, a hátrányos helyzetű gyermekek nevelésének specifikumait. Csak hiteles pedagógus tud cselekedeteivel, a gyerekekre hatni. A pedagógus mintaként áll a gyermekek előtt. Személyisége elfogadó, segítő, támogató attitűdön alapszik, modell szerepe életrendi mintáiban, szokásaiban mindennapi viselkedés kultúrájában felerősödik.

Az intézményvezető segíti a nevelőtestület munkáját:

- Részt vállal az óvodapedagógusok tevékenységének látogatásában, megbeszélésében.
- Az óvodapedagógusok értékelésében a vezetés a fejlesztő szemléletet érvényesíti, az egyének erősségeire fókuszál.
- Alkalmat ad az óvodapedagógusoknak személyes szakmai céljaik megvalósítására, támogatja munkatársait terveik és feladataik teljesítésében.
- Kezdeményezi, szervezi és ösztönzi az intézményen belüli együttműködéseket.
- Szorgalmazza a belső tudásmegosztás különböző formáit.
- Az óvodavezető az óvodapedagógus szakma és az óvodavezetés területein keresi az új szakmai információkat, és elsajátítja azokat.

II. Nevelésünk rendszerábrája

II.1. Az óvoda nevelési alapelvei és értékei

- **A gyermek nevelése a család joga és kötelessége. Az óvoda kiegészítő, segítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet tölt be.** Átmenetnek tekintjük az óvodai nevelést a családi, bölcsődei és az iskolai nevelés között.
- Alapelvnek tekintjük a gyermek szeretetét, tiszteletét, elfogadását, fejleszthetőségét.
- A szülőkkel együttműködő, segítő, kölcsönös tiszteletre épülő partnerkapcsolat kialakítására törekszünk, az óvoda teljes dolgozói körének részvételével.
- Az előítélettől mentes pedagógiai környezet kialakítását, egymás elfogadására, a különbözőségek tiszteletére nevelést tartjuk szem előtt.
- A különböző fejlődési zavarban szenvedő gyermekek számára is biztosítjuk a fogyatékosságuknak megfelelő pedagógiai ellátáshoz való jogot szakemberekből álló (óvodapedagógus, fejlesztő pedagógus, gyógypedagógus, pszichológus, logopédus és gyógytestnevelő) team munka segítségével az óvodai keretekhez és lehetőségekhez igazodva.
- A közösségi szokások és szabályok kialakítása és erősítése során a gyermeki autonómia tiszteletben tartása vezérel minket.
- A gyermekek fejlődésének segítésében az egyenlő hozzáférést biztosítjuk.
- A gyermekek egyéni fejlettségének figyelembe vételével, időt hagyunk és adunk mindenkinek a folyamatban történő fejlődéshez.
- Arra törekszünk, hogy a gyermekek a mindennapi tapasztalatszerzéseik során tanulják meg és gyakorolják a közösségi élet szabályait.
- Megismertetjük a gyermekekkel a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok, néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti a családi a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét is."
- Közös tevékenységek során a gyermekek egészséges életmódját is alakítjuk, valamint segítjük az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelést.
- Tevékenységeken keresztül közvetítjük a keresztény kulturális értékeket: jóság, igazságosság, becsületesség, szeretet, alázat, méltóság, önzetlenség, tolerancia, elfogadás /befogadás stb.
- Az óvoda vezetője és dolgozói az Etikai Kódexben foglaltak szerint végzik munkájukat.

II.1.1. Gyermekkép

„Ha a kisgyermek szabadon nyúl a tapasztalatokért, átéli az életet.”

(Kempelen Farkas)

Akik gyermekekkel élnek, azok a "legtisztább lelkekkel" élnek, és a velük való együttélés minket, felnőtteket is gazdagít. Mi magunk is szeretetet kapunk, figyelmet, ragaszkodást. Rájuk figyelve remek játszótársra lelhetünk, hisz játszani lehet velük az életet, s ezzel egyszeriben minden más megvilágításba kerül. Belefér az érzelmek tengere, uralkodó szerepe; a játék, a játékosság, a gondolatok, érzések szabad áramlása.

*"A gyermekszem a legfurcsább hatalom,
próbáld csak ki másokon, vagy magadon,
mert amikor a gyermekszem kérve kér,
abba minden vágy és csoda belefér."*

(Szűcs Imre)

Milyenek is ők?

*„A gyermek olyan, mint a tükör. A szeretetet nem kezdeményezi, de visszatükrözi.
Ha szeretet kap viszonozza azt, de ha nem kap szeretetet, nincs mit visszatükröznie.”*

(Ross Campbell)

- Három éves koruk körül ellent mondanak környezetüknek, önállóságukat érvényesítik.
- Beszédükben az "én" az "enyém" szavakat használva öntudatra ébrednek.
- Életük gyökeresen megváltozik 6-7 éves korukban, mikor rá kell ébredniük, hogy mit követel tőlük a környezet, hogy annak tagjává váljanak.
- Képzeletük végtelen, a mese szárnyán száll és fejlődik. Mesével, dallal, tánccal, hittal és szeretettel tudjuk gyermekeink egész lényét fejleszteni. Minden szülő és pedagógus a lényével nevel.

Lényeges kérdés: Kit lát a gyermek, ha minket néz?

- Minden, ami belőlünk árad, sugárzik, az hat rá. Befogadja, magáévá teszi.
- Tőlünk felnőttektől tanul igazat mondani, és tőlünk tanul szeretni is.

Alapfeladatunk mintát adni gyermekeink számára az értékes élethez!

A személyiség szabad kibontakozásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó. Nevelési megközelítésünk gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszünk, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem adunk helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

Feladatunknak tartjuk olyan gyermekek nevelését, akik

- óvodánk derűs, családi légkörében felszabadult, kiegyensúlyozott, az élet minden területén egyéni képességeik szerint megfelelni tudó kreatív, az iskolai életmódra alkalmas gyermekekké válnak.
- tudnak nevetni, felfedezni, csodálkozni, nyitottság, őszinteség, és jó kapcsolatteremtő képesség jellemzi őket.
- alkalmazkodóak, együttműködőek, önállóak, felszabadultan játszanak.
- kötődnek a meséhez, zenéhez, az alkotó, alakító tevékenységekhez,
- szeretik és óvják a természet kincseit.
- saját egészségüket értéknek tekintik.
- szeretik és igénylik a mindennapi, változatos mozgást, a rendszeres szabad levegőn való tartózkodást.
- ismerik és tudják saját testi és szellemi értékeiket, tisztában vannak hiányosságaikkal, önismereti fejlődésük jó irányba halad.
- figyelmesek, megértők és segítő szándékúak környezetükben.
- a jóra és szépre fogékonyak, érdeklődőek, nyitottak.
- a különbözőségek elfogadása, tudomásul vétele számukra nem jelent problémát,
- együttérzőek, segítőkészek, önállóan képesek kitalálni és megadni a tényleges segítségadást.
- szüleiket, környezetüket tisztelik.
- magabiztosak, környezetükben jól eligazodók
- szeretik a természetet, védik a növényeket, az állatokat, az épített környezetet.

Arra neveljük gyermekeinket, hogyan legyenek boldogok, úgy rendezni életüket, hogy abban örömeiket leljék. Felnőve váljanak olyan emberré, akiket nem rontott meg a kíméletlen tülekedés, akik nem pénzben számolják a barátságot, sőt még a munkát sem, hanem arra törekszenek, hogy igényes és humánus, gondolkodó-cselekvő emberek maradjanak.

Szeretnénk, ha az intézményünkben nevelt gyermekek, olyan értékeket közvetítenének, mellyel szűkebb és tágabb környezetüknek is üzenhetnek tanult motívumaik alkalmazásával:

- változásokra, fejlődésre való nyitottság, rugalmas alkalmazkodás,
- önkifejezésre való képesség,
- kritikus gondolkodás, döntésképeség,
- konfliktuskezelő képesség,
- a környezet alakítása védelme, környezettudatos magatartás,
- hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés,
- a szülőföld hagyományainak, kultúrájának védelme, nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek tisztelete,
- technika és a tudomány fejlődésének követése,
- humánus, tolerancia, másság elfogadása,
- közösségben való együttműködés, alkalmazkodás, szabályok, egymás tisztelete,
- az egyén és társadalom jogainak és szükségleteinek egyenrangú tisztelete jellemezné őket.

A gyermek fejlődő személyiség. Fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. Az óvodáskor szenzitív időszakában, az inkluzív légkörben történő nevelés eredményeképp a gyermekekben kialakulhat a különbözőségek elfogadása, az előítélettől mentes gondolkodás. Az ilyen közegben nevelkedő gyermekek az óvodáskor végére, a különbözőségekkal természetes módon együtt élő, koruknak megfelelő mértékben empatikus, szolidáris személyekké válhatnak.

A támogató környezetben felnövő gyermek maga is befogadóvá, elfogadóvá, együttműködővé, segítőkesszé válik.

II.1.2. Óvodakép

Pedagógiai programunk önállóan készített program, mely az **ÓNOAP-ra épül**. Módosításakor figyelembe vettük a három telephely sajátosságait, és a törvényi változásokat.

Nevelési filozófiánkat a „Gyermei jogok és szükségletek” nyilatkozatában megfogalmazott gondolatok határozzák meg. A gyermek legfőbb joga, hogy gyermekéveit gyermekként élje meg. A felnőtteknek pedig legfontosabb kötelessége, hogy ezeket a gyermeki jogokat elismerje, elfogadja, és saját szülői, gondozói, nevelői minőségben ezeknek az érvényre jutását teljes erővel támogassa és védelmére legyen.

A „Fedezzük fel együtt a világot. Gyermekéveket gyermekként megélni” **természetvédő és hagyományőrző** Pedagógiai Programunk elkötelezettséget vállal a magyar óvodai nevelés időtálló értékeiért és hagyományaiért, valamint figyelembe veszi az óvoda adottságait és a szülők igényeit.

Környezettudatos szemléletmódunkat mutatja, hogy a székhely Zöld Óvoda címmel, a Törösvár Utcai Óvoda telephely és a Tesz-vesz óvoda telephely pedig Örökös Zöld Óvoda címmel rendelkezik.

SZEMLELETMÓDUNKAT BEFOLYÁSOLÓ EGYETEMES EMBERI ÉRTÉKEK:

eszmei értékek	erkölcsi- és interperszonális magatartásbeli értékek	kulturális értékek
humanizmus	az”én” tisztelete	a kultúra iránti érzékenység
demokratizmus	a másság és egymás elfogadása	a hagyomány tisztelete
	nyitottság, őszinteség, szeretet	a természetes környezet védelme
	az udvariasság	az ember és környezet harmóniája
	a család, a haza tisztelete, szeretete	az „élet” tisztelete
	felelősségtudat	a keresztény kulturális értékek tisztelete
	nemzeti identitástudat	

Meggyőződésünk, hogy kisgyermekkorban a **cselekvéssel szerzett tapasztalatok**, és az érzelműs élmények **hatnak** a felnövekvő gyermek cselekedeteire. Ismeretei bővülésével később érti meg, dolgozza fel, amit kapott, és közben van hova visszakapcsolnia azokat. Erkölcsi, esztétikai értékrendszere kialakul, a szükségletek további cselekvésre készítetik.

Óvodánk a családi nevelés kiegészítőjeként a gyermek 3 éves korától iskolába lépéséig **jelentős szerepet** tölt be a gyermeki **személyiség kibontakoztatásában**, ezért nevelési programunk az élethosszig tartó tanulási képességek megalapozásának kulcskompetenciáit helyezi a nevelő munka középpontjába, így segítve és készítve elő az óvoda – iskola átmenet zökkenőmentes megvalósulását.

A dolgozók egységesen **fontosnak tartják a partnerközpontú gondolkodást**, melyben legfontosabb szerepet a **család-óvoda kapcsolatának** tulajdonítanak. A család-óvoda kapcsolatát a nagyfokú nyitottság jellemzi, amelyben kezdeményezők vagyunk.

Természetvédő és hagyományőrző programunknak is fontos pillére a család.

A szülők elvárásait, elégedettségüket vagy elégedetlenségüket az óvoda felé folyamatosan kommunikálják, mely nélkülözhetetlen a szakmai munka tervezéséhez. A szülőkkel való **együttműködés** hatással van pedagógiai munkánkra, így befolyásolja annak eredményességét.

A szülői elvárások, igények megismeréséhez alkalmazott módszereink:

- szülői értekezlet,
- fogadóóra,
- családlátogatás,
- kérdőív
- interjú.

JÖVŐKÉPÜNK

- A Sasadi Óvodában kiegyensúlyozott, nyugodt, békés légkörben, örömmel tevékenykednek a gyermekek. A szülők elégedettek, szívesen hozzák óvodába gyermekeiket.
- Az óvodapedagógusok pozitív szemléletűek, nyitottak az innovációra, melynek eredményét a magas színvonal elérése érdekében, hozzáértő módon építik be pedagógiai szemléletükbe, tevékenységükbe. Szívesen tanulnak egymástól.
- Legfontosabb számukra a gyermek - személyiségének és tehetségének kibontakoztatása életkorának és egyéni sajátosságainak figyelembe vételével.
- A Sasadi Óvodában megbecsüljük egymás munkáját: a gyermekekét, a pedagógusokét, a nevelő-oktatómunkát segítő dolgozókéét, a szülőkéét, a vezetőségét, a fenntartóét, és minden partnerünkét.

A jövőkép megvalósulását biztosító intézményvezetői feladatok:

- Figyelemmel kíséri az aktuális külső és belső változásokat, konstruktívan reagál rájuk, ismeri a változtatások szükségességének okait.
- Rendszeresen meghatározza az intézmény erősségeit és gyengeségeit (a fejlesztési területeket), ehhez felhasználja a belső és a külső intézményértékelés eredményét.
- A stratégiai célok eléréséhez szükséges feladat-meghatározások pontosak, érthetőek, a feladatok végrehajthatók.
- A vezetés engedi, és szívesen befogadja, a nevelés/tanulás-tanítás eredményesebbé tételére irányuló kezdeményezéseket, innovációkat, fejlesztéseket.

II.1.3. Az intézmény integrálási feladatai

Hirdetjük, hogy a **sajátos nevelési igényű** gyermekeink is **teljes értékű** emberek, joguk van megfelelő, elfogadó, ugyanakkor fejlesztő hatású környezetben élni, fejlődni. Az Alapító Okiratban foglaltak szerint, szakértői bizottsági vélemény alapján segítjük a különleges bánásmódot igénylő gyermekek integrált nevelését, személyiségüknek fejlesztését, önmagukhoz mérten, egyéni ütemben, együttműködve a szakszolgálat fejlesztő pedagógusaival és a családdal. Integrációs feladatunk megfelelő szintű ellátása érdekében az óvodapedagógusok részt vesznek a „Közös a napunk” alapítvány által szervezett közvélemény formáló érzékenyítő program képzésein. Az ott elsajátított szemléletet és gyakorlatot napi munkájukba, a partnerekkel való kapcsolattartásba beépítik.

A Sasadi Óvoda mind a három épületében van lehetőség sajátos nevelési igényű (SNI) gyermekek felvételére, az Alapító Okiratban meghatározott fejlődési nehézségek esetén és feltételek mellett.

Ezek a következők:

Sasadi Óvoda Székhely	Különleges bánásmódot igénylő (de nem sajátos nevelési igényű) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek integrált óvodai nevelése, a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján. Különleges bánásmódot igénylő enyhe értelmi fogyatékos sajátos nevelési igényű gyermekek integrált óvodai nevelése, a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján. Különleges bánásmódot igénylő autizmus spektrum zavarral küzdő sajátos nevelési igényű gyermekek integrált óvodai nevelése, a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján. Különleges bánásmódot igénylő egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő sajátos nevelési igényű gyermekek integrált óvodai nevelése, a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján. akik életkorukhoz viszonyítottan jelentősen alulteljesítenek, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzdenek, közösségbe való beilleszkedésük, továbbá személyiségfejlődésük nehezített, vagy sajátos tendenciát mutat.
Töröcsvár Utcai Óvoda telephely	Különleges bánásmódot igénylő, egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő, Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált óvodai nevelése a szakértői bizottság véleménye alapján.
Tesz-Vesz Óvoda telephely	A beszéd fogyatékos, egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő sajátos nevelési igényű gyerekek integrált óvodai nevelése a szakértői bizottság véleménye alapján. Olyan különleges bánásmódot igénylő (de nem sajátos nevelési igényű) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek integrált nevelése a szakértői bizottság véleménye alapján, akik életkorukhoz viszonyítva jelentősen alulteljesítenek, társas kapcsolati problémákkal, tanulási-magatartásszabályozási hiányosságokkal küzdenek, közösségbe való beilleszkedésük, továbbá személyiségfejlődésük nehezített, vagy sajátos tendenciát mutat.

III. Óvodai nevelésünk általános céljai, feladatai, keretei

Nevelőtestületünk magas szintű és széles körű szakmai felkészültsége, gyermekközpontú és szeretetteljes szemléletmódja képezi a nevelőmunka alapját.

Céljaink:

Olyan nevelési környezet létrehozását tűztük ki célul:

- Amely az óvodába járó gyermekeknek, felnőtteknek olyan szellemi és emberi értékeket sugároz, mint a szeretet, tolerancia, a másság elfogadása, tudásszomj, érdeklődés a világ iránt.
- Amelyben megvalósul az érzelmi, erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés.
- Ahol ráébresztjük a gyermekeket az élet, az élővilág csodálatára és tiszteletére.
- Ahol a család-óvoda kapcsolatában nyitottságra törekszünk.
- Ahol a Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében a külhoni magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszünk, és igyekszünk szakmai kapcsolatot fenntartani.

Céljaink továbbá:

Szeretnénk elérni, hogy:

- A szocializáció folyamatában a gyermek érezze otthon magát a közösségben, ugyanakkor legyen individuum.
- Gyermekeink személyisége sokoldalúan fejlődjön.
- A gyerekek testi, lelki, szociális fejlődése előbbre mozduljon.
- Megalapozódjon a természet és hagyományok iránti fogékonyság.
- A gyermek és környezete között szoros érzelmi kötődés alakuljon ki.
- Megalapozódjék az iskolai tanuláshoz szükséges minden feltétel.
- Más nemzetiségű gyermekek is beilleszkedhessenek közösségünkbe.

A **szülő joga**, hogy **belátása szerint nevelje** gyermekét, **nekünk kötelességünk**, hogy a szülők nevelési elveit, módszereit **tiszteletben tartva**, **ezeket** a hatásokat kiegyenlítsük, illetve iránymutatást és tanácsokat biztosítsunk a gyermeknek az elismert jogai gyakorlására. Alapvető feltétel a kölcsönös tisztelet és bizalom.

Ezért – az **inkluzív pedagógia** módszereit alkalmazva - a befogadás, az egymásra figyelés, a tisztelet, a türelem, az elmélyültség, a kivárás, az elfogadás **jellemzi nevelőmunkánkat**. Ezzel teremtjük meg azt a gondoskodást, érzelmi biztonságot, amelyre minden kisgyermeknek szüksége van.

Feladataink:

- Megteremteni a tanulást segítő támogató környezetet
- Biztosítani az érzelmi, erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés feltételeit
- Törekedni arra, hogy minél több időt biztosítsunk a gyermekek szabad játékához, melyben elsődlegesen a gyermekek előzetes tapasztalatira építünk, biztosítva ezzel, annak lehetőségét, hogy a játék legyen az a tanulási színtér, melyben a kisgyermek önállóan meglát összefüggéseket, rátalál, kiderít, észrevesz, rábukkan a dolgok összefüggéseire.
- A tevékenységekben megvalósuló tanulási folyamatban építünk a gyermek aktivitására, kíváncsiságára, érdeklődésére, életkori sajátosságára.
- Hiszünk a gyermekek fejlődésében, a gyermek jelzéseire komoly figyelmet fordítunk. Nevelési gyakorlatunkat a gyermeki fejlődésbe vetett bizalom, pedagógiai optimizmus megvalósítása jellemzi.
- Olyan közösségben neveljük gyermekeinket, ahol a nemzeti és vallási különbségeket elfogadva segítik egymást az önazonosság megőrzését, más kultúrák megismerését.
- Egyértelművé tenni környezetünk számára a lassú átmenet értékrendjének elfogadását az óvodából az iskolába.
- A szocializációs folyamat tervezésében a fokozatosság és differenciálás jellemzi munkánkat. Ebben a folyamatban a gyermeket körülvevő felnőttek (szülők, pedagógusok, asszisztensek, fejlesztő pedagógusok, dajkák) példamutató magatartását elengedhetetlennek tartjuk. Óvodánkban a gyermek az őt körül vevő felnőttekben természetes támaszra talál.
- Az egyéni különbségeket, gyermekek személyiségét, az egyéniségét toleráló légkörben, minden gyermeknek esélyt adni saját erősségeinek, sajátos szükségleteinek felismerésére, a sikerélményre és az egyenlő hozzáférésre.
- Az élet, az élővilág tiszteletére neveljük gyermekeinket, annak érdekében, hogy felnőttként is harmonikusan tudjanak együtt élni a környezetünkkel.
- Fontosnak tartjuk a szemléletében, értékítéletében egységes testületben dolgozó, a pedagógiai szabadságot helyesen értelmező óvopedagógus és a szülői ház együttműködését. Megpróbáljuk elérni, hogy közösségünk olyan pedagógusokból álljon, akik lépést tartanak a szakmai fejlődéssel, tudásukat, ismereteiket bővítik, törekednek új, innovatív pedagógiai módszerek megismerésére, alkalmazására, így kívánjuk biztosítani nevelőmunkánk folyamatos minőségét.
- Az óvoda minden dolgozójának kötelessége, hogy előítéletektől mentesen közeledjen a családokhoz.

III.1. Az egészséges életmód, egészség fejlesztő testmozgás alakítása.

A felnövekvő generáció egészsége befektetés a jövőbe, ezért annak tudatosítása, hogy az élet és az egészség alapvető érték, a környezettudatos magatartás, egészséges életmód iránti igény felkeltése, alakítása és óvása mindannyiunk kötelessége.

Céljaink:

Az egészséges életmód kialakítása terén:

- A teljes körű egészségfejlesztés célja, hogy az intézményben eltöltött időben minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki jóllétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, az intézmény mindennapjaiban rendszerszerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben.
- Gyermkeinkben megalapozódik az egészség megőrzésének, személyes gondozottságának, betegségmegelőzésének és az öntevékeny magatartásnak az igénye.
- Az önmegvalósítás –önkibontakozás- önfejlődés elősegítése.
- Szocializáció elősegítése és a **szociális érzékenység** felkeltése.
- Az óvoda és a család egészségnevelő feladatainak összhangban tartása.
- A testápolás, tisztálkodás, étkezés, öltözködés, pihenés, betegségmegelőzés és egészségmegőrzés szokásainak kialakítása.

Feladataink:

- Egészséges környezet biztosítása.
- Helyes életritmus kialakítása.
- Az alapvető higiéniai tennivalókra szoktatás, a táplálkozás, testápolás, öltözködés, testedzés, pihenés szokásainak kialakítása.
- Balesetmentes viselkedéshez szükséges szabályok megtanítása.
- Fejlettségi foknak megfelelő önkiszolgáló tevékenység szokásainak kialakítása.
- Tisztaságigény felkeltése és fejlesztése (test, ruházat).
- Biztosítjuk az intim magányt a wc használat során.
- Szűrővizsgálatok.
- Az öltözőkben, mosdókban átlátható, praktikus rendet alakítunk ki, a gyermekek személyes tárgyainak jellel ellátott helyet biztosítunk.
- Az egészséges életmódra nevelés keretein belül gondot fordítunk a szabad levegőn való mozgásra, az udvari lehetőségek kihasználására.
- A balesetek megelőzése érdekében kialakítjuk az udvari szokás-szabályrendet.
- Környezettudatos magatartás fejlesztése.

- Konfliktusok kezelésére történő nevelés.
- Az önállósulási és öntevékenységi vágy kielégítése.
- Az önbizalom, önbecsülés erősítése – a képességeket figyelembe vevő értékeléssel.
- Önértékelés, önmegismerés, önfejlesztés, önérvényesítés képességének alakítása.
- Speciális gondozó, prevenció és korrekció megfelelő szakemberek bevonásával. Rendszeres mozgással a testi képességek, az erőnlét, az önrendezett mozgás fejlesztésének elősegítése, mozgásigényének kielégítése.
- A gyermek gondozása, testi szükségleteinek, kielégítése, és az önállósági törekvés elősegítése.
- A gyermek egészségének védelme, megőrzése, edzése.
- Az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása, és betartatása; valamint ezek megvalósítására irányuló belső törekvések kialakítása a gyermekekben.
- A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása.
- Megfelelő szakemberek bevonásával - a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve - prevenció és korrekció testi-lelki nevelési feladatok ellátása.

III.1.1. A helyes életritmus

Nyugodt élettempót biztosítunk, életkori és egyéni sajátosságuknak megfelelően alakítjuk ki napirendünket, hetirendünket.

- A gyermekek egyik tevékenységből a másikba folyamatosan lépnek át időigényüknek megfelelően.
- A nap folyamán figyelemmel kísérjük a gyermek egyéni szükségleteit, melyeknek kielégítésével megteremtjük, fokozzuk biztonságérzetét, kellemes, jó környezetét.
- A folyamatos, jó játék tevékenységben azonos időpontban és időterjedelemben ismétlődik az étkezés, a mindennapos mozgás, a szabadban tartózkodás, a mesélés és a pihenés, melyhez érzelmi biztonságot nyújtunk a gyermekeknek.

Ajánlott napirend nagy intervallumban:

6 ⁰⁰ - 10 ³⁰	Gyülekezés, szabadjáték, folyamatos reggeli, egyéb szervezett tevékenységek: tevékenységekben megvalósuló tanulás, egyéni fejlesztés, mindennapos egészségfejlesztő testmozgás, gyümölcsfogyasztás
10 ³⁰ - 12 ⁰⁰	Játék, séta, kirándulás, levegőzés, öltözködés, testápolás-gondozás, mindennapos mozgás a szabadban
12 ⁰⁰ - 13 ⁰⁰	Testápolási, gondozási teendők, ebéd, fogmosás, lefekvés, mese
13 ⁰⁰ - 15 ⁰⁰	Délutáni alvás, csendes pihenő a korcsoportnak megfelelő időtartamban
15 ⁰⁰ - 18 ⁰⁰	Testápolási, gondozási teendők, uzsonna, szabad játék, lehetőség szerint a szabadban

III.1.2. Táplálkozás

- A helyes táplálkozás az egészséges fejlődés feltétele. Az óvodás fejlődésére jellemző az erőteljes növekedés.
- Az óvoda három étkezést biztosít.
- A gyermekek különböző étkezési szokásait az óvónők kellő toleranciával elfogadják, a kezdeti étvágytalanságot és válogatást később ösztönzés, de nem kényszerítés váltja fel.
- Az egészséges táplálkozás keretein belül felhívjuk a figyelmet a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só és telítetlen zsírtartalmú ételek fogyasztásának csökkentésére, továbbá zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztására ösztönözzük a gyermekeket.
- Szomjúságukat a nap bármely szakaszában vízzel csillapíthatják.
- A gyermekeket megismertetjük a reform étkezés alapjaival, a népi hagyományokon alapuló konyhatechnikai eljárásokkal, az ételféleségek készítésébe rendszeresen bevonjuk őket, tapasztalatot szerezhetnek teljes kiőrlésű lisztből sütött sütemény, bodzaszörp, gyógytea, aludttej stb. íz világáról, tulajdonságairól.
- A tevékenységek közötti folyamatos átmenet lehetővé teszi a várakozási idő lehető legrövidebbre való csökkentését a játékidő növelése érdekében.

III.1.3. Testápolás, tisztálkodás, öltözködés

- A rendszeres testápolással fokozzuk a gyermekek tisztaságigényét, elősegítjük egészségügyi szokásainak alakulását.
- A testápolás magába foglalja a higiénikus, intim toalett használatot, a rendszeres és szükség szerinti kéz -, arcmosást, fogmosást, az érzékszervek tisztántartását, ápolását, védelmét, esetenként a gyermek teljes mosdatását.
- Arra törekszünk, hogy gyermekeink minél egészségesebb fogakkal rendelkezzenek. Ennek érdekében fokozatosan válják igényükké az étkezés utáni fogmosás. A fogkrém igazodjon a gyerekek fogazatához, a fogkefék cseréje szükségszerűen illetve időszakosan legyen biztosítva. Ismerkedjenek meg a helyes fogmosás technikájával. Legyen biztosított a rendszeres fogászati szűrés.
- A személyi, tárgyi, higiénikus feltételek biztosítása.
- Tanítjuk a mosakodás, wc használat, száj higiénia jó gyakorlatát.
- A testápolási teendők végzésekor differenciált segítséget nyújtunk a gyermekeknek, a teendők egyre önállóbb elvégzésére szoktatjuk.
- A gyermek egészségének, testi épségének védelme, a balesetek megelőzése (biztonságos tárgyi felszerelések, hibaforrások megszüntetése, egészségi állapot figyelemmel kísérése, fertőző megbetegedések megelőzése, baleset megelőző szokások, szabályok kialakítása, megfelelő ismeretek elsősegélynyújtásról, és azok megbízható alkalmazása, szükség esetén hiánytalanul felszerelt és állandóan pótolgatott egészségügyi láda biztosítása).
- Tanítjuk, alakítjuk az öltözködés folyamatát.
- A gyermeki önállóság fejlődését elősegítjük az öltözködés – vetkőzés sorrendjének és technikájának bemutatásával, szokásainak türelmesen kiváró alakításával.
- Kérjük a családokat, hogy biztosítsák gyermekük számára az esztétikus, praktikus és célszerű öltözetet, kinti – és benti tartózkodáshoz igazodó, könnyen fel-és levehető váltóruhát, kényelmes lábbelit, tornafelszerelést.
- Mindezek záloga a gyermek- óvónő, gyermek-dajka közötti meghitt, megértő, elfogadó viszony, a természetes testközelség megléte, mely szerető, biztonságos légkört nyújt számára.

III.1.4. Mozgás, edzés

- Minden időszakban biztosítjuk a gyermekek szabad levegőn tartózkodását, évszaknak, ill. időjárásnak megfelelő mértékben.
- A mindennapi mozgás nélkülözhetetlen eleme az óvodai életünknek, teremben és szabadlevegőn egyaránt.
- A gyermekek a természetes nagymozgásokat szabadon gyakorolhatják különféle eszközökön. Emellett néhány percig tartó, szervezett, játékos mozgástevékenységgel fejlesztjük mozgáskoordinációjukat.
- Fenntartói támogatással a gyermekek, egészségük megóvása érdekében, gyógytestnevelési ellátásban részesülnek.

III.1.5. Pihenés, alvás

- A gyermekek alvásigényének egy részét az óvodában elégítjük ki.
- Biztosítjuk a terem kiszellőztetését, a nyugodt pihenés feltételeit, a csendet, a biztonságérzetet. Az elalvás előtti rövid ideig tartó mese, vers, dúdolás, pihenésre hangolja a gyermekeket, melynek időtartama az életkori és egyéni igénynek megfelelően alakul.
- A pihenőidőt az óvodánkban korcsoportonként a következőképpen alakítottuk ki:

Kis csoport	2-2,5 óra
Középső csoport	1,5-2 óra
Nagy csoport	1,5 óra

A szülők figyelmét fokozottan ráirányítjuk az életkornak megfelelő éjszakai és a napközbeni pihenőidő biztosítására a gyermekek számára és arra, hogy a fejlődő szervezetnek szükséges a pihenés, a belső szervek egészséges működéséhez is.

III.1.6. A testi-lelki egészségvédelem és szociális kapcsolatok harmóniájának megteremtése

Az egészséges életmód alakítása, az óvoda egészségvédő és egészségfejlesztési programja. Az egészséges életmódra történő felkészítés szempontjából ebben az életszakaszban megszerzett ismeretek, készségek és szokások a későbbi egészségi magatartást jelentősen befolyásolják.

Az óvodánkban folyó egészséges életmódra nevelés három fő területen folyik:

III.1.6.1. Szomatikus (testi)

Céljaink:

- Az egészség (testi, szellemi, szociális) jólét állapotának megteremtése.
- Egészségvédő teljesítőképesség fejlesztése, az egészséges életvitel iránti igény alakítás, egészséges életmód választása, az egészséget károsító magatartások visszaszorítása.

Feladataink:

- Alapvető higiéniai tennivalókra való szoktatás.
- A gyermek növekedésének, fejlődésének, szükségleteinek kielégítése.
- Egészségének megőrzéshez, jó közérzethez, egészséges életmód kialakulásához, fel tételek megteremtése.
- Tisztaságigény felkeltése és fejlesztése (test, ruházat).
- Fokozatosság, önállóság és intimitás biztosítása.
- A családi és óvodai gondozási, szokások összehangolása.
- Szabad levegőn való mozgás, udvari lehetőségek kihasználása minden nap tudatosan tervezett, irányított egészségfejlesztő testmozgás.
- Nagymozgások biztosítása változatos mozgásfejlesztő eszközökkel.
- Sportnapok szervezése, vagy azokon való részvétel biztosítása.
- Tematikus kirándulás a szülőkkel.

III.1.6.2. Pszichohigiénés (lelki)

Céljaink:

- Kellemes közérzetet teremteni ahhoz, hogy a gyermek teljes személyisége harmonikusan fejlődhessen.
- Érzelmi, hangulati egyensúlyt fenntartani, hogy a gyermekek optimális szinten és intenzitással végezhesék tevékenységeiket, és ebben önmegvalósításukat is átéljék.

Feladataink:

- Szabad játék prioritása.
- Mindennapos mesehallgatás.
- Személyiségformáló-közösségépítő játékok.
- Stressz hatások kompenzációja, konfliktuskezelési módszerek.
- A gyermek igényéhez, szükségletéhez, érdeklődéséhez igazított tevékenységrepertoár biztosítása (flow).
- Pozitív megerősítés, pozitív énkép, önkontroll támogatása.
- Fejlődésközpontú, érést, tempót figyelembe vevő szabad játék biztosítása.

III.1.6.3. Szociálhigiénés (szoros kölcsönhatásban állnak egymással)

Céljaink:

- Jól kommunikáló, érzelmeiket kifejezni tudó gyermekek nevelése, akik magatartásukban, viselkedésükben is tartani tudják az emberi normák kereteit.
- Elérni, hogy gyermekeinkben kialakuljon a kötődés, melynek gazdagsága, ereje és minősége meghatározza a szociális életminőséget, a szociális viselkedést, és a személyiség szociális fejlődését.

Feladataink:

- Ismeretszerzés: ismeretnyújtó előadások, beszélgetések téma-specifikus szakemberek bevonásával akár a szülők részére is.
- Csoportlétre, szervezeti és társadalmi létre való képesség megalapozása és fejlesztése a gyermekeink életkorához illeszkedő ünnepeink megünneplése, versenyek, és számos, az óvodai életre jellemző helyzetek során – törekszünk a reális ön – és társértékelés kialakítására
- Az együttműködés, a vezetés és a versengés képességeinek megalapozása és fejlesztése a segítő együttműködés rendszeres alkalmazásával, a segítő nevelői magatartás

megtapasztalásával, valamint a mozgásos és a különböző versenyjátékok gyakorlása során.

- Környezeti higiénia – környezetvédelem, környezettudatos magatartás formálása, fenntarthatóságra nevelés.
- Közvetlen környezet esztétikumának megteremtése és ápolása

Ezen belül, anyanyelvi fejlesztési lehetőség:

- A gyermek biológiai-pszichológiai fejlettségének megfelelő szintű kommunikáció.
- Az nemzeti kisebbségek és a hazájukat elhagyni kényszerülő családok anyanyelvének tiszteletben tartása és a magyar nyelv elsajátíttatása.
- Az együttélés, szokások normáihoz igazodó nyelvi formulák alkalmazása.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén:

- Személyes szükségleteinek kielégítésében önálló, testi szükségleteinek kielégítésének szándékos irányítása (táplálkozás, tisztálkodás, öltözködés, mosdó használat).
- Testarányok megváltozása, fogváltás megkezdődése.
- A tevékenységhez szükséges eszközök megfelelő használata (evőeszközök, tisztálkodási eszközök).
- Az öltözködés és az időjárás összefüggéseinek felismerése.
- Célirányos, magabiztos közlekedés az óvodában.
- Önismeretének függvényében szükségleteinek, igényeinek megfelelő önálló döntéshozatal.
- Mindennapos mozgás, korszerű táplálkozás igényének szokássá válása.
- Egyéni és csoportnormáknak való megfelelés igénye.
- Az iskolába lépéshez szükséges kommunikáció, kreativitás és kooperáció és a tanuláshoz szükséges képességek megléte.

III.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

A szocializáció folyamatában kiemelt jelentőségű, hogy a gyermek érezze otthon magát a közösségben, ugyanakkor legyen individuum.

A **közösségi normák és szabályok megalapozása** a nevelőmunka kulcskérdése. Az erkölcsiség az **egymásra figyelésben**, az **együttműködésben**, és a **segítségadásban** nyilvánul meg. A személyiségfejlődésben a 3-7 éves életszakasz kiemelt jelentőségű. Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartás **érzelmi vezéreltsége**. A személyiség, az "én" kialakulásnak segítése során alapfeltételként a szűkebb és tágabb társadalmi környezettel való optimális kapcsolatot tekintjük, és ebben a család szerepét meghatározónak tartjuk. A **befogadás egyéni igényekhez igazított** gyakorlatának (anyás-apás beszoktatás) köszönhetően a gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások érik. Az óvoda valamennyi alkalmazottját **pozitív attitűd** és érzelmi töltés jellemzi gyermekekkel, egymással, valamint a szülőkkel való kapcsolat kialakításában és gyakorlásban, mely gyakorlat **mintaként szolgál** a gyermek-gyermek kapcsolatok alakulására is. A gyermek szocializációja a családban kezdődik, az óvoda általában az első olyan közeg a gyermek számára, ahol sokféle ember - óvodai alkalmazottak, csoporttársak - között kell megtalálnia a helyét, elfogadtatni magát. Az óvodába való **beilleszkedés hosszú folyamat**, fontos, hogy ebben az időszakban a gyermeket szerető gondoskodás vegye körül. Az óvodába lépő gyermek természetes igénye, hogy **biztonságban érezze magát, és hogy játszhasson**.

A szocializáció szempontjából különös jelentőségű a **közös élményekre épülő tevékenységek** gyakorlása. Az óvodai élet szervezése segíti a gyermek erkölcsi tulajdonságainak, szociális készségeinek és képességeinek, attitűdjeinek, azaz kompetenciáinak (mint pl.: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség, közös értékek óvása) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának) fejlődését, a **szokás-, és normarendszer megalapozását**.

A **kiemelt figyelmet igénylő gyermekek** esetében szükség szerint különösen **jelentős az óvoda együttműködő szerepe** az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező **szakemberekkel**.

Céljaink:

Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés terén:

- Gondoskodni arról, hogy gyermekeink érzelmi biztonságban, szeretetben, megértést közvetítő, elfogadást sugárzó nevelési légkörben éljék óvodai éveiket.
- Érzelemben gazdag óvodai élet során a gondoskodás, a felelősségvállalás igényének megalapozása.
- Alakuljon ki óvodásaink erkölcsi és szociális érzékenysége és önkifejező „én érvényesítő” törekvéseiket képesek legyenek a csoport érdekekkel szinkronban megvalósítani, a különbözőségeket elfogadni, tisztelni.
- A gyermekek tulajdonságainak és képességeinek kibontakoztatása az óvodai közösségben az egyéni fejlődési ütem figyelembe vételével és a szép iránti fogékonyság felébresztésével.
- Elérni, hogy gyermekeink kötődjenek szülőföldünkhöz, tiszteljék szüleiket, társaikat, környező világunkat, kialakuljon nemzeti identitástudatuk, a hazaszeretet érzésével egységben.
- Ismerjék és tiszteljék a keresztény kulturális értékeket.

Feladataink:

- A szocializáció elősegítése a gyermek-gyermek, gyermek-felnőtt pozitív töltésű érzelmi kapcsolat elősegítésével, a szociális érzékenység, a megfelelő önértékelési, önérvényesítési, kapcsolatteremtési képességek fejlesztésével, az együttélés, együttműködés szokásainak kialakításával, önmaguk és mások szeretetére nevelés.
- Óvodába lépéskor a szülő által kitöltött a gyermek „anamnesztikus lapjának” megismerése, melyet felhasználunk a későbbi fejlesztési munka során.
- Az óvodába lépéskor jelentkező nehéz elválást megkönnyíti az elfogadás, figyelem, biztatás, az odafordulás módszereivel, lépcsőzetes óvodakezddéssel.
- A kialakítandó szokásoknak megfelelően végezzék a tevékenységeket, sok-sok bátorítással, szeretettel, megértéssel és tapintattal.
- A „szülős” beszoktatás lehetőségének kihasználásáról a szülő és óvónő közösen dönt, a gyermek érdekeit szem előtt tartva;
- Elősegítjük a gyermek szociális érzékenységének fejlődését, én-tudatának alakulását, teret engedünk önkifejező törekvéseinek.
- A családi szocializáció mellett kiegészítő szerep vállalása.
- A szülőkkel való folyamatos együttműködés a közös értékrend kialakítása érdekében.

- Az óvodapedagógus feladata az erkölcsi nevelés alapját képező szokásrend megtervezése.
- A különleges gondozást igénylő gyermekek esetében segítjük a részvételt a közös játékban, a közösséghez való beilleszkedést és alkalmazkodást, a viselkedési formák megtanulását és gyakorlását, a közösség előtti szereplést - különösen fontos az akaraterő, az együttműködés képességének, az alkalmazkodás képességének erősítése
- A gyermek érzelmein keresztül a **környező világ** esztétikájának, **értékeinek**, kultúrájának megismertetése, az abban megmutatkozó jó, szép, megbecsülésére való **érzékenyítés**.
- Biztosítjuk a nyugodt, élmény gazdag, beszélő környezetet, harmonikus személyiségfejlesztést, az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével a cselekvő tapasztalás élményét.
- A közös élményeken alapuló tevékenységekkel kívánjuk fejleszteni erkölcsi tulajdonságaikat, úgy, mint a segítőkészséget, önzetlenséget, figyelmességet, együttérzésüket, kitartásukat, és akaratukat: ezen belül önállóságukat, önfegyelmüket, feladattudatukat és szabálytudatukat.
- A gyermeket elfogadni olyannak, amilyen, próbálkozásainak, a sikerek, kudarcok átélésének teret engedni oly módon, hogy a gyermek mindenkor érezze, biztosan számíthat megértésünkre, segítségünkre.
- Szeretetet, megértést, elfogadást közvetítünk, érzelmi támaszt, biztonságos személyes kapcsolatokat alakítunk ki. Az óvodapedagógus-gyermek, dajka-gyermek kapcsolatában a pozitív érzelmi töltést erősítjük.
- Elősegítjük a szociális érzelmek, az együttműködésre való nyitottság, segítőkészség, önzetlenség és a kommunikáció sokszínűségének fejlődését.
- A nehezen szocializálható, lassan fejlődő gyermekek esetében, akik alacsonyabb fejlettségi szinten állnak, érzékszervi, értelmi téren hátrányos helyzetűek, netán halmozottan hátrányos helyzetben vannak, a megfelelő szakember közreműködését szorgalmazzuk a családi együttműködés lehetőségét kiaknázva.
- A gyermekek esztétikai érzelmeit a belső-külső óvodai környezet esztétikájának megteremtésével, a természeti, emberi alkotások élményeivel formáljuk.
- Biztosítjuk a barátságos, otthonos életteret, melyet mi, óvónők alakítunk ki, alkalmaknak megfelelően, esztétikusan díszítünk.
- Lehetőséget adunk ahhoz, hogy - meghatározott céllal -, a gyermekeink otthonosan mozogjanak épületen belül.

- Az óvodai élet változatos tevékenységeiben élményeket, tapasztalatokat nyújtunk, segítve az intellektuális érzelmek, a problémamegoldás, az életviteli-, magatartási-, cselekvési szokások fejlődését.
- Óvodánkban a szocializációt nem csak a csoporton belüli élmények, tapasztalatok erősítik, hanem intézményi szintű közös hagyományok, rendezvények is.
- Elősegítjük az egymás iránti szociális érzékenységet és türelmet, azt az érzést, hogy jó másoknak adni, segíteni, és segítséget kérni, elfogadni.
- Elősegítjük az emberi kapcsolatokban való tájékozódás fejlődését, baráti kapcsolatok kialakulását. Utánzásra, az együttműködésben alkalmazkodásra készítetünk, segítjük a szocializáció egyre magasabb szintjének kialakulását.
- A gyermekek kötődési hálójának megismerése, és szükség szerint segítség nyújtása az arra rászoruló gyermekeknek. Segítségnyújtás ahhoz, hogy a gyermekek képesek legyenek új kapcsolatok kiépítésére, kapcsolatrendszerük gazdagítására.
- A közvetlen és közvetett szociális kommunikációs képességek fejlesztése (beszélgetés, vita, színházi előadás, képeskönyv nézegetés stb.).
- Ésszerű kereteket adó szokás - szabályrendszer kialakításával fokozzuk a gyermekek biztonságérzetét és megteremtjük az őket nevelők közötti összehangolt, egyező nevelő hatások érvényesülését. Tudjuk, hogy minden gyermek önálló személyiség és céljai megvalósításához igényli a felnőtt támogatását. A legfontosabb feltétel az érzelmi kapcsolat megteremtése. Óvodába lépéstől törekedünk a gyermekszertő, nyugodt légkör kialakítására.
- A tartalmiságában napirendkövető szokások rendszerének kialakításában a gyermekek ismeretére alapozunk, arra törekszünk, hogy a szokások pozitív érzelmeket váltsanak ki. A túl sok tiltás passzívvá teszi a gyermeket, a korlátlanág pedig indulatokat gerjeszt. Óvodáskorban a gyermekben az érzelmek uralkodnak, ezért ingerlékeny, érzelmei változékonyak, gyenge tolerancia jellemzi őket.
- A fejlesztés során ezért:
  - megnevezzük az érzelmeket;
  - értékeljük, dicsérjük a gyermeket;
  - elmondjuk, hogyan lehet kifejezni nemtetszést verekedés helyett;
  - sikertelenség esetén segítünk;
  - meghallgatjuk figyelmesen a gyermeket;
  - együttérzésünket kifejezzük;
  - megbeszéljük, mit tehet a tiltás helyett;
  - elismerjük a kívánságait, de megfogalmazzuk a korlátokat;
  - a teljesíthetetlen helyett alternatívákat kínálunk

- Az egyéni, differenciált nevelés valamennyi óvónő felelőssége és kötelessége, magába foglalja a hátrányos/veszélyeztetett gyermekek speciális gondozását és a tehetséggondozást egyaránt.
- Az esztétikai nevelés komplex és mégis egyedi folyamatában az egész személyiségük fejlődik. Alakul az alkotásvágyuk, az önálló alakító-alkotó képességük, a nyitottságuk, fogékonyságuk a művészetek iránt.
- Az esztétikus környezet hat a gyermeki magatartásra. A személyek viselkedése, ízlése tükröződik a gyermekek magatartásában. Éppen ezért törekszünk a harmónia és a rend, az egyszerűség és tisztaság megteremtésére, mely az esztétikai ízlés kifejlődését mozdítja elő.
- Minden gyermeknél örülünk kis előrelépésének. Erősítjük az önbizalmát, a bátorságát, a kitartását, támogatjuk önállósuló törekvéseit.

A közösségi élet szabályai:

- Családi és óvodai napirend.
- Napi, heti és éves programok.
- Nemzeti, a család, és a közösség saját ünnepei.

A közösségi magatartási formák, szokások:

- Köszönési formák.
- A megszólítás helyzetei.
- A kérés, különböző udvariassági szokások formái és helyzetei.
- A társakhoz való viszony, az alkalmazkodás, felnőttekhez való viszony.
- Tevékenységekhez való viszony.
- Együttes játékhelyzetek.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén:

- Szüleiről leválik és bízik a vele foglalkozó felnőttekben, akikkel beszélgetéseket kezdeményez.
- Feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – szükség szerint kreatív – elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.
- Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni.
- Késleltetni tudja szükségletei kielégítését.
- Ragaszkodnak óvodájukhoz, a kisebb gyermekekhez, a felnőttekhez, ezt érzelmekben, szavakban, tettekben hozzák nyilvánosságra.

- Empátia, együttérzés, tolerancia, szeretet, egymás iránti érdeklődés magatartásba való beépülése jellemzi őket.
- A következő szakaszba (kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételeinek megléte.
- Szívesen mesélnek, szabadon kifejezik magukat, képesek élményeiket mondatokban elmondani.
- A tevékenységnek megfelelő helyes magatartás válik jellemzővé.
- Képesek egymásnak segíteni, együttműködni, konfliktus-megoldási módokat ismernek, önállóan is alkalmaznak.
- Problémáit, konfliktusait kompromisszummal rendezi.
- Az igazmondást és a hamisat, a jót és rosszat saját viselkedésében meg tudja különböztetni.
- Érintkezési formáira jellemző az udvarias, tisztelettudó magatartás, beszéd, segítőkészség.
- Szívesen és örömmel jár óvodába.

III.3 Anyanyelvi - értelmi fejlesztés és nevelés

Az óvodai nevelés a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára – mint életkori sajátosságra – valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosít a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

A mese, vers tevékenység az alkotásokon keresztül gazdag tapasztalatokhoz juttatja a gyermekeket a világról, természetről, az emberi létről, érzelmekről, a valósághoz való sokrétű viszonyulásról. Az anyanyelvi nevelés az egész napot átható valamennyi tevékenységben jelenlevő feladat.

Az anyanyelvi nevelés **áthatja az óvodai nevelést**, tartalma a nevelés eszközeinek és a gyermeki tevékenységrendszernek, ezért kiemelt jelentőséggel bír. Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósuló feladatunk.

Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

Az óvodai életben az anyanyelv fejlesztésének három alaphelyzete van

- spontán helyzetekben és tevékenységekben
- az irodalmi nevelés során
- az óvodapedagógus által kezdeményezett egyéb helyzetekben

Céljaink:

Az anyanyelvi – értelmi fejlesztés és nevelés terén:

- Ébren tartani a gyermekek intellektuális érdeklődését, ráébreszteni őket az öröme, melyet a sikeres szellemi tevékenység okoz.
- Olyan gyermekek nevelése, akik szabad önkifejezésre képesek.
- A gyermek természetes kíváncsiságára, megismerni akaró aktivitására építve, sokszínű élmény- és tapasztalatszerzéssel a természeti - emberi - tárgyi környezet iránti nyitottságot, érdeklődést kívánjuk elérni.
- Az egyén és társadalom számára fontos kommunikációs normák elsajátításának kialakulása.
- Az alkalmazkodóképesség, szabályok betartása, értelmi és nyelvi képességek fejlődésének fokozása, a kitartásra és a figyelemre való nevelés.

Feladataink:

- Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés.
- Szakmai kapcsolat fenntartása a Kárpát-medence magyar nyelvű óvodáival.
- A gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartása, fokozása.
- A gyermek meghallgatása, a gyermeki kérdések támogatása.
- A gyermeki aktivitás, motiváltság, kíváncsiság ébrentartása és kielégítése.
- A gyerekek már meglévő anyanyelvi képességeinek differenciált, egyénre szabott fejlesztése.
- A beszéd és a kommunikáció fejlesztése, és az anyanyelvi nevelés során különböző funkciók fejlesztése: a hangok, hangzók tiszta ejtése összefüggő beszéd, aktív és passzív szókincs, beszédészlelés és értés.
- **A megismerés képességeinek fejlesztése**, mint a megfigyelés, a kódolás képessége, a kísérletezés, elemzés és érvelés.
- **Közlő és befogadó** szerepeket gyakorolni a gyermekekkel a hétköznapi helyzetekben.
- megteremteni a **nem verbális kommunikáció** és szóhasználat egységét.
- **A beszéd, a kommunikáció fejlesztése**, melynek alapvető funkciója a kivitelező tevékenység, a megismerés, a gondolkodás és a tanulás szolgálata.

- **A gondolkodás bonyolult képességrendszerének fejlesztése**, mint a viszonyítás, az általánosítás és osztályozás, valamint a problémamegoldás.
- **A tanulási képesség fejlesztése** az értelmi képességek fejlesztésével: a tapasztalati és értelmező, valamint az önálló és szociális tanulási módok során.
- Az ismeretnyújtáson kívül az esetleges **nyelvi hátrányok csökkentése**.
- A kommunikációs készség fejlesztése a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartásával a szervezett és kötetlen, spontán, változatos tevékenységeken keresztül, meghitt beszélgetések lehetőségének megteremtésével.

Az értelmi nevelés további feladatai:

- **A gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása.**
- **Az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás – alkotóképesség) – fejlesztése.**
- Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása
- A környező világ megismerése során a szervezett és spontán tevékenységek lehetőséget adnak a szemlélet formálására, a természethez való pozitív viszony megteremtésére.
- A környezettudatos viselkedéssel kapcsolatos szabályok elsajátítása.
- A világ mennyiségi és térbeli viszonyainak felfedeztetésével a valósághű észlelésre, információk befogadására, megőrzésére, felidézésére, lehetőséget teremteni
- A mozgásos tevékenységek szervezése, melynek során rögződnek a térbeli irányok, viszonyfogalmak, a mozgásos emlékezet.
- Tevékenységeinket szókincsbővítő beszéddel kísérjük, elősegítjük a szóbeli közlések követésének, megértésének fejlődését, serkentjük a gondolkodást.
- A nevelési folyamatokban oldott beszédlelgkört alakítunk, példamutató beszédviselkedést valósítunk meg.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végén:

A gyermek cselekvései közben megismeri testrészeit, érzékszerveit, a használt eszközök, tárgyak, mozgások, mozdulatok, az ételféleségek ízének, színének, nevét.

A fogalmak jelentést kapnak a konkrét tevékenységekben, a fejlődés során a gyermek képessé válik a megismert szavakat más helyzetekben is alkalmazni.

- Élethelyzeteihez tartozó egyszerű feladatokat megért.
- Vállalt feladatait kitartóan végzi.
- Választékos szókinccsel árnyaltan fejezi ki magát, játszik anyanyelvi játékokat.
- Életéhez kapcsolódó eseményeket sorrendiségben pontosan elmond.
- Tevékenységei összefüggéseire figyelmét könnyen összpontosítja.
- Legalább 20 perc szándékos figyelemre képes.
- Ismereteit szándékosan, kérésre felidézi.
- Problémahelyzetet megfogalmaz, cselekvés útján képes megoldani.
- Észlelés, érzékelés egyre pontosabb, valósághoz közelít.
- Nő a figyelem tartama, megjelenik a szándékosság.
- Emlékezetében egyre több a felidézés.
- Kialakulóban a fogalmi gondolkodás.
- Ismereteit kreatívan alkalmazza.
- Érthetően, folyamatosan beszél.
- Nyelvtani szabályoknak megfelelő,
- Érzelmekre ható, megértést segítő, hiteles,
- Beszédritmusa életkorhoz igazodó,
- Beszéddallama a mondanivaló jellegéhez alkalmazkodó,
- Szóhasználatában, mondatalkotásában egyszerű, mégis változatos.
- Gondolatait életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni.
- Minden szófajt használ.
- Különböző mondatstruktúrákat, mondatfajtákat alkot.
- Tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek).
- Végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.

IV. A tevékenységek kerete – Természetóvás és hagyományőrzés

IV.1. A környezettudatos magatartás kialakítása

Céljainkat, feladatainkat, tevékenységünket a környezettudatos magatartás alakítása terén meghatározzák a Zöld Óvoda hálózat kritériumai, mivel mindhárom óvodánk rendelkezik Zöld Óvoda címmel.

Céljaink:

- Környezettudatos, környezetre figyelő magatartásformák és szokások kialakítása: a szűkebb és tágabb környezet nemzeti, családi, tárgyi és természeti értékeinek megismertetése, megszerettetése és annak megóvására való nevelés biztonságérzetük, kötődésük erősítése érdekében.
- A velünk élő természet védelme, annak gyógyító ereje, a környezetvédelem igényének kialakítása, mely elősegíti a fenntarthatóság érdekében végezhető szemléletek és tevékenységek, elsajátítását.
- A társadalmi igények változásához igazodó, a gyermek életkorának megfelelő természeti, - emberi, és tárgyi környezetből szerzett tapasztalatok, melyek birtokában biztonságosan igazodnak el az őket körülvevő világban.
- Olyan szokások, szokásrendszerek, viselkedési formák megalapozása, melyek a környezettel való harmonikus együttéléshez szükségesek és a családok környezettudatos életviteléhez hozzájárulnak.

Feladataink:

- A különböző képességfejlesztő tevékenységek során a környezettel, természettel kapcsolatos tartalmak feldolgozása.
- Környezettudatos életmód elemeinek szocializációja: a szelektív hulladékgyűjtés következetes megvalósítása, természetbarát termékek használatára való ösztönzés, természeti környezet védelme, lakó- és óvoda környezet közös megóvása, újrahasznosítás a mindennapok során.
- Közlekedés szabályainak megismertetése, gyakorlása szervezett élethelyzetekben.
- A különböző egészségkárosító szerek egészségi kockázatának tudatosítása.
- Személyes higiéné elsajátíttatása.
- Az egészséget befolyásoló környezeti tényezők felismertetése.
- Anyag- és energiatakarékos óvodaüzemeltetés és a pedagógusok példamutatása.
- Csoportszoba, folyosók, mellékhelyiségek, udvar tisztasága.
- Az óvodán kívüli ismeretterjesztés lehetőségeinek kihasználása.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- Testi szükségleteiket jelzik, képesek szándékosan irányítani, teljes önállósággal végzik az önkiszolgálást.
- A testápolási szokásoknak megfelelően, önállóan tisztálkodnak, fogat mosnak, fésülködnek.
- A tisztálkodási eszközökre vigyáznak, helyére teszik azokat. Zsebkendőjüket önállóan használják köhögésnél, tüsszentésnél egyaránt.
- Önállóan eldöntik, hogy mennyi ételt fogyasztanak, önállóan töltenek vizet a kancsóból. Készség szinten használják a kanalat, a villát és a kést. Esztétikusan terítenek, higiénikusan étkeznek.
- Teljesen önállóan öltözködnek, a ruhájukat ki- begombolják, cipőjüket befűzik, bekötik.
- Ruhájukat esztétikusan összehajtva a polcukra helyezik. A környezetükben igyekeznek mindenütt rendet tartani. Ügyelnek saját külsejükre, az esztétikus megjelenésre.
- A pihenés, alvás szokásait, szabályait betartják.
- A baleset megelőzését szolgáló utasításokat betartják.

IV.2. A jeles zöld napok, ünnepek, népszokások és néphagyományok

Az **ünnepek, hagyományok jelentős események** óvodánk életében, a közösségi – érzelmi nevelésélet tartalmas részei. A közös élmény **erősíti az összetartozás** érzését. A hagyományok közel hozzák a tágabb és szűkebb környezet eseményeit a gyerekekhez. Az ünnepek kiemelkednek óvodánk mindennapjaiból, **szebbé teszik életünket** a vidám hangulatú, felszabadult együttlétek. A hétköznapiakon rendszeresen ismétlődő tevékenységeket hagyománnyá váló ünnepek – jeles napok – gazdagíthatják, melyeket az évek során szerzett pozitív élmények alakítanak ki. Távlatot jelent a gyerekek számára ezekre az alkalmakra való közös tervezgetés, készülődés, örömmel teli várakozás. Ünnepeinket a természethez, a népi hagyományokhoz, *jeles napokhoz kapcsolódó alkalmakhoz igazítottuk*: melyeket a felnőtt közösség játékaival, szereplésével is színesítjük („alakoskodás”, néptánc, népdal, éneklés).

Céljaink:

- Alapvetőnek tekintjük a múlt értékeinek továbbélését, a néphagyományörzést, a népi kultúra ápolását.

- A népszokások eredetének, lényegének, hiedelemvilágának, jelképeinek, valamint a népi játékok, népmesék, népdalok és kézművesség közvetítésében tovább éltetjük a népi kultúrát oly módon, hogy a gyermek megtalálja benne a szépséget, örömet, és követendőt.
- Mindez elősegíti a haza megismerését, a hazaszeretetre nevelést, a nemzeti értéinkhez való pozitív érzelmi viszony kialakítását.
- Kapcsolatépítés külföldi magyar óvodákkal.

Feladataink:

Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek maguk is aktívan részt vegyenek az ünnepi előkészületekben, szervezésben

- Gyűjtőmunka: kirándulásokon.
- A család bevonásával otthonról hozott tárgyak.
- Az óvodapedagógusok részéről zenei és irodalmi anyag gyűjtése.
- „Nagytakarítás”
- Az óvoda helyiségeinek díszítése.
- Az óvodában, mint alapozó intézményben a gyermekek szerezzenek élményeket, tapasztalatokat a népszokások, ünnepek, zöld jeles napok megismerésében.
- A szűkebb környezetben és természetben való sétákkal, kirándulásokkal járulunk hozzá a természeti környezet megszerettetéséhez.
- A közös élményekkel segítjük a környezetükhöz való kötődést és természetvédelmező magatartás kialakulását.
- A magyar népköltészet, mesék, szólások, találós kérdések, énekes játékok, népdalok közvetítésével, hangszerek bemutatásával erősítjük magyarságtudatukat.
- Lehetőségeink szerint törekszünk szakmai kapcsolatot kialakítani és fenntartani a Kárpát-medence magyar nyelvű óvodáival
- Beiktatunk tárgykészítő tevékenységeket / fonás, agyagozás, szövés, mézes készítés, hulladékhasznosítás/, melyben kreatív alkotással vehetnek részt.
- Működtetjük az évkör szerinti élmény, játék, ünneplés szokásait.

Tartalmi vonatkozás:

A néphagyományok és népszokások ápolása óvodánkban folyamat jellegű, a gyermeki tevékenységbe építetten valósítjuk meg.

Minden jeles napot egy hosszabb előkészület vezet be, amelyben a gyermekek koruknak és érdeklődésüknek megfelelő tevékenységekkel aktívan vesznek részt. Hagyjuk, hogy a cselekvés, megtapasztalás örömeinek gazdagító hatása érvényesüljön.

Az **előkészítő szakasz** karakteres elemei lehetnek: gyűjtögetés, tárgy/jelmezkészítés, dekorálás, múzeumlátogatás, énekek, mondókák, versek, mesék, népzene hallgatása.

Az **ünnep, jeles nap** különbözik a hétköznaptól öltözködésben, élményben, napirendben.

Az **élmény feldolgozása** történhet mese és énekes játékkal, verseléssel és manuális alkotó tevékenységgel.

Jeles zöld napok:

Közös mindhárom épületünkben

Jeles zöld napok	Tartalom
Állatok világnapja 10.04.	Megfigyeléseket végzünk, állatos játékokat szervezünk, kiállítást rendezünk.
Víz világnapja 03.22.	Vizes játékokat játszunk, kísérletezünk, gyűjtőmunkát végzünk.
Föld napja 04.22.	Gyermekmunkákból kiállítást rendezünk, földmunkálatokat végzünk, kerületi rendezvényeken veszünk részt.
Madarak és fák napja 05.10.	Megfigyeljük a környezetünkben élő madarakat, fákat. Játékos tevékenységeket szervezünk.

Sasadi Óvoda Székhely

Jeles zöld napok	Tartalom
Takarítási világnap 09.20.	Óvodánk környékének rendbetételével felhívjuk a gyermekek figyelmét az egészséges és tiszta környezet fontosságára.
Autómentes nap (tavasz)	Autómentes közlekedés népszerűsítése

Tesz-Vesz Óvoda telephely

Jeles zöld napok	Tartalom
Takarítási világnap 09.20.	Óvodánk környékének rendbetételével felhívjuk a gyermekek figyelmét az egészséges és tiszta környezet fontosságára.
Autómentes nap (ősz és tavasz)	Az óvoda környékén rendezett kerékpározással ünnepeljük.

Az óvodai élet hagyományos ünnepei:

Közös mindhárom épületben

Óvodai élet hagyományos ünnepei	Tartalom
Születésnap megünneplése	Az ünnepeltre irányítva a gyermekek figyelmét, annak az átélését segítjük, hogy jó törődni társainkkal.
Március 15	óvodai szintű megemlékezés
Anyák napja	Saját készítésű ajándékkal kedveskedünk, melyet köszöntő keretében adunk át.
Évzáró	Szülőkkel közös jó hangulatú program zárja az óvodai évet.
Gyermeknap	Közös élményről gondoskodunk, meglepetéssel kedveskedünk.
Nemzeti összetartozás napja 06.04.	A Földünkön élő magyar emberek összetartozásának ünnepén mozgásos és értelemfejlesztő játékokkal ünnepeljük ezt a napot.

Tesz-Vesz Óvoda telephely

Óvodai élet hagyományos ünnepei	Tartalom
Legszebb mesék napja 04.11.	Bábelőadások dramatikus előadások szervezése

Törösvár Utcai Óvoda telephely

Óvodai élet hagyományos ünnepei	Tartalom
Népmese napja 09.30.	Az óvónők mesét játszanak a gyermekeknek.
Október 23.	Zászlót készítünk, évszakhoz kapcsolódó verssel és dallal készülünk.
Ünnepi hangversenyek	Évszakhoz, ünnephez kapcsolódóan az óvónők énekes és hangszeres játékkal készülnek.

Népszokások, jeles napok:

Közös mindhárom épületben

Népszokás, jeles nap	Tartalom
Szüret	Őszi terményeket gyűjtünk, alkotásokat készítünk, szüreti játékokat játszunk, táncolunk.
Adventi készülődés	Karácsonyvárás kapcsán koszorút, díszeket készítünk.
Mikulás	Dallal, verssel készülünk, várjuk a Mikulást, aki meglepetést hoz.
Karácsony	Ünnepi dalok, versek mesék hangzanak el, közösen ünnepelünk, népszokásokat elevenítünk fel.
Farsang	Zene, tánc, állatalakoskodás jelmezes vonulás, vidám versenyjáték teszi emlékezetessé.
Húsvét	Felelevenítjük a kapcsolódó népszokásokat, a gyermekek a kertben keresik a hímes tojásokat.

Sasadi Óvoda Székhely

Népszokás, jeles nap	Tartalom
Márton nap	Lámpáskészítés és felvonulás
Luca nap	Búzaültetés, lucázás

Tesz-Vesz Óvoda telephely

Népszokás, jeles nap	Tartalom
Márton nap	Lámpás készítés, felvonulás, népi játékok játszása.
Luca nap	Búzaültetés.

Törösvár Utcai Óvoda telephely

Népszokás, jeles nap	Tartalom
Mihály nap	Vásár rendezése. / Alma, perec, mézes, trombita, természetes anyagból készült vásárfia várja, hogy elkeljen a forgatagban./
Újévi köszöntő	Jókívánságok közvetítése, mondókával, verssel, énekkel.
Gergely járás	Iskolába hívogató népszokást elevenítenek fel az óvónők diáknak öltözve.

Iskolások népszokás bemutatói az óvodai népszokások kiegészítéseként, óvoda iskola kapcsolat programjaként: Luca nap, Vízkereszt, Balázsolás, Pünkösdlő.

Ezen belül anyanyelvi fejlesztés lehetőségei:

- A kapcsolódó kifejezések, fogalmak megismertetése.
- A régi ízes szavak használatával a szókincs gazdagítása.
- Az élmények kapcsán a tapasztalások szavakba öntésének gyakorlása, hangos megnyilatkozás támogatásával a beszéd vállalásának elősegítése.

Az ünnepek és hagyományéltető programok személyiségfejlesztő hatásai a gyermekekre

- Játékos térmozdulatokat ismer, alkalmaz.
- Dallamot, ritmust, mozgást rögtönöz.
- Szívesen dramatizál, bábozik, az ismert mondókák, versek és motívumok felhasználásával: mesélés, népi színjátszás.
- Beszéddel, mozgással megjelenítve kitalál történeteket, egyszerű meséket.
- Beszédhelyzeteknek megfelelően szófajokat, mondatfajtaikat, különböző mondat szerkezeteket alkalmaz.
- Játékeszközök, bábok, díszletek, különböző használati eszközöket készít, vizuális látása és érzékelése fejlődik.
- A közös tevékenységekben a gyermek aktívan vesz részt, a kialakult szokások megtartását igényli.
- Elfogadja az adott tevékenység által megkívánt magatartási formákat (*leányok-legények szokásai*) szituációtól függően elfogadja az alá, fölé és mellérendeltségi helyzeteket.
- Segítséget nyújt társainak, ha szükséges, önállóan is keresi a segítségnyújtás formáit.
- Tisztelettel viselkedik a felnőttekkel, az óvoda dolgozóival, vigyáz munkájuk eredményeire.
- Érdeklődik társai iránt, figyel rájuk, türelmesen meghallgatja társait és az óvodapedagógust, az *alapvető metakommunikációs jelzéseket felfogja, alkalmazza*.
- Tudja, hogy egy összetartozó közösség tagja, örül a közösen elért sikereknek.
- Tisztában van az alapvető udvariassági szokásokkal és alkalmazza azokat (köszönés, kérdés, stb.).
- Alkalmazkodik és elfogadja az alapvető szabályokat, korlátokat, késleltetni tudja szükségleteit, kialakul feladattudata, a feladattartás szintje megfelelő.
- Kialakul egészséges „én-tudata”, tolerálja a különbözőséget, akaratát alá tudja rendelni mások akaratának.
- Érdeklődést mutat az iskola iránt.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén:

- Képes egyszerű játékok, tárgyak, eszközök készítésére.
- Kreatívan használja a természetes anyagokat.
- Megismeri az ünnepek jelképeit, szokásait.
- Szívesen vesz részt a jeles napok és népszokások, ünnepek lebonyolításában.
- Értéktisztelő, együttműködő magatartásra törekszik.

V. A program tevékenységformái

V.1. A Játék

Értelmezésük szerint a **játék a tanulás alapvető formája**. A spontán és aktív felfedező játékot öröm, jókedv és izgalom kíséri. Az önmagában is élményt jelentő játék **alapozza meg a hatékony tanulást**.

Pedagógiai Programunk teljes egészében a játéktevékenység köreire épül megkülönböztetve a szabad játék tevékenységeit, és az óvónő által felajánlott tevékenységeket, melyek a szervezettebb játékos tanulást jelentik, tervszerűen előkészítettek és felajánlottak. Fontosnak tartjuk a szabad játék tiszteletben tartását.

Óvodásaink a **játékban** és a játékon keresztül gyakorolják a **nyelvet, a gondolkodást**, a másokkal való **együttműködést, a kitartást**. Itt élük át a szerepeket, a hozzájuk tartozó magatartásmódokat, a felnőttek által közvetített attitűdöket és érzelmeket. A szabad játék idején a csoportszoba játéktereit ötletük megvalósítása érdekében - ésszerű korlátozással - átrendezhetik.

Céljaink:

- A gyermek egyéni vágyainak és ötleteinek kibontakoztatása, hogy tevékenysége minél sokrétűbbé váljon.
- Jót és jól játszani, elemi biológiai-pszichológiai szükségletek kielégítésével a komplex személyiség fejlődésének biztosítása.
- Pozitív kompetenciaérzet megszerzése / tudom, akarom, meg tudom csinálni /. A játszás során, az együttléthez szükséges normák beépülése.

Feladataink:

- A játékhoz szükséges objektív és szubjektív feltételek biztosítása.
- Kedvező fejlődési légkör megteremtése.
- Biztosítjuk az egyenlő hozzáférést, próbáljuk a társadalmi egyenlőtlenségből fakadó különbségeket kompenzálni.
- A környezetből szerzett benyomások feldolgozásának biztosítása.
- A játékfajták, azok tartalmának, minőségének gazdagítása, egyéni sajátosságok figyelembevételével, különös hangsúlyt helyezünk az alkotó játék támogatására. - Megteremtjük annak lehetőségét, hogy a gyermek a tevékenységek pozitív megerősítésével öröm élményét tapasztalja.
- Biztosítunk olyan fejlesztő játékokat, melyek lehetővé teszik a pszichikus funkciók fejlesztését / érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, gondolkodás, képzelet/.
- Lehetővé tesszük a kíváncsiságot keltő mobilizálható játéktér és környezet kialakítását.
- Biztosítjuk a természetes anyagokat, melyekkel elősegítjük a gyermeki fantázia kibontakoztatását.
- Játék közben a beszédkészség fejlesztése és a gyermek neveltségi, fejlettségi szintjének megismerése.
- Figyelemmel kísérjük a társas kapcsolatok alakulását, segítjük azt.

Tartalmi vonatkozás:

A játékidő folyamatosságát rugalmas napirendünk biztosítja.

A játék a kisgyermek belső szükségletéből fakad, tevékenységi vágya, érdeklődése, és a külső hatások feldolgozása önkéntes és szabadon választható tevékenység, ezáltal a gyermek számára örömet okoz. A csoportokban rugalmas, szeretetteljes légkört alakítunk ki, csak **annyi szabályt** vezetünk be, **amennyi segíti** a gyermekek **alkotó játékát**, ötleteik szabad áramlását, együttműködését.

A játék folyamatában az **óvodapedagógus tudatos jelenléte** biztosítja az elmélyült játék kibontakozását. Szükség és igény szerint együtt játszik a gyermekekkel, **ösztönző magatartásával** és feltételek megteremtésével segíti a gyermekek fejlődését. Az óvónő támogató, segítő, engedő, elfogadó, nyitott, biztonságot adó magatartást tanúsít, példamutatásával közvetíti a normákat és szabályokat, mellyel megteremti a gyermekek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit. A gyermekek nyugodt játéka esetén, játékot követő magatartást tanúsít. Szükség esetén játékot kezdeményez, kínál, modellt nyújt,

játszótársaként segíti azokat a gyermekeket, akik ötletszegények. Az óvónő segítő szándékkal avatkozik be a játékba, ha a gyermekek durvák egymáshoz, vagy veszélyeztetik egymás épségét, játékát.

Fontosnak tartjuk a szabad játék túlsúlyának érvényesülését, a báb és dramatikus eszközök biztosítását. **A szabad játék azt jelenti, hogy a gyermekek önként választanak, kezdeményeznek, játszanak.** A játékok a gyermekek szemmagasságában, elérhető helyen vannak, azokat bármikor elvehetik, kreatívan felhasználhatják azokat. A mobil elemekkel a gyermekek is bármikor változtathatják a csoport berendezését. A gyermekek a játékteret alakíthatják, átrendezhetik, egy következő tevékenység előtt visszarendezhetik. Nagy teret biztosítunk a nagymozgásokhoz, a mozgásos helytől távolabb, nyugodtabb helyet az elmélyült alkotáshoz. A gyermekek feszélyezettség nélkül játszanak társaikkal, szabadon választják játékaikat, játszótársaikat.

A környezetből szerzett benyomások feldolgozásának biztosítása:

Élményekben gazdag környezetet kínálunk a gyermekeknek, mert környezetükből sok tapasztalatot szereznek, mellyel gazdagítják a játékot. Ezeket újra és újra átélnek a játékban. Mindezeknek az élményeknek feszültségoldó hatásuk van, ezáltal megszabadulnak a kellemetlen élményektől. Az átélt helyzetben passzívak voltak, a játékban viszont cselekvők, számukra pozitív megoldást is lejátszhatnak.

Életkorra jellemző játékfajták:

A gyermekeket rácsodálkoztatjuk a számukra új dolgokra, kipróbáltatjuk az új mozdulatokat, tapasztalatokat szereznek, később ezeket felhasználják.

- gyakorló játék
- építő, konstrukciós játék
- szimbolikus játékok
- alkotó-, barkácsoló játék
- szabályjáték

A **gyakorlójáték** feltételeként megfelelő mozgásteret, eszközöket, természetes anyagokat biztosítunk, mintát nyújtunk azok használatára.

A kisebbek jellemző játékfajtájában az ismétlődéseket (kevergetés, öntözés, tépés, sarazás, játékos mozdulatok, halandzsá beszéd) bátorítjuk.

A nagyobbaknál a tartósan ezen a szinten játszó gyermek fejlődését segítjük. A gyermekek e spontán játék során tapasztalatokat gyűjtenek a környezet tárgyi, anyagai tulajdonságáról, működésükről, fejlődik térben való mozgásuk, tájékozódásuk, nagy, és finommozgásuk, ügyességük.

A **szerepjáték** széleskörű feltételeit biztosítjuk, így módon is motiválva a gyermekeket a szűkebb és tágabb környezetben spontán és közösen szerzett élmények, tapasztalatok játéokban való újraélésére.

A különböző játékhelyzetekben mintát nyújtunk kapcsolatteremtésre, konfliktuskezelési módokra, beszédviselkedésre, szerepformálásra, eszközhasználatra.

Törekszünk arra, hogy minden gyermek szerepjátéka egyéni képességeinek legfejlettebb szintjén bontakozzék ki.

A játék fejlődésével, a többféle szerepvállalás eredményeként fejlesztjük a gyermek beleélő képességét, szerepnek megfelelő magatartását, beszédét. Képesek lesznek a közös játék elgondolására, a szerepek kiosztására, az ötletek egyeztetésére, az együttműködésre.

A bábozás- dramatizálás esztétikus eszközeit, kellékeit, jelképeit biztosítjuk, ezek ösztönzik a gyermeki fantázia szárnyalását, elindítói lehetnek egy - egy szerepjátéknak, mesedramatizálásnak, bábos önkifejezésnek, spontán „mintha” játékoknak. A bábót, bábozást, mesét felhasználjuk a **természetóvás iránti érzelmek** felkeltésére, az érdeklődés fokozására, az ismeretek átadása, szokások belsővé válása érdekében.

Az **építő, konstruáló, barkácsoló** tevékenységek eszköz, hely, idő feltételei biztosítása mellett mintát nyújtunk az eszközök használatára, bemutatjuk a technikai fogásokat, kialakítjuk azok biztonságos, balesetmentes szabályait.

A **szabály-, mozgásos-, értelemfejlesztő**-játék kiválasztásánál figyelembe vesszük a gyermekek fejlettségét. Egyszerű, a gyermekek számára könnyen elsajátítható, ugyanakkor szellemi erőfeszítést, ügyességet igénylő játékokat válogatunk.

A szabályjátékokban a gyermek igyekszik a szabályokat betartani, azoknak megfelelően viselkedni. A rendszeres gyakorlás hatására maguk is képesekké válnak szabályokat létrehozni, játékokat kitalálni, az ismert játékokat önállóan eljátszani.

A szabályjátékban fejlődik a gyermek emlékezete, figyelme, kombinációs készsége, számfogalma, közösségtudata, kitartása, eredményességre törekvése, szabálytudata.

A játék klasszikus tartalmát kiegészítjük népi játékokkal:

- népi játékszerek készítése pl. (rongybabák, csutkababa, töklámpás, játékok napraforgó - kukoricaszárból stb.)
- énekes- táncos játékok pl. (párcserélő, fogyó-gyarapodó játékok, szembekötösdi stb.)
- mozgásos és küzdő játékok pl. (sorjátékok, hidas játékok, fogócskák stb.)

Anyanyelvi fejlesztés:

Beszédviselkedési mintáinkkal elősegítjük a gyermeki beszédkészség fejlődését. Támogatjuk a beszédfigyelem és egymás iránti tolerancia kialakulását.

A bábjátékot alkalmazva és a szituációknak megfelelő kommunikációkkal modelt nyújtunk elbeszélő és párbeszéd formákra, a hangerővel, hangszínnel hangleytéssel való bánásmódra.

Közvetlen beszédfejlesztő és szókincsbővítő céllal alkalmazzuk az anyanyelvi játékokat.

Ezek mindegyike jól szolgálja a beszédösszetevők, szókincs, fogalomalkotás, párbeszéd és összefüggő beszéd fejlődését, fejlesztését.

A játékot kísérő erős érzelmek kiváltják a gyermek közlési vágyát, fokozzák beszédkedvét. Az együttjátszást kísérő párbeszéd természetes körülmények között fejlesztik a beszédet és egymáshoz alkalmazkodást viselkedésben, kommunikációban egyaránt.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén:

- Megfelelő élmények, tapasztalatok nyomán kialakul az elmélyült játék, a játék önálló és kreatív szervezése, tartalommal telítése.
- Kialakul az együttjátszás igénye, az egymáshoz és a szabályokhoz való alkalmazkodás képessége.
- A játékban a társas viselkedési normákat betartják. Képesek egyedül és csoportosan együtt játszani. Megjelenik a tolerancia, türelem, együttérzés a jó és rossz megkülönböztetése, képesek ok okozati összefüggéseket felismerni, szerepeket szétosztani a vállalt szimbolikus játékban együttműködni.

V.2. Munka - munka jellegű tevékenységek

A munka a személyiségfejlesztés fontos eszköze, mely egy olyan célra irányuló, önkéntes - azaz örömmel és szívesen végzett *aktív* tevékenység, ami elősegíti a logikus- és a problémamegoldó gondolkodás kialakulását, a manuális készség fejlesztését és a munkához szükséges attitűdök és készségek kialakulását. (Pl.: kitartás, önállóság, felelősség, céltudatosság) A tevékenység útján szerzett tapasztalatok bővítik a gyermekek természeti és társadalmi környezetéről szerzett ismereteit, elősegítik a közösségi érzés kialakulását és mások munkájának megbecsülését.

Céljaink:

- Elérni, hogy szívesen, önként, örömmel vállaljanak a gyermekek munka jellegű tevékenységet, amely tartalmazza az eredményre törekvés szándékát.
- Tapasztalják meg az együtt munkálkodás örömét.

Feladataink:

- A megfelelő hely, idő és eszközök biztosítása és a baleset megelőzése.
- A játékosagra és az önkéntességre való törekvés.
- A gyermeki aktivitási vágyra való alapozás.
- A pozitív érzelmi kapcsolat kialakítása és fenntartása.
- Az életkornak és az egyéni fejlettségnek megfelelő tartalmilag gazdag és változatos feladatok felkínálása.
- A különböző munkafolyamatok bemutatása, gyakoroltatása.
- A munkaeszközök logikus és célszerű használatának bemutatása és elsajátítása.
- A tudatos pedagógiai szervezés segítségével a sikerélmény biztosítása és a munka megszerettetése.

Tartalmi vonatkozás:

Az önállóság, a felelősségvállalás, a céltudatosság és az öntevékenység lehetőségének megteremtésével arra törekszünk, hogy a gyermekek számára minél természetesebbé váljék a munka végzés folyamata. Ügyelünk arra, hogy tiltásokkal, túl nehéz feladatokkal ne szegjük kedvüket. Szerintünk a folyamatos visszajelzés az egyéni fejlesztő értékelés (saját és mások elismerése) a legmotiválóbb erő, amely a gyermekkel való együttműködés során ösztönzi, megerősíti a gyermekeket. Sokszor nem is a munka, hanem megszervezésének módja fejti ki a fejlesztő, nevelő hatást.

Önkiszolgáló munka:

- öltözködés, vetkőzés,
- testápolás, mosdó használat,
- étkezés.

Naposi munka:

- terítés, asztalbontás,
- teremrendezés,
- eszközök kiosztása, összeszedése.

Növény és állat gondozás, kerti munka:

- a természetsarok növényeinek gondozása,
- csíráztatás, rügyeztetés a csoportszobában,
- állatok etetése, gondozása, madárvédelem,
- a virágos és veteményeskertbe magvak és palánták ültetése,
- termések betakarítása,
- gereblyezés, öntözés, gyomlálás,
- gallyak, levelek söprése, gyűjtése.

Alkalmi munka:

- közösségért végzett alkalomszerű egyéni/ mikrocsoportos megbízatások,
- csoportszoba/öltöző/mosdó rendrakása,
- ünnepi dekoráció készítése,
- süteménykészítés,
- ajándékkészítés,
- alkalomszerű takarítás.

Anyanyelvi fejlesztés:

- A cselekvés és kifejezés összekapcsolása.
- Beszéd, és szövegértés fejlesztése a pontos feladat meghatározással.
- Munkavégzés közbeni folyamatos kommunikáció lehetősége.
- Szókincsbővítés (munkaeszközök, munkafolyamatok, népi kifejezések).
- Munkavégzés közben a beszédtolerancia, udvariassági szófordulatok megfelelő használata.

Várható fejlődés az óvodáskor végére:

- A gyermekek szeretnek közösen dolgozni.
- Tudatában vannak az önmagáért és a közösségért végzett munka fontosságának.
- Önállóan, szívesen és igényesen végzik feladataikat.
- Örömmel segítenek egymásnak.
- Szívesen vállalnak egyéni megbízásokat.
- Szívesen közreműködnek a növények és állatok gondozásában.
- Szeretnek meglepetést készíteni a kisebbeknek, szüleiknek és az óvoda dolgozóinak.
- Saját, és mások munkájának megbecsülése, értékelése.

V.3. Tevékenységekben megvalósuló tanulás

Az **óvodai tanulás** nem az ismeretek elsajátítását jelenti, hanem a **képességek, kompetenciák fejlődését**. Az óvodában **a tanulás folyamatos**, mely az egész nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, az óvodapedagógusok által kezdeményezett tevékenységi formákban és időkeretben valósul meg, tudatos, szakmai tervek, célok, korszerű pedagógiai módszerek alkalmazásával. A kisgyermekkor tanulás - **főként játékokban**, örömteli cselekvésen alapuló komplex készségfejlesztő tevékenységként valósul meg óvodánkban. Az óvodáskori tanulást egyértelműen a nevelés eszközeként kezeljük, mellyel a **teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatjuk**.

A programunkban helyet kap az óvónőink által kezdeményezett tevékenységekben megvalósuló tanulás, amellyel számtalan probléma és feladatmegoldás lehetősége elé állítjuk a gyermekeket. Mindezzel biztosítjuk az **élményekben gazdag óvodai életet**, amely magában hordozza a **következő életszakaszra való felkészítés** sokszínű lehetőségét. Azokat a tanulási helyzeteket is, amelyekkel előkészítjük az iskolai tanítási folyamatba való átlépés belső feltételrendszerét. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet (az éppen aktuális téma- projektnek megfelelő eszközök, könyvek, a szokás-szabályokat erősítő piktogramok stb.) megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

A jövő, az egyre halmozódó információk tömege megkívánja, hogy a gyermekek a tanulás során a legfontosabb képességeket birtokolják. Óvodapedagógusaink minden gyermekben **akár tehetséges, vagy lassan haladó típus, megalapozzák azokat a képességeket**, melyek alapján **örömet jelent** gyermekeink számára a későbbi **tanulás és önfejlesztés**.

A gyermekeket tágabb kompetenciákra kell felkészítenünk, melyek nevezhetők:

- gondolkodási stratégiának
- motivációs készletnek
- a gondolkodás és az érzelem attitűdjének

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

Céljaink:

- Az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése.
- Minden gyermek önmaga lehetőségeihez képest fejlődjék.
- A tanulási folyamatban fejlődjenek a gyermekek kompetenciái, készségei, képességei, kreativitása, tanulási attitűdje.

Feladataink:

- A tanulás lehetőségeinek rendszerezése, feltételek biztosítása.
- A programunkban a játékos, cselekvő tevékenységekhez, az aktuális évszakhoz, ünnephez, népszokáshoz, illetve a zöld, jeles napokhoz kapcsolódunk.
- Alkalmazkodunk a gyermek életkori és egyéni sajátosságaiból adódó fejleszthetőségéhez.
- Kihasználjuk a gyermek aktivitását, vágyát a szép és értékes iránt, mely által hozzásegítjük a környezet birtokba vételéhez, énképe, magatartása, önmegvalósító törekvései kiteljesedéséhez.
- Megismerjük a gyermeket, információkat szerzünk tapasztalatairól, élményeiről, értelmi képességeiről, az egyéni fejlesztést erre a kiinduló alapra építjük.
- Lehetőséget teremtünk a tehetséges gyermekek egyéni szintű fejlesztésének, gondozásának.
- A gyermekek önkéntelen tanulását, tevékeny aktivitását megerősítve motiváljuk a gyakorlást, az ismétlést, az ismeretek bővülését, elősegítjük a megismerő funkciók, a készségek, képességek fejlődését.
- Követjük a gyermek tanulási képességeinek alakulását, hangsúlyt helyezünk az egyéni bánásmódra, differenciált képességek fejlesztésére, a pozitív megerősítésre, a gyermek sikerélményhez juttatására.
- A tanulás folyamatát több dimenzióban kezeljük, modell szerepünkben kereső, kutató, ráismerő, kitalálást engedő stílust érvényesítünk, az ilyen helyzetek teremtésével biztosítjuk a gondolkodás, a próbálkozások, a gyakorlás, a tévedés és jó megoldás felfedezésének, a tudás örömteli megélésének élményét.

A tanulási folyamatban a játék, a játékos cselekedtetés, a játék nyelvén való nevelés alapvető módszertani elvárás.

A tanulás lehetséges formái:

- a spontán játékos tapasztalatszerzés;
- a cselekvéses tanulás;
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- az utánzásos minta és modellközvetítés magatartás és viselkedési normái,
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;
- gyakorlati probléma és feladatmegoldás
- felfedezés, kísérletezés

A szervezett tanulás időtartama:

Kiscsoport	5-15 perc
Középső csoport	15-20 perc
Nagycsoport	20-35 perc

A programban fontosnak tartott tanulási alapelvek és módszerek:

A tervszerűség, tudatosság és a spontán választhatóság között kívánjuk megteremteni az egyensúlyt.

Mivel az önkéntelen figyelem rövid ideig tart, ezért elengedhetetlen a motiváció mind az érdeklődés felkeltésében, mind a fenntartásában.

Hangsúlyos figyelmet adunk az élményeknek, mert a gyermekek tudása átélt élményből, vágyaiból, kíváncsiságából, felnőttől szerzett ismeretek halmazából tevődik össze.

Ebben az életkorban az élményt érzelm és képzelet gazdagítja. A környezet eseményeinek felfogása érzelmeiken keresztül történik.

Ezért külön kiemeljük a fokozatosság elvét:

- Egyszerűtől haladunk az összetett felé.
- Konkrétól az általános felé.
- Érzelmektől a logikus felé.

Így az egymásra épülés figyelembevétele tervezésnél elengedhetetlen szempontunk.

A gyermek gondolkodása ebben az életkorban nem elvont, az ide vezető úton jár, az óvodáskorú gyermek gondolkodása cselekvő, cselekvő-képszerű, képszerű gondolkodás.

Jellemző a kettős tudat fejlődése játékban és mesében.

Mindezeket szem előtt tartva a módszerek megválasztásában fontosnak tartjuk:

a gyakorlást, cselekedtetést minden tevékenységben,

a szemléltetést többféleképpen, fokozatos elvonatkoztatással.

A tanulás folyamatában csak a pozitív megerősítést alkalmazzuk (simítás, pillantás, mosoly, gesztus, mimika, dicséret csoport, ill. szülő előtt).

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén:

- Képes a társakkal, felnőttekkel való hatékony kommunikációra, együttműködésre.
- Képes a teljesítményen keresztül történő én érvényesítésre, önállóságra.
- Érdeklődő, figyelme könnyen felkelthető környezete és összefüggései iránt.
- Feladattartása, munkatempója életkorának megfelelő, kivárára képes.
- Képeken keresztül felismeri az összefüggéseket (képolvasás).
- Képes a hallott információk pontos észlelésére, (adott hangok kiemelésére, adott hangok egymásutániségének felismerésére, hangcsoportok egységbe foglalására)
- Képes a látott, hallott információk összekapcsolására, cselekvő visszaadására.
- Problémahelyzet cselekvés útján való önálló megoldására képes.
- Képes rövid idejű vizuális- verbális memorizálásra, szándékos felidézésre.
- Önálló, kezdeményező, ismeri saját értékeit.
- Képes tapasztalatait, gondolatait érthetően kifejezni, szavakba, mondatokba foglalni.
- Alakulóban van feladattudata.
- Képes a szándékos figyelemre, a tudatos felidézésre.
- Tud kreatívan gondolkodni, elmélyülten tevékenykedni.

V.4. Külső világ tevékeny megismerése - A mikro és makro környezet – benne a matematikai nevelés – megismerése

Céljaink:

- A gyermekek természetszerető és a természetért aktívan tevékenykedő emberré válásának elősegítése.
- A természeti és közvetlen társadalmi környezethez való érzelmi kötődés, értékeihez fűződő pozitív érzelmi-cselekvő viszony, az óvás, védelem igényének alapozása mélyítése.
- Az élő-élettelen világ megismertetése, megszerettetése, a gyermeki cselekvő tapasztalatok gyarapítása.
- Vegyük észre, fedezzék fel a természeti - emberi – tárgyi környezet tevékeny megismerése során a matematikai összefüggéseket.
- Alakuljon ki a gyermekekben, a szülőföld, hazai táj, a népi, helyi, családi, nemzeti hagyományok, szokások és tárgyi kultúra értékeinek megismerése, tisztelete.
- Célunk a Kárpát-medence magyar nyelvű óvodaival kapcsolatot kiépíteni és fenntartani.

Feladataink:

- Érzelemgazdagítás a természethez kapcsolódó munka jellegű tevékenységgel.
- Hagyománytiszteelő, természetszerető, környezetvédő személyiségek kialakulásának elősegítése.
- Minél több tapasztalat, élménybiztosítás óvodán belül és kívül egyaránt.
- Tudatosan beépíteni a környezet megismerésére és védelmére irányuló magatartást a gyerekek személyiségébe.
- Környezetben való biztonságos eligazodás segítése, felelősségteljes, környezettudatos magatartás alakítása.
- Ösztönzés a természetbarát termékek használatára, környezete megóvására, Földünk védelmének fontosságára, és felhívni figyelmüket a globális felmelegedés veszélyeire.
- Víz- levegő tisztaságának megóvására nevelés.
- Környezetvédő magatartás kialakítása, szelektív hulladékgyűjtés lehetőségeinek mindennapos alkalmazása család bevonásával.
- Felhívni figyelmüket a pozitív, de elővigyázatos magatartásra a természet élővilága és jelenségei iránt.
- A felelős állattartás magatartásának megalapozása.
- Megteremtjük a lehetőséget annak, hogy a gyermekek magát a folyamatot is nyomon követhetik, fejlesztve ezzel tér és időérzéküket, a környező világban való önálló eligazodást.
- Természetszerető, a természetért aktívan tevékenykedő emberré válnak.
- Élmények, spontán és szervezett tapasztalatok, munka jellegű tevékenységek életkorához igazított biztosítása, gazdagítása.
- Élményorientált játék, a játékban tanulás, szenzitív módszerek alkalmazása (terepi gyakorlatok, kerti munka, megfigyelés, felfedeztetés, kísérletezés).
- A környezet megismerése közben szerzett mennyiségi és formai összefüggések, nagyság és térbeli viszonyok tapasztalatok, játékos felfedeztetése.
- Érzelmi viszonyra épülő matematikai gondolkodás elemi, ok-okozati összefüggéseinek felfedeztetése.

V.4.1. Környezet ismereti tartalmi vonatkozás

A csoportszobákban és a kertben kialakított **természetsarok**, **veteményes tapasztalatszerzési lehetőségeket** kínálnak, alkalmasak a sokszínű tevékenységekre évszaknak megfelelően. A felnőtt segítségével, évszaknak megfelelően rendezik, bővítik. A gyermekek **növényeket ültetnek**, rügyeztetnek, csíráztatnak, nyomon követik a fejlődést, megfigyelik a kinti - benti hőmérséklet, a víz, a napfény hatásait az élővilágra. A gyermeki kertészkedés megszervezésével, jó hangulatban, **együttműködésükkel tesszük szebbé környezetünket**. Ezáltal is erősítjük a gyermekek és felnőttek érzelmi kötődését a természethez, a környezet megbecsüléséhez, szeretetéhez és védelméhez.

Egyszerű **kísérleteket** végeznek, pl. megfigyelik a gyertyaláng, szélforgó segítségével a levegő mozgását. Jelölik az időjárás-változást a maguk készített időjárásórán.

Folyamatosan **gyűjtünk** képeket, melyekből albumot készíthetünk. Alkalmanként **diaképeket**, filmet, hanganyagot kínálunk megtekintésre, meghallgatásra, aminek segítségével szintén a természetet mutatjuk be.

Helyi adottságaink lehetővé teszik természeti környezetünkben a folyamatos spontán és szervezett megfigyelést, a **cselekvő megtapasztalás** élményét, pl. konyhakertnek, virágoskertnek gondozása közben.

A **folyamatos és alkalomszerű** megfigyelések során a gyermekekkel érzékeltetjük a rendezett, gondozott óvodakert szépségét, a színeket, illatokat, formákat, hangokat. Megtapasztaljuk az élet ritmikusságát, az évszakok jellemzőit, váltakozását, összehasonlítjuk azokat. Összefüggéseket keresünk az időjárás és természet, az időjárás, öltözködés és egészségvédelem, az emberek, növények, állatok élete és az ember tevékenysége között. Tapasztalatot nyújtunk a rendben tartott környezetről.

Séták, kirándulások alkalmával megismertetjük és gyakoroljuk a **gyalogos közlekedés**, a különböző közlekedési eszközökön való utazás elemi **szabályait**.

Tavasszal és ősszel szervezünk fél/egész napos kirándulásokat távolabbi helyekre. Vadaspark, állatkert, múzeum, tanösvények stb./ A gyermekek természethez való kötődését és az **élőlények megszerettetését** alakítjuk azzal is, hogy valódi **történeteket mondunk** a megfigyelések során, a tevékenységeket irodalmi és zenei alkotásokkal, odaillő hangulati elemekkel is gazdagítjuk.

Az **erdőben** szerzett élmények meghatározzák a gyermek, élő - élettelenhez való viszonyulását, hozzájárulnak a viselkedési szokások és gyűjtőmunka megfelelő formáinak kialakulásához, a természettisztelő, - óvó magatartás formálódásához, pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.

A kirándulások, természetjárások előkészítése során fontos feladatnak tartjuk ismerni a helyszínt, (a játszó, pihenő, tisztálkodó, étkező, gyűjtő tevékenységek lehetőségeit, az esetleges veszélyforrásokat). A szülőket tájékoztatjuk, megfelelő számú kíséretéről és közlekedési módról gondoskodunk, ellenőrizzük a

gyermek ruházatát, elsősegélynyújtó és egészségügyi felszerelést, valamint takarókat, mozgásos játékokhoz eszközöket, szemetes zacskókat viszünk magunkkal.

Megismerkednek a háztartásban alkalmazható praktikus tevékenységekkel, higiénés szokásaival, eszközeinek használatával és végzik is kedvük szerint e tevékenységeket. Fogyasztásra alkalmas, saját termesztésű vagy vásárolt gyümölcs, zöldség szeletelése, tisztítása, tálon rendezése, kóstolása, kínálására, mézeskalács készítésére az óvodai élet során is lehetőséget teremtünk.

Nagytakarítás babaszobában, ünnepek előtti díszítések, óvodakert részeken, babaházak tavaszi- őszi takarítása /gyermeki munka/.

A környezetvédő magatartás kialakítását is elősegítő szelektív hulladékgyűjtés mindennapjaink fontos része.

A külső világ megismerésére nevelés komplex hatásrendszerében a gyermekek megismerik - az életkorban elvárható mértékben - a „külső” világot és szert tesznek arra az érzelmi kötődésre, melyet felnőve, a szülőföld, a haza szeretetének fognak nevezni, és ami alapját képezi a nemzeti identitástudat kialakulásának és a keresztény kulturális értékek tiszteletének.

V.4.1.1. Közlekedés biztonság – Biztonságos óvoda

A Sasadi Óvoda mindhárom épületében kiemelten foglalkozunk a közlekedés biztonságos lehetőségeinek megkeresésével, gyakorlási formák gazdagításával.

- Minden udvaron közlekedési pályák, jelzőtáblák, különböző közlekedési eszközök állnak a gyerekek rendelkezésére, hogy védett helyen tudjanak felkészülni a valódi helyzetekre.
- Kellő gyakorlat után, a kisforgalmú, de még mindig védett úton, valódi helyzetben próbálhatják ki magukat a járműves közlekedésben.
- Minden csoport szervez gyalogos sétákat, megfigyelő túrákat, különböző céllal, életkornak megfelelő távolságban (gyalogos közlekedés szabályai, a biztonságos közlekedést segítő eszközök, rendőr szerepe, stb.).
- Minden épületben foglalkozunk az Autómentes világnap gyerekközpontú feldolgozásával.
- Lehetőséget biztosítunk a gyerekeknek, hogy különböző tömegközlekedési eszközön utazzanak, mely közben gyakorolhatják a kulturált közlekedési magatartás formát, megfigyeléseiket gazdagíthatják (villamos, autóbusz, vonatállomás, esetleg egy megállót utazhatnak is vele).
- Nagycsoportosaink részt vesznek óvodások számára szervezett közlekedési programokon, versenyeken.

V.4.2. Matematikai tartalmi vonatkozás

A környező valósággal való ismerkedés során a gyermekek tapasztalatokat szereznek az őket körülvevő tárgyak, jelenségek formai és mennyiségi jellemzőiről. Minden tevékenységükben benne van a matematika is: spontán és szervezett tevékenységek során párosítanak, halmazokat képeznek, mennyiségekkel ismerkednek, összemérnek, sorba rendeznek, tapasztalatokat szereznek sík és térbeli alakzatokról, megfigyelik tükörképüket, utánozzák egymás tükörképét, tükrös alakzatot hoznak létre festékfolttal, gyakorolják a térben-síkban tájékozódást.

Fontosnak tartjuk a szituációkban adott lehetőségeket felhasználni a matematikai tapasztalatok bővítésére, elősegítjük a gyermekek önálló véleményalkotását, a **beszédkészség, kommunikációs készség fejlesztését a cselekvő tapasztalatszerzés során**, alakul ítéldőképességük.

Ezen belül anyanyelvi fejlesztés:

- A tevékenységek közben lehetőséget adunk a személyes beszélgetésre, feltett kérdések megválaszolására. Pontosítjuk a fogalmakat, bővítjük a szókincsüket, csiszoljuk kifejező készségüket. A valós élethelyzetekben természetes módon gyakoroljuk a helyes viselkedést (köszönés, bemutatkozás, véleménynyilvánítás, szándékok kifejezése, kérés, tudakozódás és üzenet közvetítés). Segítjük a tapasztalatok és látottak kifejezését.
- A természeti környezet megismertetésére a néphagyomány és művészeti alkotások segítségével hívása.
- Szókincsbővítés.
- Elvont fogalmak és az ok-okozati összefüggéseket jelölő szavak intenzív használata.

Fejlődés várható eredménye óvodáskor végén:

- Megkülönbözteti az évszakokat, napszakokat, ismeri jellemzőit.
- Környezete növényeit ismeri, részt vesz gondozásukban, az ültetés folyamatában.
- Az elemi közlekedési eszközöket ismeri, rendelkezik a számára lényeges szabálytudattal, betartja azokat.
- Ismer mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat.
- A tárgyakat össze tudja hasonlítani, meg tudja számlálni tízig.
- Képes két kiterjedést egyenlővé, kisebbé, nagyobbá tenni.
- Tud tízes számkörben bontani, részhalmazokkal műveletet végezni.
- Megkülönbözteti a jobbra-balra, előre-hátra irányokat, érti és alkalmazza a névutókat.
- Ismernek néhány háziállatot, vadállatot, madarakat, bogarakat, azok gondozását, védelmét.
- Ismeri családjá és önmaga személyi adatait.
- Képes ok-okozati összefüggések meglátására, témához tartozó fogalmak használatára.

V.5. Mozgás

A torna, a mozgásos játékok fejlesztik a gyermekek természetes mozgását (járás, futás, ugrás, támasz, függés, egyensúlyozás, dobás), a testi képességeket, mint erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség, társra figyelés. Hozzájárulnak a harmonikus, összerendezett, fegyelmezett nagy és kis mozgások kialakításához.

Céljaink:

- Elérni, hogy a mozgás rendszeressé váljon gyermekeink életében
- Rögzüljenek a természetes mozgásformák
- Összhangba kerüljön a harmonikus mozgás, a testi képességekkel
- Megalapozódjék a rendszeres mozgás iránti igény
- Kialakuljon az egészséges életvitel igénye

Feladataink:

- A mozgás feltételeinek megteremtése.
- Test tudat kialakítása.
- Az életszükségletből fakadó mozgás kielégítés központba helyezésével a mozgás szeretetére építő életmód megalapozása.
- Szabad levegőn végzett mozgásformák előtérbe helyezése.
- A változatos, párhuzamosan végezhető mozgás lehetőségének biztosítása.
- A gyermekek alapvető fizikai képességének fejlesztése (hajlékonyság, ügyesség, és a kondicionális képességek: erő, gyorsaság és állóképesség).
- A cselekvő- és feladatmegoldó képesség fejlesztése.
- A nagymozgás (járás, futás, ugrás, támasz, függés, egyensúlyozás, dobás) és a finom motorikus mozgás fejlesztése.
- A téri tájékozódó képesség fejlesztése.
- A személyiség akarati tényezőinek fejlesztése (pl.: bátorság, fegyelmezettség, szabálytudat, figyelem, kitartás, társra figyelés).
- A különbözőséget mutató gyermekek fejlődésének elősegítése (felzárkóztatás, tehetséggondozás).
- A differenciált bánásmód alkalmazása.
- Pozitív én-kép formálása a világos, konkrét értékelés segítségével.
- A balesetek megelőzése.

A mozgás területén megjelenő sajátosságok:

A mozgás szervezeten két formában valósul meg:

- A mindennapi mozgásos játékok, frissítő torna, melybe a gyermekek önkéntesen, illetve óvónő motivációjának hatására kapcsolódnak be.
- Hosszabb ideig tartó, nagyobb tér igényű, elsősorban természetes mozgásformákat fejlesztő testnevelés.

Tartalmi vonatkozás:

Az óvodás gyermek mozgásfejlesztése **a nagy mozgásoktól a finom motorikus manipulációig** mindent magába foglal. Fejlesztésükre az egész óvodai nevelés bőséges lehetőséget kínál a tornának, játékos mozgásnak az egészséges életmódot erősítő tevékenységeknek **teremben és szabadban**. Szervesen illeszkedik be spontán vagy szervezett formában az egész napi gyermeki tevékenységbe az egyéni szükségleteiket és képességeiket figyelembe véve, minden gyermek számára a mozgás lehetőségét biztosítva. A jó légkör és hangulat megteremtéséhez hozzá tartozik a **körültekintő szervezés**; a játékos hangvétel; a rövid, érthető utasítások; a kevés várakozási idő. Alapvető követelmény az egymás testi épségének megóvása, a balesetmentes helyszínek, eszközök megválasztása.

Mindennapos “frissítő” mozgás:

A mindennapi mozgásos játékok melyben a gyerekek önkéntesen, illetve óvónő motivációjának hatására kapcsolódnak be.

Mozgás:

A gyermek számára kötött tevékenységet jelöl, amit úgy szervezünk, hogy a gyermek számára örömet jelentsen, átélhesse az önkéntességet. Hetente 1x tornateremben vagy udvaron tartjuk.

Szabad mozgás:

Szabad mozgás lehetősége, melyet a gyermek a szabad játék keretein belül belső indíttatásból önként végez.

A kisgyermekek **természetes mozgásához** közel álló futó, kúszó, csúszó, mászó mozgásokat választunk játékos funkcióba ágyazva. Amikor már sok gyermek szívesen részt vesz a közös mozgástevékenységekben, az óvónőink megismertetnek a gyermekekkel 1-1 tornaszert /szőnyeg, zsámoly, pad/ - és annak balesetmentes használatát.

A **tornaszerekhez** kapcsolatosan új mozgásokkal ismertetjük meg őket (gurulás, mélyugrás, egyensúlyozó járás).

Futnak szétszórta, egyenes vonalban, tárgykerüléssel, közepes iramban. Kipróbálják a gyorsfutást rövidtávon. Később a futást harántterpeszből indítjuk, feladatokkal is bővítve. Megismerik a belegyorsuló futást.

A testnevelési játékok közül a futó-, fogójátékokkal ismertetjük meg őket.

A **labda** a gyermek számára az egyik legkedvesebb játékszer, megtapasztalja, hogy reagál a cselekvésre/ gurul, pattan, röpül. Gurítják, dobják társnak.

A labdagyakorlatokat bővítjük a labda feldobásával és elkapásával, labda leütésével és elkapásával

Később a szabadgyakorlatot bővítjük kéziszer gyakorlatokkal.

Járas, kézfogás nélkül, egymáshoz alkalmazkodva, különböző alakzatban történik.

Az egyensúlyozó gyakorlatokat széles és keskeny szalagon, vízszintes szeren gyakoroltatjuk.

Megismertetjük őket az előre történő **guruló átfordulással**, előkészítjük a zsuporkanyarulati átlendülést.

Megismertetjük őket a helyből-, **távol-** és **magasra ugrás** helyes technikájával, majd nekifutásból történő ugrással.

Hajításnál különböző eszközöket alkalmazunk, célt jelölünk ki.

Játékoknál helyet kapnak az egyszerű **szabályjátékok és sorversenyek**.

Az **utolsó évben** többféle kézi szert használunk felváltva. / babzsák, bot, karika, szalag, bot stb./ valamint társas gyakorlatokat próbálhatják ki.

A járásokat bővítjük az irányok változtatásával, jobbra, balra fordulással.

Futásnál alkalmazzuk a járásnál megismert alakzatokat. Futnak, közepes iramban, gyakorolják a belegyorsuló futást, gyorsfutást.

A természetes mozgásokat rézsútos, függőleges szeren alkalmazzák.

Magyar Mozgáskotta eszközcsoport

A Mozgáskotta játékos módon fejleszti a gyerekek ütemérzékét, téri tájékozódását, testséma kialakítását, testi és kognitív képességét. A személyiséget alkalmassá teszi arra, hogy a mozgásos és nem mozgásos megnyilvánulásait motiváltan, összerendezettebben és eredményesebben hajtsa végre. A Mozgáskotta gyakorlatokban képzelet, figyelem, gondolkodás, emlékezet dominál a fizikai terhelés mellett. A gyermekek életkorát, fejlettségét figyelembe véve az egyszerűbb elemektől jutunk el az összetettebb gyakorlatig.

Tartalmi vonatkozás:

1. Megismertetjük velük magát a babzsákot:
  - színeket
  - rajta lévő formákat
  - sétálnak vele, rajta
  - másznak rajta
  - különböző feladatokat hajtanak végre.
2. Megismertetjük velük a lapokat, karjeleket, lábjeleket.
3. Végül ezek kombinációját alkalmazzuk.

A mozgáskotta elemeivel rendelkező székhelyen, telephelyeken az óvodapedagógusok szabadon felhasználva színesíthetik, illetve bővíthetik a mozgásos tevékenységeket.

Anyanyelvi fejlesztés:

- a cselekvés és beszéd szinkronjának megteremtése,
- a beszédértés és a kifejező beszéd fejlesztése,
- testrészek megnevezése,
- tér és időbeli irányok megnevezése.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén:

- A gyermekek nagymozgása, finommozgása és összetett mozgása életkoruknak megfelelő mértékben kialakul,
- Biztosan tudja, végzi a természetes mozgás elmeit (járás, futás, ugrás, fejemelés, kúszás, támasz, függés, egyensúlyozás, dobás),
- Egyensúlyozásra képes változó körülmények között,
- Tud térben tájékozódni, ismeri az irányokat,
- Mozgásos szabályjátékok szabályát betartja,
- Testrészeit azonosítani tudja, kialakult testsémával rendelkezik,
- Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan képes irányítani.

V.6. Verselés, mesélés

Céljaink:

- Ritmus, költői kép, kapcsolatok, a belőlük sugárzó gondolatok, hangulatok értelmezésére való alkalmasság
- Alkalmassá tenni gyermekeinket a belső képteremtő képességre
- Kellő irodalmi tárházzal való rendelkezés,
- Emlékezetből való mesélés képességének megléte
- Irodalmi érdeklődés igényének kialakulása
- Tudnak azonosulni a hősökkel, ismerjék fel szerepeikben a szép- csúnya, igaz-hamis, jó-rossz kategóriákat
- Alakul beszédértésük, beszédkésztetésük, beszédbátorságuk, szókincsük, kifejezőkészségük,
- Könyv szeretetére, olvasóvá nevelés,
- A kultúra iránti fogékonyság kialakul a gyermekekben

Feladataink:

- Irodalmi alkotások életkornak, érdeklődésnek megfelelő kiválasztása, bemutatása, élmény nyújtása.
- Gyönyörködtetés, élménynyújtás, erkölcsi útmutatás a művészeti alkotások segítségével.
- Pozitív személyiségjegyek megalapozása, mozgásos, játékos mondókákkal és versekkel segítjük a beszéd megértését a gyermekek érzelmi biztonságának erősítését.
- Megismertetni a gyermekeket népmesékkel, népi hagyományokat felelevenítő rigmusokkal, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemeivel, meséivel, kortárs irodalmi alkotásokkal, és ezek felhasználásával.
- Az irodalmi művek befogadására alkalmas hangulat megteremtése, melyben megvalósul a szubjektív átélés.
- Motiváló, változatos, esztétikus eszközök biztosítása.
- Támogatni a gyerekek mesélését, verselését, bábozását, dramatizálását.
- Az egyszerűbb tárgyképeskönyvek nézegetésétől jussanak el az összetettebb képeskönyvek forgatásáig.
- Saját vers-, mesealkotás, történetek kitalálásának támogatása.
- Közösség formálása az együttes élmény nyújtásával.

Tartalmi vonatkozás:

A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása:

Óvodánkban a lírai és epikai alkotásokat **hangsúlyosan a népköltészetből**, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemeiből, meséiből, műköltészetből, de kortárs irodalmi művekből is választjuk a 3-7 éves gyerekek életkori sajátosságaihoz igazodva. Anyanyelvünk a népköltészetben a népünkre jellemző gondolkodásmódot fejezi ki, amely táplálja a nemzeti tudatot. Sokan élnek körülöttünk magyarok, akik őrzik anyanyelvüket, ezért igyekszünk szakmai kapcsolatot kiépíteni és fenntartani a Kárpát-medence magyar nyelvű óvodáival. **Közvetítjük a** ritmikus és humoros verseket, népi mondókákat, altatókat, dúdolókat, szólásokat, közmondásokat, időjósító rigmusokat, találós kérdéseket, nyelvtörőket, népmeséket, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemeit, meséit, valamint közvetítjük az anyanyelv ritmusát, dallamát, hangzóvilágát.

Kezdetben jellemző az egyszerű cselekmény kevés konfliktussal, a rövid versek, mondókák állatokról, évszakokról, ünnepekről, gyermekekről és környezetükről szólnak.

Néphagyományaink közül az egyszerű köszöntőkből választunk.

Később hosszabb, elágazó szerkezetű népmeséket mesélünk. 4-5 éves korra alakul ki a mesetudat, a gyermek beleéli magát a történetbe, de ugyanakkor tudatában van a valóságnak. A mesetudat kialakulása előtt nem mesélünk tündérmeséket, mert bonyolultak, hosszúak, és ha a gyermek nem várja ki a végét, elmarad a pozitív feloldozás.

Vidám, humoros verseket, névcsófolókat, halandzsaszövegű kiolvasókat mondunk.

Az utolsó évben hosszabb terjedelmű bonyolult szerkezetű mesékkel, versekkel szélesítjük a kört. Helyet kapnak a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei és meséi, realiztikus mesék, novellisztikus mesék, laza meseregények közül válogatunk érdeklődési körüknek megfelelően. Műmeséket, kortárs műveket mesélünk. Közmondásokat, találós kérdéseket mondunk. Néphagyományaink közül egyszerű dramatikus játékokat ismertetünk meg a gyermekekkel.

Mesefajták korcsoportonként:

3-4 éves korban	4-5 éves korban	5-6 éves korban
egyszerű szerkesztésű, ismétlődő szövegrészeket tartalmazó lánc-, halmozó- és mondókamesék, rövidebb, többfázisú állatmesék, népmesék, közvetlen környezetéről szólók én mesék/ csoport mesék	többfázisú, terjedelmesebb állatmesék, novellamesék csalimesék, tréfás mesék én mesék/ csoportmesék rövidebb tündérmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok	terjedelmesebb novella mesék hazugságmesék legendamesék rászedett ördög mesék falucsúfolók, tündérmesék műmesék, népi, klasszikus és kortársalkotások dramatikus játékok a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi

A mesélés módja:

Az egyszerű meséken keresztül fokozatosan szoktatjuk rá a gyermekeket a mese figyelmes végighallgatására. A mesehallgatói viselkedés négy-öt éves korban alakul ki. Ezt segítjük a **mesélőszándék jelzésével, a mesehely megteremtésével**, az óvónő felkészültségével, előadó készségével.

A mesélés során a mesélő, hallgató a közös élményben eggyé válik. Ez az együttlét élmény és minőségi idő.

A mesék, versek előadásában a beszéd és metakommunikációs jelzések összhangjának megteremtésével, **hiteles közvetítéssel** hatunk a gyermek reprodukív alkotó képzeletére.

Lassan, élvezettel, örömmel mesélünk.

Feldolgozásra is biztosítunk időt, illetve segítjük a játékba való visszatérést. (képnézegetés, kisebb körben a mese újbóli elmondása, színezés, szereplő vagy jelenet lerajzolása, játék ötlet, stb.)

Mesélés közben szemkontaktust teremtünk, egész lényünkkel kifejezzük mondanivalónkat. Arra törekszünk, hogy a gyermekeknek legyenek kedvenc meséik, amelyeket sokszor szeretnének hallani, felidézni. Tudjuk, hogy a mese és vers többszöri meghallgatása, a többször átélt élmények beépülése a személyiségüket formálja.

A meseismétlés módjai: - egy mese ismétlése, más motiválással

- több mese elmondása
- mese dramatizálása
- mese átvitele más műfajba- bábozás
- beszélgetés mesehősökről

Az olyan **elbeszélések**, melyek hiteles világképet tükröznek, annál a **közlésmódunk tárgyilagos**, az előadásmódunk ehhez alkalmazkodik. Az élőbeszéd természetességével mondjuk el, ami különösen segíti a kettős tudat fejlődését.

Külön gondot fordítunk arra, hogy képeskönyveink között sok ismeretterjesztő könyv legyen. A könyvek gyermekek számára elérhető polcon vannak, azokat bármikor levehetik, nézegethetik.

Az **új verseket** az élményekhez, tapasztalatszerzésekhez, adott helyzetek hangulatához igazítjuk. A már ismert és új versek kedv szerinti felidézését jelképekkel is motiváljuk.

Anyanyelvi fejlesztés:

Az irodalmi nevelés szerves részeként épül be az óvodai nevelési programunk mindennapjaiba. A mese, vers a legszorosabban összefonódik az anyanyelvi neveléssel, így rendkívül fontos, hogy biztosítsuk a sokszínűséget a vereseken, meséken keresztül.

Népi mondókákkal segítjük a tiszta beszéd hallását és a nyelvtanilag helyes beszédet, a magán- és mássalhangzók helyes ejtését.

Meséből, versből, elbeszélésből, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemeiből, meséből a gyermekek sok új fogalmat ismernek meg. A színes, szép beszéd a kifejezőképességüket csiszolja. A dramatizálások alkalmával pedig a nonverbális kommunikációs képesség differenciálódik.

A bábozás, dramatizálás, a mesekitalálás, - befejezés,- folytatás a gyermeki szabad önkifejezés kibontakoztatásának kitüntetett lehetőségei, alkalmat teremtenek az összefüggő beszéd és párbeszéd kialakulására, a nyelvi emlékezet és gondolkodás fejlődésére. A népköltészeti alkotások az érzelmeken keresztül hatva épülnek be a gyermekek ízlésvilágába és megalapozzák magyarság tudatukat.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén:

- Mesehallgatást igényli és várja.
- Versek, meséket, magyarság történelmét feldolgozó mondavilág meséit, rigmusokat szívesen hallgat.
- Önállóan mond verset, mesét, dramatizál.
- Könyveket önállóan nézeget.
- Önállóan kitalál, elmond, eljátszik történetet.
- Az ismert meséket folytatják, képesek fantáziájukkal kiegészíteni.
- Beszédének tagoltsága, hanglejtése megfelel anyanyelvünk követelményeinek.
- Gondolatait érthetően fejezi ki, szókincsében megjelennek a mesék fordulatai.

V.7. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Céljaink:

- Legyenek képesek a közös zenélés örömeinek megérezésére.
- A zeneművekből sugárzó hangulatok átélésére.
- Élvezzék a táncos elemeket.
- Formálódjon zenei anyanyelvük.
- Éljk át a ritmus, mozgás által szerzett élményeket.
- A felnőtt minta spontán utánzásával, a zene váljon mindennapjaik részévé.

Feladataink:

- A felhasznált zenei anyag életkornak megfelelő, igényes összeállítása.
- A zenei érdeklődés felkeltése, éneklés, játszás, zenei képességek fejlesztése, zenehallgatás
- A gyerekek nyelvi kifejező képességének fejlesztése.
- A zenehallgatási anyag összeállításánál magyar, más népek dalai, a bevándorlók, és a nemzeti kisebbség hovatartozás figyelembe vétele.
- Kellő szakmai felkészültség (módszerek, eszközök alkalmazása).
- Esztétikus szemléltető eszközök készítése.
- Derűs légkör megteremtésével az önkifejezés, zenéhez való pozitív viszonyulás segítése.
- Mindennapos ének- zenei nevelés feladatainak végzésével az éneklés, zenélés iránti fogékonyság megalapozása.
- A Kortárs művészeti alkotások igényes kiválasztása.
- Ünnepkörökhöz kapcsolódó zenei anyag illesztése.
- Zenei képességek alakítása, (egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás).

- Zenei kreativitás formálása (improvizálás) a művészi tehetség gondozása.
- Törekedni az esztétikus, egyöntetű mozgás kialakítására, elsajátítására.
- Hangsúlyt fektetni arra, hogy korosztálynak megfelelő, egyszerű tánclépéseket megismerjenek.
- Megismertetni velük különféle hangszereket, és ezáltal megszerettetni a zenélést, és annak örömét.
- Saját hangszeres játékunkkal zenei élményhez juttatni őket.
- Komplex módon fejleszteni, zenei emlékező képességüket, belső hallásukat.
- Arra készíteni őket, hogy önállóan is találjanak ki motívumokat, később hosszabb dallamokat.

Anyanyelvi fejlesztés:

- Mondókák, énekek segítségével, a helyes artikuláció, a szavak szép, pontos kiejtése, (magán-, és mássalhangzók, hangutánzó szavak).
- Hangkifejtéssel, hangsúllyal, ritmussal, a magyar nyelv kifejező erejének, szépségének éreztetése (lassabban énekelnek, mint beszélnek, ezért alkalmasak a dalos játékok, mondókák, a helyes artikulációra, hangképzésre, a helyes beszédlevegő kialakítására, gyakorlására).
- Szókincsbővítés.
- Helyes légzéstechnika.

Óvodánk zenei nevelésében főleg Kodály Zoltán irányelvei érvényesülnek. Anyaga a magyar népi mondókák, énekes játékok, komponált dalok. A zenehallgatás anyaga a magyar népdalok, más népek dalai és műzenei szemelvények. A zenei képességek az aktív zenélés legtermészetesebb módjával, az énekléssel fejlődnek.

A zenei képességek fejlesztésével alapozzuk meg a zenei anyanyelvet.

Tartalmi vonatkozás:

Kiscsoportban ölbéli játékokat, a gyermekek egyéni igényeihez igazodva rövid mondókákat, tempójukban a gyermekekhez közelálló kis hangterjedelmű dalokat játszunk. Ez a játék az óvodába lépéskor a gyermek és óvónő, vagy gyermek- gyermek páros játéka, (főleg, a vegyes életkorú csoportokban.)

Hangterjedelem: főleg s-m, l-s-m hangkészletű dalokat játszunk, melyeket kiegészítünk 1-2 m-r-d, s-m-r-d, d-l,-s, hangkészletű dalosjátékkal illetve dallal.

A páros játék után **álló helyzetben**, játékos, utánzó mozdulatokkal eljátszható dalokkal ismertetjük meg a gyermekeket.

Majd **az egyszerű** szerepcserés és futó játékok következnek, illetve **kanyargós, vonulós** játékok. A gyermekekkel 1 - 1 komponált dalt, népszokásokhoz kapcsolódó dalokat is éneklünk az ünnepek köszöntésére.

Középső csoportban a hangterjedelem bővül.

Hangkészlet szempontjából s-m-d, és m-r-d-l, dalosjátékokkal, dalokkal bővítünk.

A mozgásformákban megjelenik a **kör, a csigavonal**, párválasztás, átbújás, **egyszerű** párbeszédes játék.

Ritmusban negyed, nyolcad, negyed szünet található. Egyszerű tréfás halandzsákat mondókákkal bővítjük.

Nagycsoportban tovább bővül a dalanyagunk.

Hangkészlet szempontjából megjelennek a l-s-m-r-d, illetve a lefutó dallamvégű és m-r-d-l,-s, -s énekes játékok, dalok.

Mozgásformák bonyolultabbak: fogyó - gyarapodó, kapu, lánc - kapu, hullámvonalas fogyó - gyarapodó, **hosszabb párbeszédű** dalos játékok.

A **néptánc megalapozását** segíti középső és nagycsoportban a játékfűzés, melyben változatos térformákat alakítanak ki az énekes játékok összekapcsolása révén. Az összeállított táncfűzést egy indítással megszakítás nélkül játsszák végig.

A zenei érdeklődés felkeltése, énekes játékok játszása, zenei képességek fejlesztése, Zenehallgatás:

A gyermekek kicsi korukban is szeretnek dudorászni, ismétlődő dallamokat ismételgetni. Az óvónők szép éneke, hangszeres játéka felkelti a gyermekek érdeklődését. A játékokhoz használt esztétikus eszközök még inkább fokozzák az éneklési kedvet.

A gyermekek maguk is használnak egyszerű ritmushangszereket (dob, fadob, triangulum, stb.), gyermekjáték céllal készült eszközöket (cserépsíp, körtemuzsika).

Felhasználják az általuk készített gyermekhangszereket (levélsíp, pengető, csutkahegedű, zörgődob,).

Az énekes játék szervezésénél fontos szempontunk, hogy a mozgásos játékhoz elegendő helyünk legyen. Az óvónőnek nagy szerepe van abban, hogy a játék öröme a gyermekek kitartását fokozatosan fejlessze (képes mások kedvéért is szerepet vállalni). Ezen játékok megszervezésére az udvarunkon is van lehetőség.

Az énekes játékokat kísérő **zenei mozgás** hozzájárul a mozgáskultúra gazdagodásához. A gyermekek fokozatosan elsajátítják a körbejárás sajátos testtartását, az együttes mozgás során (pl.: két kör, csiga-kígyóvonal, átbújás kapu alatt) fejlődik tér és formaérzékük.

Megismerik a szerepcserés, párválasztás, sorgyarapító játékokat, a guggolás, kifordulás, páros forgás mozgásait.

Szabálytudatuk és mozgásfejlettségük egyre bonyolultabb mozgásformák elsajátítását teszi lehetővé. Egyszerű tánclépéseket utánoznak, az énekes játékokhoz tartozó mozgást képesek megváltoztatni. Kialakulnak a „lányos” és „fiús” viselkedések a tánc közben.

Az énekes játékokat a hozzá tartozó mozgással játsszuk, illetve a dal szövegének megfelelően, amelyikhez nincs mozgás, vagy komponált dal, ebben az esetben az óvónőnek lehetősége van egyszerű koreográfiákat létrehozni. Később a tanult mozgáselemekből, térformák alakításával a gyermekek is kitalálhatnak szép mozgás összeállítását.

Egyszerű tánclépések: egylépéses oldalzáró különböző irányokba és forgással, sarokkoppantás, lábujjérintés talajon / ceruza /, forgatás, forgások különböző irányba, egyenletes természetes járás, futólépés / lábujjon /, térdhajlítás, rugózás, guggolás, taps és csapások kombinációja az óvodás gyermek tempójához igazodva.

Általános szabályok az énekes játékok és táncolás során:

- A szép egyenletes járás jellemzője: test kicsit menetirányba fordul, karok kb 45-ban eltartva / így biztosítva távolságot és helyet /, emelt fej, a járás a tempónak megfelelő természetes járás.
- Kaputartás: zárt ujjú tenyérérintés, másik kéz csípőn vagy hátul / fiúknál /.
- Páros forgásnál a gyermekek egymás szemébe néznek és a kör közepén forognak.
- Párválasztás: a lány fiút, a fiú lányt választ.
- A körön kívüli szereplő járásának iránya ellentétes a körrel.
- Kettős kör esetén a körök mozgásának iránya ellentétes.
- Szerepcsere esetén a választó a választott helyébe áll vissza a körbe.

A gyermekek átélik a jól hangzó, összecsengő éneklés, ritmikus együttmozgás és a játékhelyzet kínálta társas kapcsolatok örömét, a dramatizálás, szerepvállalás izgalmát, egy - egy zenei feladat többféle módon való megoldásának sikerét. Az egyéni fejlődés biztonságérzete, az átélt élmények hatása ösztönzi a gyermek önálló játékszervezését, kezdeményezését. A zenei alkotás megnyilvánul: szövegben, dallamban, ritmusban, mozgásban.

A zenei képességek együttesen fejlődnek az énekléssel: éneklési készség, zenei hallás, ritmusérzék, zenei formaérzék, alkotókészség.

A tevékenységek során egy-egy képesség fejlesztésére fektetünk nagyobb hangsúlyt. Felismerés, megnevezés fokozatától juttatjuk el a gyermekeket az alkalmazás szintjéig.

Zenei fogalmakkal találkoznak: halk - hangos, magas - mély, dallam, ritmus, lüktetés, gyors - lassú, tempó.

Megismerkednek egyszerű hangszerekkel, ezeknek segítségével kiemelik a lüktetést, ritmust és motívumhangsúlyt.

Óvodánkban hangsúlyossá vált a zene hallgatása, hogy ez is örömet jelentsen a gyermekeknek, ne csak az aktív énekes-játék. Az értékes zene iránti fogékonyságot fejlesztjük, a zenei ízlést a művészi értékű zenei anyag befolyásolja.

A zenei élmény erőssége az élményszerű bemutatástól, a zene kifejezőeszközeinek alkalmazásától függ.

Kialakítottuk az óvónők társas zenélését, mely nagy hatással van a gyermekekre.

Törekszünk arra, hogy a közös éneklésbe, zenélésbe a szülők is bekapcsolódhassanak, egy-egy rendezvény alkalmával.

A zene hallgatására nevelésnél az anyagválasztáskor gondot fordítunk a gyermekek hovatartozására, megismertetjük őket más népek zenei kultúrájának gyöngyszemeivel.

A gyermekkel való ismerkedés során, a személyes kapcsolatok kialakításában segítségül hívjuk az éneklést, mondókázást.

A mindennapos éneklés velejárója óvodai életünknek, kapcsolódhat spontán kialakult játékhelyzetekhez, kezdeményezhetik a gyermekek, vagy mi magunk.

A gyermekek bekapcsolódása önkéntes, önállóan döntenek el, részt kívánnak-e venni, vagy csak szemlélődve hallgatják.

A mindennapokban a gyermekeknek lehetőségük van zenei önkifejezés gyakorlására, erre teret, eszközöket biztosítunk, a magunk példájával is motiválunk.

A zenei tevékenységek pozitív érzelmeket ébresztenek, fontos szerepet töltenek be az érzelmi kötődés kialakulásában. A zene érzelmekre hat, élményt nyújt, ezért a zenei nevelést a személyiségfejlesztés fontos eszközének tekintjük és az éneklést, énekes beszédet az egyéb tevékenységhez is kapcsoljuk.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén:

- Zenei fogalompárokat meg tudnak különböztetni (magas- mély, lassú- gyors, halk- hangos).
- Felismeri, alkalmazza a magas-mély hangokat, térben mutatja.
- A hallott zenei műveket felismeri, és élvezi.
- Egyszerűbb dallamok dallammotívum alapján felismeri, visszaénekli.
- Érti az egyenletes lüktetést, a dalok ritmusát, képes a visszhangjátékokra.
- Zenei kreativitás megnyilvánulása (ritmus, mozgás, dallam rögtönzése).
- Kitalál dallamot, ritmust, mozgást.
- Népi „rögtönzött” hangszerek (nádsíp, pengető, dob), használata.
- Ritmus, és dallamjátszó hangszerek megnevezése, é használatára képesek.
- Népi dalos játékokat élvezettel, érthető szövegkiejtéssel tudnak eljátszani.
- Önállóan kezdeményeznek énekes játékot, tisztán énekelnek.
- Ismerik az egyenletes lüktetés és a ritmus különbségét.
- Felismerik társaik hangját, az ismert hangszerek-, és a környezet hangjait.
- Egyszerű táncmozdulatokat, változatos térformákat ismernek, és alkalmaznak.
- Éneket, hangszeresen előadott dalt, zeneműveket, figyelmesen hallgatnak.
- Énekét, mondókázását, jó ütemben, ritmusban, hangszerrel kíséri

V.8. Rajzolás, mintázás, kézimunka

Céljaink:

- Elérni, hogy örömmel fejezzék ki önmagukat, a rajzolás, mintázás, kézimunka, az ábrázolás eszközeivel.
- Az esztétikai érzékenység, a szép iránti nyitottság, a környezet esztétikai alakítására, és a vizuális esztétikai élmények befogadására való fogékonyság megalapozása.
- Épüljön be a természetben található anyagok felhasználásának igénye.
- Váljanak fogékonnyá az újrahasznosításra alkalmas anyagok meglátására.
- A belső képek gazdagítása, szabad önkifejezése, fantáziavilág képi úton való kifejezése.

Feladataink:

- Az alkotó tevékenységek feltételeinek megteremtése.
- Az alkotó tevékenységek tartalmának, minőségének fejlesztése.
- Az óvodai életbe beilleszthető népi kézműves mesterségek feltételeinek megteremtése.
- Népi kismesterségekkel való ismerkedés.
- Megismertetni a gyermekeket népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal.
- A gyerekek megismertetése az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, mintázás, és kézimunka különböző technikai alapelemeivel, és eljárásaival.
- Jó minőségű alapanyagok, biztosítása a gyerekek számára, (elérhető helyen).
- Természetes anyagok felhasználása.
- Az eszközök bemutatása, használatuk elsajátíttatása, gyakoroltatása.
- Baleset megelőzés.
- Egyéni, és közös élmények nyújtása, alkalomszerű művészeti alkotások segítségével is.
- Gyermekmunkákból kiállítás szervezése.
- Gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatása, tehetségek bátorítása.
- Inger gazdag, esztétikus környezet biztosítása.
- Nemzeti jelképeinkkel: zászlóval, koronával való élményszerű ismerkedés biztosítása.
- Pozitív megerősítéssel az önkifejezés, önbizalom erősítése –népművészeti elemek bemutatása, alkalmazása, (múzeumlátogatás).
- Képi plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó-, és rendező képesség alakulásának segítése.
- Vizuális percepció, taktilis ingerek fejlesztése, erősítése.
- Munkafogások, technikák elsajátíttatása, gyakoroltatása.

- Élmény, és fantáziavilág dúsítása (tér- forma- szín, és képzetgazdagítás, képi gondolkodás fejlesztése, esztétikai érzékenység, szép iránti nyitottság, igényesség alakítása).
- Rajz, mintázás, festés, kézimunka, és a matematikai összefüggések meggláttatása, (térformák, gömbbel, hengerrel való ismerkedés, irányok gyakorlása).
- Íráshoz szükséges mozgáskoordinációk, finom-motorika alakítása.
- A művészetekre fogékony szemlélet, és viselkedés kultúra megalapozása, az „Ovi-galéria”.
- Értékítéleteik támogatása az alkotások során.
- A hagyományos kézműves technikák mellett, a korszerű, és modern technikák megismertetése.

Anyanyelvi fejlesztés:

- Tevékenység és kommunikáció összekapcsolása.
- Szókincsbővítés.
- Támogató kommunikációval, az alkotás örömének, sikerének segítése.
- A beszéddel kísért tevékenység, az eszközhasználat, és technikák módjának közlése, ezek megértése, formai képzetek, arányok, irányok nyelvi kifejezésének gyakoroltatása.
- Az alkotásról való beszélgetéssel a nyelvhasználat területeinek bővítése.
- Verbális, és nem verbális megnyilatkoztatás lehetősége.

Tartalmi vonatkozások:

- Műalkotások, népművészeti elemekkel, esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés.
- Népi, klasszikus, kortárs művek ismerete.
- Színek ismerete.
- A rajzolás, festés, mintázás, kézimunka során, különböző technikákkal való ismerkedés.
- Építés, kollázs, montázs, batik, lenyomat, makett, terepasztal, szövés, fonás, varrás, karcolás, kasírozás, gyurmázás, agyagozás.
- Különböző anyagokkal, eszközökkel való ismerkedés, munkálkodás (saját kéz-, ujj, háromszög alakú kréta, ecset, nyomdák, olló, ragasztó, papírdoboz, homok, sár, gyurma, agyag, gipsz, természetes anyagok, bőr, gally, gyapjú, textil, fonal, csutka, sás, nád, csuhé, termékek, levelek, stb).
- Ünnepekhez kapcsolódó jelképek elkészítése.

Az alkotó tevékenység tartalmának és minőségének fejlesztése:

A gyermekek élményanyagát gazdagítjuk a közvetlen és távolabbi élő/élettelen környezet megfigyelésével, a természeti szépségek, a színek, a formák felfedezésével, megtapasztalásával.

A gyermekek műalkotással való találkozását elősegítjük a közvetlen és távolabbi környezetben esztétikus jelenségek megfigyelésével (pl. az évszakok színei, színfoltok a növény-, állatvilágban, a természetes anyagok szépsége, kedvenc helyek, szép épületek, az óvodakert, saját és egymás alkotásai).

Múzeumok, kiállítások látogatásakor a gyermekek népművészeti és formatervezett, szép tárgyakkal, festményekkel, szobrokkal ismerkednek meg. Az óvodai és/vagy kölcsönzött művészeti albumokban együttesen fedezzük fel egyik-másik, a valóságban látott műalkotást, beszélgetünk azok színbeli, térbeli, hangulati jellemzőiről.

Mindezek alakítják a gyermek szépség, kulturális értékek iránti vonzódását, segítik értékelő képességük, személyiségük fejlődését.

A **kisebbek** építés, firkálás, gyurkálás közben ismerkednek az anyagokkal, eszközökkel, az alapvető technikákkal. Színre, formára vonatkozó tapasztalatokat szereznek, tájékozódnak a kép síkján. Saját motívumaikat gyakran ismétlik, variálják, képeket készítenek érdeklődésük, kedvük szerint, emlékképeik, képzeletük, tapasztalatuk nyomán.

Nemzeti ünnepeinkre zászlót, kokárdát, címert festenek.

Az agyagozás és a könnyen megmunkálható anyagok használata során tapasztalatokat szereznek azok alakíthatóságáról, formákról, benyomásaikat szóban is elmondják.

Az építés, térbeli rakosgatás a különböző tárgyak formáival, alakzataival való ismerkedést segíti. E tevékenység közben fejlődik a gyermek téri tájékozódása, formaérzékenysége, alkotókedve és társaival való jó együttműködése.

A kezdeti pár hónap után a festékekkel való ismerkedés ujj-, tenyér és termésnyomatokkal kezdődik nagy és kispapírra.

A festés folt, formák és felületek kitöltésével bővül, ujjal, tenyérrel, vastagecsettel, kikevert különböző színű festékekkel.

A **nagyobbak** a képi, plasztikai munkáikban emlékezetük és megfigyelésük segítségével, saját elképzeléseik alapján jelenítik meg az élményeiket, a környezetükben történt eseményeket, a hozzájuk közelálló cselekményes témában.

Síkbeli, térbeli ábrázolásukban a képi elemeket egymáshoz, egymás mellé rendezik és egyszerű összefüggéseket is megjelenítenek. Képesek saját élményeiket megjeleníteni az eddig elsajátított technikákkal teszik:

- rajzolás (ceruza, zsírkréta, pasztellkréta, szén, filctoll)
- festés (tempera, vízfesték, textil, üvegfestés, festék stift)
- mintázás (agyag, gyurma, lisztgyurma)
- kézimunka (tépés, vágás, ragasztás, hajtogatás, papírplasztikák, barkácsolás különféle anyagokból)

A természetes anyagokból változatos technikák alkalmazásával alkotnak (pl.: levélvarázslást, textilfestést, díszítést nyomdázással, fonást, szövést, varrást, termésekből, textiltől, fonaldarabokból montázkészítést, képalakítást magvak szórásával, üvegfestést).

Nemzeti ünnepeinkre különböző technikákkal zászlót, kokárdát, csákót, pártát, kardot készítenek. Emberábrázolásukban egyre kifejezőbbek a részformák és egyszerű mozgások jelzése.

Egyre kidolgozottabbá, kifejezőbbé váló figurákból téri kompozíciókat is készítenek, játékokban felhasználják azokat.

Az alakító-alkotó tevékenységekben felhasznált természetes anyagok sokoldalú pedagógiai értékeket hordoznak. Általuk a gyermekek közelebb kerülnek a természethez, megtanulnak a természet kínálta lehetőségekre ráérezni, rácsodálkozni, fantáziájuk segítségével azokba "belelátni", kitalálni és megalkotni.

A különböző anyagok alkalmazása sokrétű lehetőséget kínál a manuális tevékenységek alkalmazására, a finommozgások, az alkotókészség, a fantázia fejlődéséhez.

Mindezek erőteljesen formálják a gyermek értelmi képességeit, képszerű gondolkodását, formaalkotását, problémamegoldó-képességeit.

A rajzolás, festés, kézimunka mellett a kézművesség anyagait, technikáit is megismertetjük a gyermekekkel:

- kézi szövések alapelemei: sodrások, fonások, szövések,
- vessző, káka, gyékény, csuhé, szalmamunkák,
- gyöngymunkák,
- textilmunkák: babakészítés, bábkészítés, textilfestés, képfestés;
- agyagmunkák.

Az elkészült tárgyakat a gyermekek használják, időnként alkalmi kiállítást rendezünk a gyermekek alkotásaiból.

A vizuális technikák gyakorlása során a gyermek átéli az alkotás örömét, a sikerélmény további tevékenységre motiválja. Fejlődik, formálódik önkifejezése, ábrázolókézsége, alkotóképzelete, erősödik önbizalma, esztétikai érzékenysége.

A vizuális alkotás iránti érdeklődést felkeltjük, építünk a gyermeki kíváncsiságra, biztosítjuk a sokféle lehetőség közötti szabad választást, a választás lehetőségét, anyagban, témában, technikában.

Ösztönözzük az egyéni kifejezést, eredeti megoldást, a gyermek fantáziájának érvényesülését. Figyelembe vesszük, hogy a gyermeknek a tevékenység öröme fontosabb, mint annak eredménye, ezért értékelésünk a pozitívumokat kiemelő, az egyénileg megerősítő, ösztönző, éppúgy, mint a továbbfejlődés érdekében nyújtott segítségadás.

A gyermekek munkáit gyűjtjük és elemezzük, környezetünk díszítésére használjuk.

Az óvodába bevihető népi, képzőművészeti mesterségek feltételeinek megteremtése:

Az óvónő olyan mesterségeket mutat be, amelyekbe a gyermekek is könnyen bekapcsolódhatnak.

Ezek a következő kézműves mesterségek: pék, mézeskalácsos, gyertyaöntő, fazekas, gyékényszalmaszövő, fonó.

Először az óvónő olyan tárgyakat mutat be, amelyeket kézműves mesterek készítettek, majd olyan eszközöket visz be, amivel elkészíti a tárgyakat, a gyermekek az óvónő irányításával maguk is készíthetnek ilyen tárgyakat.

Ezen tevékenységeket az óvónő kapcsolni tudja évszakokhoz, népszokásokhoz és ünnepekhez.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén:

- Az élmények egyéni módon való megjelenítése, képalkotással.
- Színek, formák, anyagok, eszközök, technikák kreatív módon való használata.
- Eszközök rendeltetésszerű, és balesetmentes használata.
- Véleményt nyilvánítanak társaik munkájáról.
- Elemi viszonyok, jellegzetes jegyek, egyszerű mozgások megjelenítése.
- Érdeklődnek a képző-, és népművészeti alkotások iránt.
- Koordinált a szem-, és kézmozgásuk.
- Felismerik, és igénylik a környezetükben az esztétikát.
- Színhasználatuk árnyalt, jellemzi munkájukat a formagazdagság.
- Képesek gondolataikat, élményeiket, érzéseiket, vágyaikat, álmaikat, fantáziájukat különböző technikákkal kifejezni.
- Saját kezdeményezésére rajzol, ábrázol, ceruzafogása megfelelő.
- Emberábrázolása részletes.
- Plasztikai munkái egyéniek, részletességet mutatóak.
- Változatos színekkel és tagoltsággal ábrázol.
- Kreatívan díszít, tervez.
- Tud hajtogatni, ragasztani, formákat kivágni.
- Saját, és mások alkotásairól beszél, értékítéletét megfogalmazza.
- A szép látványában gyönyörködik.
- Ismernek néhány népi kismesterséget (szövés, fonás, gyöngyfűzés stb.).
- Ismerik nemzeti jelképeinket.

VI. Integráció

Inkluzív pedagógia

- Az integrált nevelés egy pedagógiai irányzat, olyan gyermek közösségben történő nevelését jelenti, akik a tanulásban valamely oknál fogva akadályozottak (pl. fogyatékoság, képességzavar, szociális hátrány).
- Minőségi különbség van az integráció szintjében. (A különbség a **fogadás (integráció)** és a **befogadás (inklúzió)** között van!)

Az inkluzív óvodai nevelés az integrált nevelés továbbfejlesztett formája. A befogadó intézmény pedagógusai az egyéni differenciálást alapul véve az egyéni kibontakoztatás és fejlesztés szemléletét képviselik.

Alaptevékenysége:

- Különleges bánásmódot igénylő enyhe értelmi fogyatékos sajátos nevelési igényű gyermekek integrált óvodai nevelése, a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján.
- Különleges bánásmódot igénylő autizmus spektrum zavarral küzdő sajátos nevelési igényű gyermekek integrált óvodai nevelése, a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján. (Sasadi Óvoda Székhelyen)
- Különleges bánásmódot igénylő egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő sajátos nevelési igényű gyermekek integrált óvodai nevelése, a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján.
- Olyan különleges bánásmódot igénylő (de nem sajátos nevelési igényű) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek integrált óvodai nevelése, a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján, akik életkorukhoz viszonyítottnak jelentősen alulteljesítenek, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzdenek, közösségbe való beilleszkedésük, továbbá személyiségfejlődésük nehezített, vagy sajátos tendenciát mutat.(Újbudai Törösvár Utcai Óvoda telephelyen)
- A különleges bánásmódot igénylő a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai nevelése

Óvodánk feladata kiegészült a jó értelmi képességekkel rendelkező, jól beszélő a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenességgel küzdő gyermek óvodai nevelésével.

Beszéd fogyatékkal élők integrálása / Újbudai Tesz-Vesz Óvoda telephelyen Alapító okirat szerint/

Alapelv:

- A fejlesztést csak komplex kivizsgálás után lehet megkezdeni, melyet a terület specifikus szakértők tesznek meg. A sajátos nevelési igény kielégítése mindenkor gyógypedagógiai tanár, terapeuta és/vagy pszichológus közreműködését igényli.
- A rehabilitációs célú nevelés egyéni terápiás terv alapján történik.
- Logopédus, megfelelő végzettségű gyógypedagógus által kerüljön sor a tervszerű fejlesztésre, melynek során a beszéd állapotának felmérésétől a terápiás terv meghatározásán át a tudatos módszermegválasztáson túl a komplexitás és a folyamatkövetés is megvalósul.
- A sérült funkciók miatt biztosítani kell a folyamatos stimulációt és kondicionálást, s a fejlesztés folyamatosságát, rendszerességét és kiszámíthatóságát.
- Nagy mennyiségű változatos ingerek biztosítása a tapasztalati és ismeretkör bővítése érdekében.
- A képesség tervszerű fejlesztése az egyéni sajátosságokhoz - életkori sajátosság, játékoság elve - szabottan történjen, annak érdekében, hogy a gyermekek sérülésüket kompenzálva, lehetőségeikhez mértén meg tudják állni a helyüket a környezetükben.
- Mindig szem előtt tartva az önállóságra nevelés elvét, és – a gyermek állapotának megfelelően – biztosítani kell a fejlődést legjobban elősegítő környezetet, a megfelelő segédeszközöket és terápiákat.

Céljaink:

- Fejlesztés által, a sérülés súlyosságától függően a hátrányos következmények csökkentése vagy ellensúlyozása, lehetőséghez képest a pszichológiai és fiziológiai tényezők összhangjának megteremtése.
- A nevelés és fejlesztés során a sérüléséből adódó hátrányok messzemenően figyelembe vétele mellett, a gyermek széleskörű kommunikációjának, megismerő funkcióinak fejlesztése az önállóság, és szociális képességek fejlődése érdekében.

Tartalmi vonatkozás:

- A nevelés szervezeti keretének, az alkalmazott speciális módszer és eszközrendszer megválasztása minden esetben a gyermek állapotából fakadó egyéni szükségletek szerinti meghatározása.
- Kapjon minden gyermek segítséget a sérüléséből adódó, gyengébb kommunikációs kompetenciájából eredő hátrányának és ezzel összefüggő egyéb nehézségének leküzdéséhez.
- A módszerek megválasztásakor életkor, a pszichikai sajátosságok, a beállítódás, az értelmi képesség, a beszédhiba típusának és súlyosságának, és a korrekció adott szakaszának figyelembevétele szükséges.

- Az óvodai nevelés során az anyanyelvi nevelés, mozgás, kommunikáció, illetve a szenzomotoros koordinációs készség fejlesztése, speciális terápiák alkalmazása intenzív, komplex nevelési környezetben valósuljon meg a szakember iránymutatása mellett.

Óvodapedagógus feladatai:

- Felkészült legyen a sérülés alapsajátosságaiból, tisztában legyen a pedagógiai korrekció lehetséges módszereivel.
- Megfelelő szervezeti keretet biztosítson.
- Változatos és speciális eszközök beiktatása.
- A gyógypedagógussal és egyéb segítő szakemberekkel állandó kapcsolattartás.
- Érzékennyé, elfogadóvá válni, empátikusan, türelemmel és megértéssel fogadni az esetlegesen bővülő, más nevelési helyzetet teremtő csoportszerkezetet /SNI gyermek érkezése a csoportba/.
- Szeretetteljes, biztonságos, gyermek közeli csoportléggör megteremtése /egyszerű, hangulatos dekoráció, biztonságos gyermekbútorok. /.
- Segítő instrukciók készítése, és beépítése a mindennapi életbe (napirendkártya használata).

VI.1. Az együttnevelésben résztvevő integrált SNI gyermekek sajátos nevelési igényéből következő feltételek biztosítása

A sajátos nevelési igény a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő fejlesztő, korrekciós, habilitációs, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teszi szükségessé a mindennapi nevelőmunkában.

Személyi feltételek biztosítása:

A sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelésében, oktatásában fejlesztésében részt vevő, magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség) és az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező pedagógusok, pedagógiai asszisztensek és dajkák alkalmazására, kinevelésére törekszünk, akik egy-egy tanulási, nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keresnek, alkalmazkodnak az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez, együttműködnek különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépítik a pedagógiai folyamatokba.

A pedagógusok továbbképzési tervében támogatjuk azokat, akik SNI gyermekek integrált neveléséhez szükséges szakirányú képzésben kívánnak részt venni.

Az integrált nevelés megvalósítása során igénybe vesszük az egységes gyógypedagógiai módszertani intézmények, szak- és pedagógiai szakmai szolgáltatásait (fejlesztőpedagógus, gyógypedagógus).

A speciális szükségletekkel rendelkező gyermekek fejlesztésébe hatékonyan bevonjuk a gyermekek szüleit:

- Felhívjuk a szülők figyelmét, hogy gondoskodjanak gyermekük részvételéről a számára biztosított gyógytestnevelői, gyógypedagógiai, logopédiai fejlesztéseken. Fontos a rendszeres, kölcsönös tájékoztatás, kapcsolattartás, a hiányzások jelzése.
- Az új, kiscsoportos óvodások szüleinek tájékoztatása a korai jelzés, fejlesztés hatékonyságáról, a pedagógusok probléma jelzési gyakorlatáról és az ezzel kapcsolatos szülői kötelezettségekről.

Módszertani feltételek biztosítása:

A gyakorlati munkában a differenciálás alatt azt a folyamatot értjük, amelynek eredményeképpen a fejlesztést az egyes gyermekek szükségleteihez igazítjuk.

Az integráció alapvető pedagógiai feltételei a nevelés differenciálásával függnek össze.

A nevelés differenciálásának fontos feltétele az ismeretek egyéniséghez igazított figyelembevétele.

Ez az alábbi három dolgot jelenti:

A célok szerinti differenciált képesség, ismeret elsajátítás elve.

A célok individualizálását, vagyis azt az alapelvet, miszerint minden gyermek számára más célt jelölünk ki.

Mivel a gyerekek különbözőek, a pedagógiai munkánk során különböző célokat kell kitűznünk velük szemben. Természetesen vannak közös elemek a csoporton belül, vagy a célok elérhetőségének szintjében, vagy pedig teljesen eltérő célok megfogalmazásával kell a különbséget megjelenítenünk.

Egyéni teljesítmény-értékelés elve:

A teljesítmény értékelésének individualizálása során figyelembe vesszük a gyermek meglévő, vagy sérült képességeit, erőfeszítéseit, motivációját, szükség esetén még a családi szocio-kulturális viszonyok jellemzőit is.

A gyermekek hatékony fejlesztésének segítése a cél, a differenciálás önmagában nem. Abban a pillanatban, ha a gyerekek egyénileg, párban, vagy kiscsoportban dolgoznak, elősegítjük az aktív részvételüket. A gyerekek hatékony munkáját az egymással kapcsolatos kölcsönös függőség kialakításával erősíthetjük meg. Ahhoz, hogy ez a fajta munka létrejöhessen, különböző szervezési, feladatátadási szerepeink vannak, valamint a fejlesztés célja is új elemekkel bővül.

Különleges bánásmódot igénylő gyermek - Az egyenlő bánásmód követelménye:

Az egyenlő bánásmód követelménye és az esélyegyenlőség előmozdítása nevelési alapelveinkben és értékeinkben rejlik, miszerint minden gyermeknek vele született joga van az emberi méltósághoz. Intézményünk óvodapedagógusainak alapvető feladata, hogy az ellátott gyermekek hozzájussanak mindahhoz a lehetőségekhez, amely a gyermeki személyiség szabadon történő kibontakoztatásához szükséges.

Tárgyi feltételek biztosítása:

A tárgyi feltételeket folyamatosan, az elhasználódás mértéknek megfelelően, az integrálható gyerekek típusának és sajátos nevelési igényének megfelelően szerezzük be.

A speciális nevelési és fejlesztési terv szakszerű elkészítéséhez, szakkönyvek, fejlesztő játékok biztosítása, mindezekhez szakember/gyógypedagógus segítségét vesszük igénybe.

Helyiségek, terek kialakítása, berendezése:

A sajátos nevelési igény típusához, súlyossági fokához, az egyénhez igazított nevelési/fejlesztési környezet kialakítása feltétele a sikeres munkának.

Intézményünkben kihasználatlan helyiség nincs.

Szervezési feltételek – színterek:

Az integrált gyermekek egyéni sajátosságainak megfelelően vesznek részt az óvoda személyiség- és közösségfejlesztéssel, a tehetség, képesség kibontakoztatásával, a beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő programjainkban.

Ezen kívül (ha a befogadott gyermek érdeke azt kívánja, esetenként egyes foglalkozások helyett) részesülnek a hátrányaik kompenzálásához szükséges egészségügyi és pedagógiai rehabilitációs és rehabilitációs foglalkozásokban.

Az intézményvezető feladata, hogy gondoskodjon róla: a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek (tehetséggondozást, illetve felzárkóztatást igénylők) speciális támogatást kapjanak.

Céljaink:

- Integrált nevelés csak a különböző szakemberek (óvodapedagógusok, gyógypedagógusok egyéb speciális szakemberek), szülők együttműködése keretében lehetséges, ezért tervezett és tudatos kapcsolatépítésre, egységes követelmények teremtésére törekszünk.
- A SNI gyermekekkel foglalkozó pedagógusok, pedagógiai asszisztensek és dajkák részt vesznek az integrációs feladatunkkal kapcsolatos speciális belső és külső képzésen.

Tartalmi vonatkozás:

- Az együttműködés új formáinak, kereteinek kialakítása és működtetése, amely olyan együttes tevékenységet jelent, amelyben az eltérő pedagógiai kompetenciákkal rendelkező szakemberek szakismeretei, pedagógiai kultúrája pozitívan hathat egymásra és ez által pedagógiai tevékenységük eredményességére.

Az óvodapedagógus/ gyógypedagógus feladatai:

- Az óvodapedagógus és a gyógypedagógus/szakember/terapeuta közösen, személyre szabottan határozza meg a feladatokat, melyet az óvodapedagógus a mindennapi gyakorlata során alkalmaz.
- A gyógypedagógus feladata a kapcsolattartása Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat XI. Kerületi Tagintézményével - kontrollvizsgálatok időpontjának jelzése, a különféle szakemberekkel (pszichológus, gyermek-neurológus), gyermekvédelmi megbízott, Gyermekjóléti Szolgálat munkatársaival való együttműködés.
- Az óvodapedagógus rendszeres megbeszélést folytat a gyógypedagógussal- szülővel - dajkával az egységes követelmények támasztása érdekében.
- A csoport mindkét óvodapedagógusa és a gyógypedagógus rendszeres tájékoztatást nyújt az intézmény vezetőségének a gyermek fejlődéséről, problémákról, az elért eredményekről.
- Az utazó gyógypedagógus felel az integrált gyermekkel kapcsolatos dokumentációért, a szükséges információk elosztásáért, miközben figyelemmel van a személyi adatok védelmére és a titoktartás kötelezettségére.

Az óvodapedagógus – a speciális szakember iránymutatása mellett - az alábbi kompetenciákat fejlesztheti:

Kognitív:

- gondolkodási képesség (konvertálás, rendszerező képesség, logikai képesség és kombinatív képesség)
- tudásszerző képesség (ismeretszerző, alkotó képességének fejlesztése)
- kognitív kommunikációs képesség (vizuális, nyelvi)
- tanulási képesség

Személyes kompetencia:

- önkiszolgáló, önellátási képesség fejlesztése – öltözés, vetkőzés, étkezés, szobatisztaság
- testi képességek fejlesztése, mozgásfejlesztés
- befogadóképesség fejlesztése – zene, vizualitás, irodalom
- önkifejezés képességének fejlesztése – zene, vizualitás, előadói - és szövegalkotó képesség
- önvédelmi képesség fejlesztése –szabadság, egészség és identitásvédelem
- speciális képességek (tehetség) fejlesztése- egyéniséggé nevelés
- önszabályozás és az önfejlesztés képességének fejlesztése.

Szociális:

- szociális szokások és minták –személyes példamutatás
- szociális készségek - legfontosabb kiválasztása, szükségszerű működtetése,
- szociális ismeretek – direkt emberi viselkedések, szociális normák gyakorlása utcán, járművön
- szociális érdekérvényesítés- szükséglet jelzése, segítőkész énkép erősítése, segítő viselkedésformákat támogató normák tanítása, segítségnyújtás normáinak aktiválása.

VI.2. Nemzeti kisebbség és a hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek befogadása

Feladataink:

- A veszélyeztetett méltóság biztosítása, a kirekesztés, az előítéletes kizorítottság elkerülése.
- A neveléshez való hozzáférés segítése.
- A befogadó ország gyermekeit is megillető jogok garantálása, multikulturális szemlélet biztosítása.

VI.3. Különleges bánásmódot igénylő enyhe értelmi fogyatékos sajátos nevelési igényű gyermek integrált óvodai nevelése

Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében meghatározó a nem fogyatékos óvodás korúakkal történő együttnevelés. A spontán tanulást, a társakkal való együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok és minták, amelyeket a gyermek a kortárs csoportban megél. Az integrált óvodai nevelés keretében szükség szerint gondoskodunk a folyamatos gyógypedagógiai megsegítésről.

Az értelmi fogyatékos gyermekek óvodai nevelése a korai fejlesztésre épül. A kis lépések elvét alkalmazva, a gyermekekre jellemző cselekvésbe ágyazott gondolkodást figyelembe vevő képességfejlesztésük kellő időt, alkalmat biztosít:

- az alapmozgások kialakítására, fejlesztésére,
- a minimális kontaktus, kooperációs készség, a nonverbális és verbális kommunikáció fejlesztésére,
- a beszédindításra, a beszédmegértés fejlesztésére, az aktív szókincs bővítésére,
- az alapvető önkiszolgálási szokások kialakítására,
- az adekvát játékhasználat elsajátítására, a kognitív funkciók fejlesztésére.

Ezek kialakításánál kiemelt szerepe van a rendszerességnek, az utánzásnak, a gesztussal kísért, egyszerű verbális utasításnak, a zenének, a ritmusnak, a sok ismétlésnek.

Az egymáshoz való közeledés, az egymás melletti tevékenykedés fejlesztése a csoportos foglalkozásokon valósítható meg.

VI.4. Különleges bánásmódot igénylő autizmus spektrum zavarral küzdő sajátos nevelési igényű gyermek integrált óvodai nevelése

Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek, ellátását, fejlesztését külső (utazó gyógypedagógus) szakember bevonása mellett szintén integrált formában valósítjuk meg.

Alapelv:

- A fejlesztést csak komplex kivizsgálás után lehet megkezdeni (Szakértői Bizottságok, Pedagógiai Szakszolgálat).
- A sajátos nevelési igény kielégítése mindenkor gyógypedagógiai tanár, terapeuta és/vagy pszichológus közreműködését igényli.
- A rehabilitációs célú nevelés egyéni terápiás terv alapján történik, a meglévő és kialakulófélben lévő készségek azonosításán alapszik.
- Az idő, az élethelyzetek, a tevékenységek gondos, pontos, a gyermek által jól átlátható strukturálása elengedhetetlen, az egyes gyermeknek megfelelő, egyéni motivációs rendszer létrehozása szükséges.
- A fejlődést rendszeresen mérni és követni kell.
- Amennyiben részesült korai fejlesztésben, arra építeni kell.

Céljaink:

- Elsődleges célnak kell tekinteni a személyiségfejlődés minél harmonikusabb, sokoldalúbb támogatását, kibontakoztatását a típusosan egyenetlen képességstruktúrában belül az elmaradt területek fejlesztése az átlagos vagy kiemelkedő képességek gondozása mellett.
- Az autizmusból eredő fejlődési elmaradások lehetséges célirányos kompenzálása.

Tartalmi vonatkozás:

- A sztereotip, inadekvát viselkedések kialakulásának megelőzése, illetve korrekciója.
- Preverbális kommunikáció, alternatív kommunikációs rendszer alkalmazása.
- Beszédertés, beszédhasználat fejlesztése.
- Önkiszolgáló tevékenység elősegítése.
- Társas kapcsolatokat és rugalmas gondolkodást fejlesztő helyzetek, játékok.
- Az elemi adaptív viselkedések kialakítása, a szociális, kommunikációs készségek célzott fejlesztése.
- Habilitációs és rehabilitációs mozgásfejlesztés.
- A gyermek egyéni üteméhez igazodó pontos napirend.

VI.5. A fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozás zavarral) küzdő gyermekek

A sajátos nevelési igényű gyerekek e csoportját a különböző súlyosságú és komplexitású – az ismeretszajátítást, a tanulást, az önirányítás képességeinek fejlődését nehezítő – részképesség-zavarok, vagy azok halmozott előfordulása jellemzi. Fejlesztésüket a szakértő bizottság javaslata alapján szakember segítségével integrált keretek között valósítjuk meg. Az érintett gyermekek az átlagnál nehezebben viselik el a várakozás és a kivárás okozta feszültségeket, a váratlan zajokat. Aktivációs szintjük erősebben ingadozik, nyugtalanabbak. Fokozottabban igénylik a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, szabályokat, valamint a pozitív visszajelzést, a sikeres teljesítmények megerősítését, a dicséretet. A kognitív, az emocionális-szociális képességek eltérő fejlődése a sikeres beilleszkedést, az iskolába lépésre való felkészülési folyamatot késleltetheti.

Alapelv:

- A részképesség zavar tüneteit mutató gyermekek sajátos nevelési igényeinek kielégítése a gyermek fogyatékosságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógus, terapeuta és/vagy pszichológus közreműködését igényli. A rehabilitációs célú nevelés egyéni terápiai terv alapján történik.
- Amennyiben részesült korafejlesztésben, a korai fejlesztésre kell építeni.

Céljaink:

- Az egészséges, harmonikus személyiség, a beilleszkedéshez szükséges testi, szociális és értelmi érettség kialakítás, valamint az iskolai potenciális zavarok megelőzése.

Tartalmi vonatkozás:

- Az óvodai nevelés és fejlesztés során kiemelt feladat: a gyermek szakértői bizottsági véleményében foglaltakra alapozva a részképesség-zavarok egyéni fejlesztési terv szerinti korrekciója és kompenzálása tudományosan megalapozott szakmai módszerek alkalmazásával.
- Megelőzni a teljesítménykudarckokra épülő másodlagos zavarok, inadaptív viselkedés kialakulását, és megalapozni az eredményes iskolai előmenetelhez szükséges készségeket.
- Az egyéni fejlesztési terv célkitűzéseinek megvalósulását időszakosan, az ütemezési fázis befejezését követően ellenőrizni kell, és amennyiben szükséges, a fejlesztés további menetét erre alapozva kell meghatározni.

Az óvodapedagógus feladatai:

- alapmozgások kialakítása és fejlesztése
- szociális készségek fejlesztése
- kognitív funkciók fejlesztése
- önkiszolgálás fejlesztése
- az adekvát játékhasználat elősegítése
- tudatos önállóságra nevelés
- egészséges énkép és önbizalom kialakítása
- kudarcűrő-képesség növelése.

VI.6. Tehetséges gyermekek gondozása

Óvodánk Újbudán a Tehetséggondozás Szakmai Centrumi feladatokat is ellátja, ezért kiemelten fontos számunkra a tehetség megnyilvánulásával, fogalmával, fejlesztési lehetőségeivel való foglalkozás.

Kiemelt képességű, tehetségígéretes gyerekek:

Többféle tehetség létezik: logikai, nyelvi, mozgás, térbeli-vizuális, zenei, interperszonális (egyének közötti kapcsolati), de legalább négy, együtt jelentkező területet esetében tartjuk a gyermeket tehetségesnek.

Céljaink:

- Megfelelő személyi és tárgyai feltételek mellett a talentum személyiségjegyeinek, önmegvalósításának minél magasabb szintre emelése.
- Tehetséggondozás szakmai centrumként: elméleti - fogalmi tisztázás, gyakorlati segítségnyújtás.

Feladataink:

- A tehetségre utaló jegyek felismerése minden gyermekben.
- Esélyteremtés.
- A gyermek speciális szükségleteinek kielégítése.
- Erős és gyenge oldalak együttes támogatása.

Tehetséggondozás szakmai centrumként:

- Bemutatók, előadások szervezése.
- Jó gyakorlatok továbbadása.
- Részvétel továbbképzéseken.
- Tehetség műhelyek megszervezése, működtetése.

Tartalmi vonatkozás:

- Képzőművészeti tevékenység
- Zene-tánc
- Természettudományos tevékenység
- Szociális tevékenységek
- Szűrés-beválogatás- tehetségazonosítás

Óvodapedagógus feladatai:

- Elfogadó, támogató környezet kialakítása.
- Motivációs adottságok megerősítése.
- Élményorientált szabad játék biztosítása.
- Változatos, színes tevékenységek széles körének kínálása.
- A gyermek érdeklődésére, ismereteire épülő tanulási folyamat szervezése.
- Szabad választási lehetőség megadása.
- Mikrocsoportos tevékenységszervezés közben a differenciálás gyakorlatának alkalmazása a kiemelten fejlődő gyermekek nevelésében.
- A tehetség megjelenéséhez megfelelő helyzetek teremtése (kísérlet, előadás-szervezés, problémahelyzet, társasjáték-készítés, stb.).
- Együttes tevékenység lehetősége (óvodapedagógus-gyermekek).
- Feltöltődés, pihenés, „elvonulás” lehetőségének megteremtése.
- Szülők tájékoztatása a tehetségprogramról (szűrések, beleeegyző nyilatkozat), folyamatos együttműködés fenntartása, tanácsadás.
- 3 éves kortól általános és speciális képességek megfigyelése.
- 4 éves kortól kiemelkedő és speciális képességek megfigyelése és rögzítése (azonosítás).
- A kreatív képességek kibontakoztatása, nyilvántartása, egyéni nyomon követése, a tehetségek gondozása és fejlesztése, élve az intézményi és az intézményen kívüli együttműködés lehetőségeivel.
- A korán megmutatkozó tehetségígéret fejlesztése, gondozása.
- A tehetséggel összefüggő gyenge területeinek erősítése.
- Differenciálás, öndifferenciálás lehetőségének biztosítása.
- Speciális többlettudás megszerzése és a tehetséggondozás szolgálatába állítása.
- Műhelymunkát vezető és csoportpedagógus rendszeres konzultálása.
- A teljesítmény fokozása mellett a szorongásoldás kiemelt kezelése

- Az elvárás és teljesítmény összhangjának szem előtt tartása.
- Előremutató pozitív megerősítéssel pozitív önkép alakítása.
- Lehetőségadás az önálló véleményalkotásra és fantázia felszabadítására.
- Egyéni fejlesztési terv készítése (nyomon követés, portfólió).
- A tehetségfejlesztő jó gyakorlat kialakítása, tehetségfejlesztő munkacsoportok létrehozása az alábbi területeken gyengébb pontok fejlesztése.
- Iskolába lépéskor a befogadó intézmény tájékoztatása.

A tehetséggondozás formái:

- Csoporton belüli tehetséggondozás (a differenciálás eszközével mindennapos, a tehetségígért egész személyiségének komplex fejlesztésére irányuló folyamat).
- Csoportközi tehetségműhelyek fenntartása (a hasonló többlettudással, érdeklődéssel, attitűddel rendelkező tehetségígéret azonos gazdagító/dúsító szervezett fejlesztése).

VII. Gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenység

Kiemelt figyelmet igénylő gyermek, a köznevelési törvény szerint:

a) különleges bánásmódot igénylő gyermek - egyenlő bánásmód követelménye

aa) sajátos nevelési igényű gyermek,

ab) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek,

ac) kiemelten tehetséges gyermek,

b) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek.

A szociális hátrányok kompenzálása nem jelenti azt, hogy az óvoda átveszi, átveheti a család, a szociális ellátórendszer vagy épp az önkormányzat szerepét. E helyett mélyebb együttműködésre törekszik a többi szereplővel, a szülőkkel, a gyermekjóléti szolgálattal, a fenntartóval, az iskolával, a civil szervezetekkel és más intézményekkel. Az óvoda csak a nevelési, szocializációs folyamatot közvetlenül akadályozó tényezők felszámolása terén bír hatékony eszközökkel.

Alapelv:

- A gyermek személyiségének, emberi méltóságának és jogainak tiszteletben tartása.
- Az óvodai nevelés során a hátrányos megkülönböztetést bármilyen okból ellenezzük.
- Tiszteletben tartjuk a gyermek gondolati -, lelkiismereti- és vallásszabadsághoz való jogát
- Humánus, megértő, egyéni bánásmód.
- A család gyermeke iránti felelősségének erősítése.

Céljaink:

- A törvényben megfogalmazott gyermekvédelemmel kapcsolatos alapelvek betartása, feladatok megvalósítása.
- Esélyteremtés és hátránycsökkentés (esélynövelő óvoda kialakítása).
- Családi életre és egészséges életmódra nevelés.
- Korai monitoring és beavatkozási rendszer kiépítése.

Feladataink:

- Megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal, gyermekvédelmi felelőssel és a szociális segítővel együttműködve – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása. (15/1998(IV.30.)NM rendelet 25§ és 26§)
- A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása.
- Szocio-higiénés (társas egészségvédő) karakter, viselkedési norma alkalmazása.
- Időhiánnyal küszködő családok, szerényebb anyagi körülmények között élők, több gyermeket nevelők, nem teljes családban élők figyelemmel kísérése.
- Nyílt és őszinte óvodapedagógusi magatartás és derűs, nyugodt légkör biztosítása (meleg - engedékeny óvónői attitűd).
- A szülő a megfelelő szakszolgálathoz való irányítása: Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat XI. Kerületi Tagintézménye.
- A családokkal való együttműködésre készítő kapcsolattartás.
- Az intézményi pszichológus, logopédus, fejlesztő pedagógus igénybe vétele.
- A szülők bevonása a közös rendezvényekbe,- fogadóórákra, szülői értekezletekre való meghívás.
- A veszélyeztetettség jelzése a gyermekvédelmi megbízott felé.
- A gyermekvédelmi figyelő szolgálat és jelzőrendszer rendszeres és folyamatos működtetése.
- A törvényi változások folyamatos figyelemmel kísérése.
- Preventív tevékenység (rendszeres egészségügyi felügyelet, szűrések végzése, pszichoszociális károsodások megelőzése).
- Értékek továbbítása, megerősítése és kialakítása a családokban.
- Kiemelt figyelmet igénylő gyerekek fejlődésének figyelemmel kísérése (SNI,HH,HHH, nemzeti kisebbség, a hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekei, tehetséges gyerekek).
- Szocializáció elősegítése, a szociális érzékenység fejlesztése, a társadalmi lénnyé válás elősegítése.
- A hátrányos helyzetű gyermekek veszélyeztetettségének csökkentése.
- Az óvodai rendezvényeken, ünnepeken, szabadidős tevékenységeken való részvétel gyermek veszélyeztetettségének időbeni felismerése.

- Az intézményvezető feladata, hogy nyilvántartsa a kötelező óvodai nevelésből távolmaradás kockázatának kitett gyermekeket, és aktív irányítói magatartást tanúsítson a távolmaradás megelőzése érdekében.

Tartalmi vonatkozás:

- Szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek
- A lassabban fejlődők segítése,
- Alacsonyabb fejlettségű gyermekek felzárkóztatása,
- A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések
- A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek
- Rendezvények, ünnepek szabadidős tevékenységek szervezése, rendezése.

Az egyenlő bánásmód követelményét érvényesíteni kell:

- A teljesítmények értékelése során
- Az óvodai ellátáshoz kapcsolódó szolgáltatások biztosítása és igénybevétele során
- Gyermeki jogok gyakorlása során
- Az óvodai ellátással összefüggő juttatásokhoz való hozzáférés során (a jogszabály alapján járó juttatások, illetőleg a nevelési-oktatási intézmény mérlegelése alapján adható juttatások)
- Az óvoda feladata az is, hogy a tehetségígéretes és képességeihez viszonyítva rosszul teljesítő gyermek részére segítséget nyújtson
- Az óvodai nevelésben való részvétellel összefüggő jogviszony megszüntetése során
- A gyermek csoportban való elhelyezése során
- Szülői igény esetén vallási vagy más világnézeti meggyőződésen alapuló nevelésben részesüljön
- Megfelelő számú szülői igény esetén nemzetiségi nevelésben részesüljön

VII.1. Szociális hátrányok helyzetét enyhítő segítő tevékenység

- Óvodánkba járó gyermekeink szociokulturális háttere kiegyensúlyozott és jó képet mutat, munkánk tervezésénél azonban figyelembe kell vennünk az elfoglalt, időhiánnyal küszködő családok igényeit éppúgy, mint a szerényebb anyagi lehetőségekkel bíró, több gyereket nevelő, esetleg egyszülős, vagy nevelő szülők által nevelt családokét.
- **Felelősségünk különösen nagy a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek nevelésében és fejlesztésében.** A hátrányos helyzet esetenként a **gyermek veszélyeztetettségét** is magában hordja. Ők néha csak tőlünk kapnak segítséget a világban való eligazodáshoz, a kultúra értékeinek megismeréséhez, lelki és testi fejlődésükhöz. A segítségadás hatékony módjának kiválasztásában partnerünk a szociális segítő munkatárs.
- **Feladatunk** az óvoda világát nehezen elfogadó, illetve együtt nem működő, esetleg gyermeküket is elhanyagoló családokkal való - együttműködésre készítő – **kapcsolattartás.**

A hátrányos helyzet leggyakoribb okai:

- A család anyagi és egészségügyi állapota, erkölcsi helyzete és életvitele, értékrendje.
- A család lakhelye és környezete.
- A gyermek és/vagy szülő egészségi állapota.

Környezeti okok lehetnek:

- Sokgyermekes család: 3 vagy több gyermek.
- Szűkös lakásviszonyok: a család magas létszáma, több generáció együttélése.
- Szülők iskolázatlansága.
- Nevelési hiányosságok: kettős nevelés, felügyelet és gondozás hiánya, helytelen bánásmód (brutalitás), érzelmi sivárság, közömbösség, könnyelmű, felelőtlen életvitel, bűnöző családi háttér.
- Negatív hatású baráti kör.

Anyagi okok lehetnek:

- Munkanélküliség.
- Létfminimum alatti 1 főre jutó jövedelem.
- A szülő csökkent munkaképességű vagy munkaképtelen.
- A kereset nem a család szükségleteinek kielégítésére fordítódik.

Egészségügyi okok:

- Születési rendellenesség vagy szerzett fogyatékoság.
Mozgás korlátozottság, érzékszervi károsodás (látás, hallás...), szervi rendellenesség
- Tartós betegség.
- Idegrendszeri, pszichés problémák (szülő és/vagy gyerek).
- Higiénés hiányosságok.

A gyermek személyiségében rejlő okok:

- Értelmileg, érzelmileg visszamaradt.

Feladataink a szociális hátrányok enyhítése érdekében:

- Anyagi támogatás lehetőségeinek kiaknázása.
- Az önművelés igényének kialakítása.
- A tolerancia, segítőkészség kialakítása, a másság elfogadása.
- Praktikus ismeretek elsajátíttatása.
- A mindennapi élethez szükséges készségek kialakításának segítése: tanácsadás, külső segítség felajánlása.
- Családi életre és egészséges életmódra nevelés.
- A testnevelés és sport sajátos eszközeivel kialakítani az alapvető mozgás - és feladatmegoldó képességet, az egészséget értéknek tekintő gondozásmódot, a szabadidő tartalmas eltöltésének igényét.
- Differenciált fejlesztés.
- Egészségnevelés.
- A sport és egyéb mozgástevékenységek megismertetése, megszerettetése.
- Interkulturális ismeretnyújtás.
- Tehetségígéretes gyermekek felkészítése.
- Felzárkóztató foglalkozás a valamilyen területen lemaradóknak.
- Igény szerint ügylet biztosítása: szülői értekezletek és fórumok időtartama alatt.
- A családi életre nevelés tanítása: tanácsadás, külső segítség felajánlása
- Mozgáslehetőség biztosítása.
- Kulturális rendezvények csoportos látogatása.

Tartalmi vonatkozás:

- Szociokulturális háttér feltérképezése, és lehetőség szerinti megszüntetése.
- Hátrányos helyzet meghatározása.
- A gyermek személyes higiénés szokásainak alakítása.
- Partnerközpontú működés, a szülőkkel való személyes kapcsolat kialakítása.

Óvodapedagógus feladatai:

- A gyermek és körülményeinek megismerése, folyamatos figyelemmel kísérése.
- A lemaradás mértékének feltérképezése, egyéni fejlesztési terv készítése.
- Egyéni mérési eredményekre épülő fejlesztési terv készítése.
- Család szokásainak, értékrendjének a megismerése.
- Család –óvoda kapcsolatának erősítése (családlátogatás, szülői konzultáció, Szülői Szervezet bevonása, szülői közösségek alakítása).
- Korszerű kommunikációs technikák és konfliktus kezelési módszerek elsajátítása a gyermek és körülményeinek megismerése, folyamatos figyelemmel kísérése.
- A lemaradás mértékének feltérképezése.

VII.2. Az óvodapszichológus szerepe, tevékenysége

Az intézményben óvodapszichológus működik, tevékenységének elsődleges célja a gyermekek személyiségfejlesztése, lelki egészségvédelme, valamint az oktató-nevelő munka hatékonyságának segítése.

Az óvodapszichológus a szülőkkel és az óvodapedagógusokkal szoros együttműködésben végzi munkáját.

Feladatai:

- Közreműködik a gyermek beilleszkedését, társas kapcsolatait javító és teljesítményét növelő intézkedésekben.
- Megszervezi azokat a pszichológiai jellegű szűrővizsgálatokat, amelyek a képességvizsgálatok körébe tartoznak, vagy a beilleszkedési, magatartási, tanulási nehézségek megelőzése érdekében szükségesek.
- Megszervezi a mentálhigiénés preventív feladatokat.
- Megszervezi az egészségfejlesztéssel, és az intézményben észlelt személyközi konfliktusokkal, erőszakjelenségek megoldásával kapcsolatos feladatokat.
- A gyerekek között előforduló kortárs bántalmazás (bullying) megelőzése és kezelése céljából segíti a NyugiOvi Program bevezetését, óvodapedagógusok bevonásával és fejlesztésével.
- Váratlan súlyos élethelyzetekben megszervezi a krízistanácsadást.
- A kiemelten tehetséges gyermekek tehetséggondozásában a pedagógusokkal és a pedagógiai szakszolgálat szakemberével közösen kidolgozza az együttműködés és az ellátás kereteit.

Tartalmi vonatkozás:

- Segíti a pszichológiai ismeretek elsajátítását az intézményen belül.
- Kapcsolatot tart a területben dolgozó óvoda-és iskolapszichológusokkal.
- Együttműködik a pedagógiai szakszolgálat munkatársaival az érintett gyermekek pedagógiai szakszolgálati vagy egyéb egészségügyi szakellátásba történő utalása tekintetében.
- Egyéni és csoportos foglalkozásokat szervezhet a gyermekek számára.
- Konzultációs lehetőséggel, nevelési tanácsadással segíti a szülőket gyermekeik nevelésében, fejlesztésében és beiskolázásában.
- Tematikus előadásokat, fórumokat tart fejlődés lélektani, nevelési, vagy a mindennapi élet pszichológiai vonatkozású kérdéseiben.

Kötelessége:

- Figyelembe venni munkavégzése során, hogy szolgáltatásai nyújtása alkalmával a gyermekek jogai és az őket gondozó szülők, pedagógusok jogai ne sérüljenek, szem előtt tartani, hogy munkája alapvetően a bizalmon alapul.
- A pszichológusok Szakmai Etikai Kódexe (SZEK) alapján szervezni munkáját, különösképpen az információk megosztásának és a titoktartásnak a kérdéseit.
- Munkájának megvalósításában támaszkodni az Óvodapszichológia ellátás szakterületi protokolljának útmutatásaira és a munkaköri leírásában foglaltakra.

VIII. A pedagógiai munka dokumentációi

Céljaink:

- Az éves munkaterv, stratégiai dokumentumokkal, a munkaközösségek terveivel, és a csoportok éves nevelő tanulást segítő tervezésével összhangban van.
- Az éves tervek és beszámolók egymásra épülnek.
- A nevelési év végi beszámoló megállapításai alapján történik a következő nevelési év tervezése.
- A beszámolók szempontjai illeszkednek az intézményi önértékelési rendszerhez.
- A pedagógiai munka megfelel az éves tervezésben foglaltaknak, az esetleges eltérések indokoltak.

Jellemző:

- koherens dokumentáció
- egységes szerkezet, tartalom
- használhatóság.

Tartalmi vonatkozás:

- A gyermek fejlődésének nyomon követése, mérési – ellenőrzés – értékelési rendszer, (önállóan kidolgozott tartalom és időintervallum alapján)
- Csoportnapló
- Felvételi és mulasztási napló
- Adatlapok

VIII.1. A gyermekek fejlődésének nyomon követése – mérés

Az óvodai nevelés tervezése, valamint a gyermek megismerése és fejlesztése kötelező dokumentumok alapján történik. A tervezőmunka a tudatos nevelő hatások tervezését jelenti. A tervezés a tudatos munkához szükséges, de biztosítani kell a szabadságot az óvodapedagógusnak. A jó terv szabadságot, rugalmas alkalmazkodást, a gyermekekhez való igazodást biztosítja. A tervezés segíti a gyermekek fejlődési ütemének követését, jelzi a fejlődésbeli lemaradásokat, láttatja az egyénhez kötődő feladatokat, biztosítja az egyenlő hozzáférést.

Tervezésünk alapelvei: rendszeresség, folyamatosság, fokozatosság és rugalmasság.

A csoportban dolgozó óvodapedagógusok megtervezik a csoportjuk fejlettségi szintjének megfelelően - az óvoda nevelési programja alapján - a csoportjuk nevelési, fejlesztési tervét. Tudatos nevelő munka szerves része az elemzés, értékelés, mely meghatározza a következő tervciklus feladatait - tervezés, cselekvés, ellenőrzés, beavatkozás (P.D.C.A) elv megvalósítása.

Alapelv:

- Minden gyermek „más”, egyedi kompetenciákkal rendelkezik, így a gyermek fejlődését elsősorban önmagához kell mérni.
- Az óvodai élet során a megismerés, a gyermek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése az óvodába lépés pillanatában kezdődik és folyamatos.
- A fejlődés nyomon követése, egyéni fejlesztési terv készítése – a magas szintű szakmai kompetencia megléte mellett - garancia számukra a leoptimálisabb fejlesztő hatások biztosítására.

Céljaink:

- Óvodakezdés előtt ismereteket szerezni a gyermekről és családjáról.
- A bizalmi kapcsolat megteremtése az őszinte és nyílt kommunikáció érdekében.
- Információszerzés, nyomon követés.
- Iskolára való alkalmasság megállapíthatósága.

Feladataink:

- Fejlesztő, nevelő munkánkhoz szükséges kiinduló pontok megállapítása.
- A gyermekek fejlesztéséhez szükséges feladatok, területek, képességek meghatározása.
- A pedagógiai munka kidolgozása.
- A tárgyi és személyi feltételek ellenőrzése, mérése, értékelése.
- A dolgozók munkájának ellenőrzése, mérése, értékelése.
- A gyermekcsoportok ellenőrzése, mérése, értékelése.
- A pedagógiai program megvalósulásának ellenőrzése.

Tartalmi vonatkozás:

A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 63. § (4) bekezdése egyértelműen szabályozza a folyamatos nyomon követés tartalmait: „Az óvoda a gyermek értelmi, beszéd-, hallás-, látás-, mozgásfejlődésének eredményét - szükség szerint, de legalább félévenként - rögzíti. Rögzíteni kell a gyermek fejlődését szolgáló intézkedéseket, megállapításokat, javaslatokat.”

Megfigyelési területek:

- Önállóság, biológiai szükségletek, szabad játék.
- Fizikális adatok, motoros képességek, testséma.
- Értelmi képességek.
- Érzelmi-akaratok képességek.
- Szocializációs képességek.
- Verbális képességek.

Eszköze:

- környezettanulmány, anamnézis
- spontán és direkt megfigyelés
- az intézményi eljárásrendnek megfelelő mérések (területenként változó, de legalább évente két alkalom)
  - érzelmi-akaratú → (erre épülő fejlesztési terület: szociális, kommunikáció)
  - emberábrázolás → (erre épülő fejlesztési terület: testi, szociális, értelmi)
  - társas → (erre épülő fejlesztési terület: szociális, kommunikáció)
  - értelmi → (erre épülő fejlesztési terület: értelmi).
  - mozgás → (erre épülő fejlesztési terület: testi)

A gyermekek egyéni fejlesztési terve tartalmazza:

Szükség szerint egyéni profil készítését.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Ismerkedési napok szervezése az óvodát választó szülők és gyermekeik számára.
- Az anamnézis lapok és az egyéni fejlődést nyomon követő eszközök, módszerek és dokumentumok fejlesztése, egységesítése.
- Anamnézis felvétele, szülővel való konzultáció.
- Természetes közegben minél szélesebb körű ismeretek szerzése a gyermekről.
- Intézményi szinten kialakított normák szerinti megfigyelés, mérés végzése és rögzítése.
- A megfigyelési, mérési eredményekre épülő éves pedagógiai munka tervezése.
- A gyermek egyéni érésének, fejlődési ütemének tiszteletben tartása mellett a leghatékonyabb fejlesztő hatások biztosítása.
- A gyermek kedvelt tevékenységére, érdeklődésére alapozott fejlesztési terv készítése, kivitelezése.
- Hagyományos és korszerű változatos módszerek alkalmazása.
- Periódikusan ismétlődő kontrollmérések végzése.
- Portfólió készítése
- Szakpedagógusokkal való konzultáció.

VIII.2. Csoportnapló tartalma

- Óvoda neve és címe, OM azonosítója, rendeleti hivatkozások.
- Korcsoport feltüntetése, neve, pedagógusai neve.
- Megnyitás/lezárás helye, ideje, intézményvezető aláírása, körbélyegző lenyomat.
- A pedagógiai program neve.
- Az óvodapedagógusokra és NOKS dolgozókra vonatkozó adatok.
- Megbeszélés NOKS dolgozókkal.
- A gyermekek neve és óvodai jele, a fiúk és lányok számának összesített adatai, ezen belül megadva: a három év alatti, a három–négyéves, a négy – ötéves, az öt–hatéves a hat–hétéves gyermekek száma, a sajátos nevelési igényű gyermekek száma, továbbá azon gyermekek száma, akik bölcsődések voltak, korcsoportonkénti megoszlás (vegyes életkorú csoportoknál).
- Születésnapok jelzése.
- A nevelési évben tankötelessé váló gyermekek neve.
- Gyermejkölési adatok.
- Statisztikai adatok.
- Fejlesztő foglalkozásokon résztvevők.
- Szakértői vélemények nyilvántartása.
- A csoportban elvégzett egészségügyi szűrések.
- A napirend, a napirend szerinti tevékenységek időtartama és tevékenységek.
- Hetirend.
- Befogadási terv és értékelése.
- Csoportprofil.
- A csoport féléves nevelési terve és értékelése.
- A tevékenységben megvalósuló tanulás – Tematikus tervek, projektek.
- Szervezési feladatok.
- Tervezett programok és azok időpontjai.
- Szülői közösség tagjai, Szülői értekezletek rendje.
- Családdal való kapcsolattartási formák tartalma.
- Baleset megelőzés szabályai, intézkedési terv .
- A gyermekek fejlődését elősegítő tartalmak (éves tevékenységi terv) a következő bontásban: egészségfejlesztő testmozgás; verselés, mesélés; ének, zene, énekes játék, gyermektánc; rajzolás, festés, mintázás, kézimunka; a külső világ tevékeny megismerése – benne matematika.

- Szülői nyilatkozatok (távozás, egyéb).
- Fogadóórák időpontjai, emlékeztetői, értékelések.
- Szülői értekezletek időpontjai, jegyzőkönyvei.
- Hivatalos látogatások, a vezetői ellenőrző látogatás, a látogatás célja, időpontjai, a látogató neve és beosztása.
- Nyári tevékenységi terv.
- Reflexiók.
- Feljegyzések a csoport életéről.

VIII.3. Felvételi és mulasztási napló és hozzátartozó adatlap tartalma

- Óvoda neve, OM azonosítója, címe.
- Megnyitás/lezárás helye, ideje, intézményvezető aláírása, körbélyegző lenyomata.
- Korcsoport feltüntetése, neve.
- A gyermek oktatási azonosító száma, naplóbeli sorszám, neve, születési helye és ideje, állampolgársága, nem magyar állampolgár esetén a tartózkodás jogcíme, a jogszerű tartózkodást megalapozó okirat száma, lakcíme/tartózkodási lakóhelyének címe, felvétel időpontja, apja (törvényes képviselője) neve, anyja születéskori neve.
- Az igazolt és igazolatlan hiányzások havi és éves összesítése (adatlapon napi, havi és éves összesítés).
- A szülők napközben elérhető telefonszáma.
- Megjegyzés rovatba: SNI gyermekekre vonatkozóan a szakvéleményt kiállító szakértői bizottság neve, címe, a szakvélemény kiállításának időpontja és száma, az elvégzett felülvizsgálatok, továbbá a következő kötelező felülvizsgálat időpontja, BNÓ-kódok.
- Megjegyzés rovatba: elhelyezés megszűnésének ideje, indoka (költözés, átvétel, iskolába lépés).

Óvodapedagógus feladatai:

- Az intézményi dokumentumok (SzMSz, Házi rend, Mérés-ellenőrzési program, Vezetői program, Munkaterv, Intézkedési terv, Esélyegyenlőségi program, stb. koherenciájának szem előtt tartása.
- A dokumentumok előírás szerű kitöltése, naprakész vezetése.

IX. Az óvoda kapcsolatrendszere

Az óvoda a közoktatási rendszer része, ezért fontosnak tartjuk az interaktív kapcsolattartást azokkal az intézményekkel, amelyek a nevelő munkánkat segítik, a gyermekek sokoldalú fejlődését szolgálják és erősítik a partnerközpontú működést.

IX.1. Fenntartó - Óvoda kapcsolata

Óvodánk fenntartója XI. kerület Újbuda Önkormányzata. Munkakapcsolatot alakítottunk ki a hivatal dolgozóival. Meghívjuk őket rendezvényeinkre, kiállításainkra.

A kapcsolattartás szabályait az intézmény Szervezeti és Működési Szabályzata tartalmazza.

Határidőre elkészítjük, az óvoda számára előírt dokumentációkat ebben tájékoztatjuk a fenntartót, terveinkről megvalósult feladatainkról.

Minden évben javaslatot teszünk a következő évre tervezett fejlesztési intézkedésekre. Korrekt tájékoztatással azt kívánjuk biztosítani, hogy reálisan ítéljék meg az óvodában folyó munkát.

ÚJBUDA c. lapból és az önkormányzat internetes honlapjáról tájékozódunk a kerületi eseményekről.

Részt veszünk rendszeresen a kerületi pedagógiai szakmai, rendezvényeken, konferenciákon.

IX.2. Óvoda család együttműködése

Sokat teszünk azért, hogy a hozzánk járó családok értékrendjébe visszakerüljön a „jó család” modell, és a család semmivel sem helyettesíthető örömforrás legyen gyermek és felnőtt számára.

Céljaink:

- A hatékony nevelőmunka érdekében a szülői házzal partneri kapcsolat kiépítése.
- A szülő minél szélesebb körű bevonása az óvodai életbe.
- A szülők számára több betekintési lehetőség biztosítása az óvoda, a csoport napi tevékenységeibe.
- A szülők fogadása megfigyelőként vagy segítőként a csoportban, alkalmazkodva az óvodai munkatervhez, napirendhez.
- Az otthon és az óvoda értékrendjének egymáshoz való közelítése.
- Kiegészítés és hátrányok csökkentése (nevelés, szakszolgálat, egészségügyi szolgálat).

- A gyermek kiskorúságánál fogva őt megillető családi, állami, társadalmi védelem és gondoskodás biztosítása.
- A gyermek fejlődéséről hiteles, korrekt tájékoztatás.
- Nevelőpartneri viszony kialakítása.
- Az óvónő és a szülő közötti bizalmi kapcsolat erősítése.
- A családok elégedettségének elérése
- A gyermek kiskorúságánál fogva őt megillető családi, állami, társadalmi védelem és gondoskodás biztosítása.

Tartalmi vonatkozás:

- Szülői értekezlet (évi 2 alkalom).
- Fogadóórák (egyeztetés alapján).
- Életvitel segítő tanácsadás (etnikum, bevándorlók) (igény, ill. szükség szerint).
- Szülői beszélgető kör az óvoda-egészségügyi szolgálat és pszichológus bevonásával.
- Családlátogatás indokolt esetben.
- Ünnepek, programok (évkör, munkaterv alapján).
- Kirándulások (a csoportos óvodapedagógusok vállalása alapján a csoport ismeretében lehetséges, középső csoportban délelőtti időtartamban, nagycsoportban egész nap 08:00-15:30-ig terjedő időtartamban)
- Szervezett részvétel a csoport életében (egyeztetés alapján).
- Ismerkedési napok szervezése az óvodát választó szülők és gyermekeik számára.
- Nyílt napok megszervezése minden csoportban, az óvodapedagógus által meghatározott formában, tevékenységben (bemutató foglalkozás, közös játék, közös barkácsolás...).
- Tájékoztatók (szükség szerint).
- Faliújság, elektronikus tájékoztató (csoportos kör e-mail).
- Napi információ.
- Szülői szervezet működése (évi 2 alkalom).
- Nevelési értekezleteinken való részvétel (éves munkaterv szerint).
- Intézményi dokumentumok véleményezése (törvényi előírás szerint).
- Igény szerint tájékoztatóra hívjuk az iskolák képviselőit, ezzel segítjük a szülőket az iskolaválasztásban.
- Elhelyezzük az iskolák bemutatkozását segítő hirdetményeket, tájékoztatókat az óvodai faliújságon.
- Minden év májusában ellátogatunk a körzeti iskolába azokkal a gyerekekkel, akik megkezdik első tanévüket.

Óvodapedagógus feladatai:

- Kapcsolattartási formák tervezése, ütemezés szerinti megvalósítása, dokumentálása.
- A család, szülő megismertetése az óvoda nevelés alapelveivel, dokumentumaival (PP, Házi rend, SzMSz).
- Partnerközpontú működés értékelési folyamatain keresztül a szülői elégedettség feltárása (interjú, kérdőív készítés).
- A családok megismerése, elfogadása.
- Példamutatás a meleg-engedékeny óvónői attitűddel.
- A családban már meglevő pozitív értékek megőrzése, gyarapítása, alkalmazása a nevelőmunka során.
- A szülői szerepvállalás fontosságának tudatosítása.
- Informálás és együttműködés a kiemelt figyelmet igénylő gyermekkel kapcsolatban.
- A családok bevonása az egészséges életmód, környezet tudatos magatartásformáló programjainkba.
- Folyamatos kapcsolattartás.
- Faliújságok.
- Szülői értekezlet.
- Fogadóórák és egyéni beszélgetések.
- Partneri igény és elégedettség mérés.
- Nyílt napok.
- Családlátogatás speciális esetben.
- A gondozási szokások megismertetése után együttműködni a gyermek érdekében a szülőkkel, hogy összhangba kerüljön az intézményi és az otthoni szokás és normarendszer.
- Rendszeresen tájékoztatni a szülőket a várható eseményekről, a közös programokról.
- Az SNI gyermekekkel foglalkozók, kölcsönösen tájékoztassák egymást az adott gyermek fejlődéséről, ezekre a beszélgetésekre esetenként meghívjuk a szülőket is, és ha szükséges, akkor a pszichológust is.
- Felajánljuk egy-egy óvodai rendezvény megszervezésében való szülői részvételi lehetőséget.
- Gyarapítani pedagógiai felkészültségünket.
- Hatékony segítséget nyújtani a családi neveléshez.
- A gyerekeket érintő fontos kérdésekben kikérjük a szülők véleményét és bevonjuk őket a döntéshozatalba.

- Lehetőséget biztosítani arra, hogy alkalmanként meghívjunk pszichológust, logopédust, és ha szükséges, javasoljuk a Nevelési Tanácsadó bevonását az adott probléma megoldásába.
- Az óvoda épületében törekedni a befogadó szemléletmód közvetítésére.

IX.3. Szülői Szervezet (Közösség) - Óvoda kapcsolata

A Szülők Szervezete képviseli a szülők jogait, kötelességeit. A Szülők Szervezetének képviselői folyamatos kapcsolatot tartanak a szülőkkel, az óvodapedagógusokkal és az óvoda vezetőjével. Értekezlet, évente kétszer, de igény szerint szükség esetén külön alkalommal is tartható. Feltételeit az óvoda Szervezeti és Működési Szabályzata valamint a Szülői Szervezet Működési Szabályzata tartalmazza.

IX.4. Szakszolgálatok - Óvoda kapcsolata

Céljaink:

- A gyermekek és családok életminőségének javítása érdeklében történő kapcsolattartás.

Feladataink:

- Hátrányos helyzetű családok életvitelének javítása, kommunikáció segítése.
- Fejlődési eltérések vizsgálatának kezdeményezése.
- Nevelési tanácsadás kérése

Tartalmi vonatkozás:

- Hátránycsökkentés esélyteremtés, felzárkóztatás, tehetség megsegítés, tájékoztatás.

Óvodapedagógus feladata:

- Kapcsolat felvétel a gyermekvédelmi felelős, tehetség koordinátor közreműködésével a szakszolgálatok intézményeivel.
- A szülők tájékoztatása a lehetőségeikről.

IX.4.1. Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat XI. Kerületi Tagintézménye

Intézményünkben a szakszolgálat utazó szakemberekkel oldja meg a logopédiai fejlesztést.

A logopédus munkája szűrő és egyéb kiegészítő vizsgálatok a tanácsadás és a terápia vezetése

A gyermekek logopédiai vizsgálatát kérheti a szülő vagy más szakember is. (pszichológus, orvos, védőnő, óvodapedagógus)

Tartalma szerint:

- Az óvodánkban végzett logopédiai szolgáltatás feladata a beszédhibák és a nyelvi-kommunikációs zavarok javítása, valamint a dyslexia megelőzése és gyógyítása.
- A foglalkozásokon a logopédus és az óvodapedagógusok által javasolt mérési eredmények alapján 4-7 éves gyerekek vesznek részt.

Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat XI. kerületi Tagintézménye - Nevelési tanácsadás és Tankerületi Szakértői Bizottsági feladatok

Tartalma szerint:

A gyermek vizsgálatát kérheti az óvodapedagógus és a szülő is.

- Pszichológus, gyógypedagógus vagy fejlesztő pedagógus segítségét kérjük, vagy javasoljuk a szülő számára, hogy forduljon szakemberhez, ha a gyermek „testi-, lelki egészsége, érzelmi állapota, teljesítménye, terhelhetősége, érdeklődése, magatartása, viselkedése jelentős változást mutat. A szakemberek különböző típusú foglalkozásokon segítenek ezeknek a gyerekeknek.” <http://fpsz.hu/nevelesi-tanacsadas/>
- Tankerületi szakértői bizottsági tevékenység:
„Az enyhébb problémák feltárása, vagyis a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézség (BTM) megállapítása vagy kizárása és az ehhez kapcsolódó vizsgálatok elvégzése.”
A komolyabb problémák esetében, a sajátos nevelési igény megállapítása vagy kizárása, és az ehhez kapcsolódó vizsgálatok elvégzése, illetve további vizsgálatok kezdeményezése, valamint a kisgyermek iskolába lépéshez szükséges fejlettségének (iskolaérettség) megállapítása is ennek keretében történik.” <http://fpsz.hu/szakertoi-tevekenyseg/>

IX.4.2. Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat 1. Számú Szakértői Bizottsági Tagintézménye és Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat Beszédvizsgáló Gyógypedagógiai tanácsadó, Korai Fejlesztő, Oktató és Gondozó Tagintézménye

Tartalma szerint:

- A **sajátos nevelési igény** megállapítása vagy kizárása, és az ehhez kapcsolódó vizsgálatok elvégzése, illetve további vizsgálatok kezdeményezése, felülvizsgálat elvégzése.

IX.4.3. Újbudai Pedagógiai Iroda

Tartalma szerint:

- Rendezvényein nevelőtestületünk rendszeresen részt vesz.
- Szeptember elején minden nevelési-oktatási intézmény programfüzet segítségével tájékozódhat az aktuális évre szóló programkínálatról.

IX.4.3. Újbudai Humán Szolgáltató Központ

Kerületünkben a Családsegítő Szolgálat és 2005-től a Gyermekjóléti Központ együtt látja el a törvényekben megfogalmazott feladatait.

Tartalma szerint:

- A törvény által előírt jelzési kötelezettségünknek eleget teszünk.
- Együttműködünk a szociális segítővel (fogadóóra, szülői fórum, esetmegbeszélés, drámajáték, mediáció).
- Tájékoztatjuk a szülőket a Családsegítő Szolgálat tevékenységéről, a segítségnyújtás lehetséges formáiról.
- A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek védelmében együttműködünk a családok segítségével.

IX.5. Egészségügyi Intézmények - Óvoda

- Gyermekorvos, fogorvos, védőnő, ortopéd orvos
- Intézményünk a gyermekek egészségügyi, gyermekvédelmi és szociális ellátása érdekében és egyéb, - ehhez a hálózathoz tartozó - ügyekben rendszeres kapcsolatot tart fent.

Tartalma szerint:

- Ortopéd szakorvos által végzett szűrővizsgálat és fogászati szűrés alkalmával a megfelelő helyiség biztosítása, szervezési feladatok elvégzése.
- Az óvoda védőnőjével való együttműködés: A védőnő az óvodavezetővel egyeztetett rend szerint, vele együttműködve, a hatályos jogszabályok szerint végzi a preventív munkát. Az óvoda dolgozóinak feladata a feltételek biztosítása, a szülők tájékoztatása és a gyermekek együttműködésének elősegítése.

IX.6. Egyház - Óvoda

Figyelembe vesszük a lelkiismereti és vallásszabadságról szóló rendelkezést, amely óvodánkban lehetőséget biztosít, speciális szolgáltatások kertében hittan igénybe vételére, mely ökumenikus hitoktatást jelent.

Csoportonként (a kiscsoportosokat kivéve) évente történik felmérés a szülői igényekről, és ennek alapján biztosítjuk a hitoktató számára a helyet.

Tartalma szerint:

- Heti rendszerességgel hitoktató foglalkozás szervezése az óvodában.
- Közvetítés a szülők és a hitoktatók között.

IX.7. Bölcsődék - Óvoda

Céljaink:

A bölcsődéből jövő gyermekek könnyebben illeszkedjenek be az óvodába.

Feladataink:

- A jövőbeni óvodások feltérképezése
- Szülői értekezleten való részvétel
- Óvodánk megismertetése
- Átmenet megsegítése

Tartalmi vonatkozás:

- Jövőbeni óvodások meglátogatása a bölcsődében
- Tapasztalatcsere
- Szülői értekezlet

IX.8. Iskolák - Óvoda

A gyermekek óvoda-iskola közötti átmenetének megkönnyítése érdekében, adott időszakban a körzetünkben lévő iskolákkal felvesszük a kapcsolatot. Követjük az „Iskolanyitogató” kiadványban bemutatott XI. kerületi iskolákról szóló tájékoztatást.

Céljaink:

- Az iskolai élet megkezdésének támogatása, segítése.

Az iskolával való kapcsolattartás feladatai:

- A tanulás alapkészségeinek megalapozása, érzelmi akarati, testi, szociális, értelmi területeken.

Tartalmi vonatkozás:

- Az iskolai élet megszerettetése.
- Igény szerint tájékoztatóra hívjuk az iskolák képviselőit, ezzel segítjük a szülőket az iskolaválasztásban.
- Elhelyezzük az iskolák bemutatkozását segítő hirdetményeket, tájékoztatókat az óvodai faliújságon.
- Minden év májusában ellátogatunk a körzeti iskolába azokkal a gyerekekkel, akik megkezdik első tanévüket.
- Iskolalátogatás a nagycsoportosokkal.
- Részvétel az iskola által felkínált rendezvényeken.

IX.9. Közművelődési és egyéb intézmények - Óvoda

Kapcsolattartás olyan intézményekkel, ahol a környezetvédő és hagyományörző programunk megvalósításához ismereteket, gyakorlati tapasztalatokat szerez gyermek és óvodapedagógus.

Intézmények: Állatkert, - vadas parkok, - múzeumok, - Planetárium, - Csillagvizsgáló, - XII. ker. Tűzoltóság, Duna-IPoly Nemzeti Park Igazgatóság - Természet és Környezetvédelmi Polgárőr Egyesület, Madártani Intézet

Céljaink:

- Kultúra iránti érdeklődés felkeltetése.
- A művelődés iránti igény alapozása „kedvcsinálás”.

Tartalmi vonatkozás:

- Kiállítások, múzeumok, művelődési, sport intézmények programjai.

Óvodapedagógus feladata:

- Kiállítások, múzeumok, művelődési, sport intézmények programjairól tájékozódni.
- Óvodásoknak szóló programokra való eljutást megszervezni.

IX.10. Külhoni magyar óvodák - Óvoda

A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külhoni magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és – lehetőségei szerint – szakmai kapcsolatot tart fenn.

Céljaink:

- A magyar nemzeti értékek identitásteremtő voltának az óvodai nevelés tartalmaiban történő hangsúlyossá tétele.
- Magyarságtudat megalapozása a gyermekekben, megerősítése az óvoda dolgozóiban.
- A határokon túli magyar óvodák szakmai munkája iránti érdeklődés felkeltetése.

Tartalmi vonatkozás:

- Testvérvárosi kapcsolatok, internet, e-twinning, személyes ismeretségek.

Óvodapedagógus feladata:

- A lehetséges, határon túli partner óvodákat felkutatni, felvenni velük a kapcsolatot.
- A határokon túli magyar óvodák szakmai munkájáról tájékozódni.
- A szakmai együttműködés tartalmának közös meghatározása, partneri kapcsolat ápolása.

IX.11. Kerületi Szakmai centrumok - Óvoda

Céljaink:

- A szakmai munka minőségi javítása érdekében jó gyakorlatok átvétele, átadása.

Tartalmi vonatkozás:

- Részvétel előadásokon, hospitálás bemutató foglalkozásokon.
- A Gyógytestnevelői Szakmai Centrum utazó pedagógusaival együttműködve segíteni óvodásaink speciális egészségügyi korrekcióját. A gyógytestnevelést heti két alkalommal - a szakorvosi szűrővizsgálati eredmények alapján - 5-7 éves gyerekek veszik igénybe.

Óvodapedagógus feladata:

- Segítséget nyújtani a szűrővizsgálatok megszervezésében, lebonyolításában.
- Biztosítani az utazó gyógytestnevelő pedagógus számára a gyermekek részvételét, a szükséges feltételeket.
- Esetenként segíteni a szülők és a gyógytestnevelő kapcsolattartását.

X. ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉS

A Sasadi Óvoda 2018-ban jóváhagyott 5/2018 (03.10.) határozat számú Pedagógiai Programjának jelen módosítása 2019-ben készült.

A módosítást a 137/2018. (VII.25.) Korm. rendelet, a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 118. § (3) a) pontja, valamint a 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet 25. § (3) tette szükségessé.

Az újonnan megalkotott pedagógiai program jogelőd programja: A Sasadi Óvoda „Fedezzük fel együtt a világot – Gyermekéveket gyermekként megélni” természetvédő, hagyományörző Pedagógiai Programja 2018.

Érvényessége:

Az intézményvezető jóváhagyását követően kihirdetéstől lép életbe és visszavonásig érvényes. A módosított Pedagógiai Programot 2019. szeptember 1-jétől szükséges bevezetni.

Ezzel egy időben hatályon kívül helyeződik a 3/2018. verziószámú „Fedezzük fel együtt a világot – Gyermekéveket gyermekként megélni” természetvédő, hagyományörző Pedagógiai Programja 2018.

Az Óvodai Pedagógiai Program értékelése, felülvizsgálata

- A Pedagógiai Programban megfogalmazott célok, és feladatok megvalósulását a nevelőtestület folyamatosan vizsgálja.
- Az óvodapedagógusok szakmai munkaközössége minden nevelési év végén, írásban értékeli a Pedagógiai Programban megfogalmazott általános és speciális célok és feladatok megvalósulását.

Az Óvodai Pedagógiai Program módosítása

A Pedagógiai Program módosítására javaslatot tehet

- Intézményvezető
- A nevelő testület bármely tagja
- Szakmai munkaközösség
- Szülői Szervezet
- Az óvoda fenntartója

A Pedagógiai Program módosítását a nevelőtestület fogadja el és az intézmény vezetője hagyja jóvá.

A Pedagógiai Program nyilvánosságra hozatala

A Pedagógiai Program nyilvános, minden érdeklődő számára megtekinthető.

Egy – egy példány a következő személyeknél, illetve intézményeknél tekinthető meg:

- Óvoda fenntartójánál,
- Óvoda irattárában,
- Intézmény vezetőjénél,
- *Óvoda honlapján,*
- Óvoda csoportjaiban.

Nyilvánosságra hozatal:

1 – 1 példányát a nevelői szobában, illetve az óvodatitkár irodájában helyezzük el, ahol bárki megnézheti az óvoda nyitvatartási idejében. Ezen kívül az óvoda honlapján is megtekinthető.

A Pedagógiai Program jelen módosításának indoka:

- Törvényi jogszabályi változás

Tájékoztatás a pedagógiai programról

A kiscsoportos gyermekek szülei számára tartott első szülői értekezlet alkalmával az intézményvezető vagy az általa megbízott személy átfogó tájékoztatást nyújt a pedagógiai program tartalmáról. Az óvodával később jogviszonyt létesítő gyerekek szüleinek az intézményvezető vagy az általa megbízott személy előre egyeztetett időpontban ad tájékoztatást az óvoda pedagógiai programjáról, mely az óvoda honlapján folyamatosan, a csoportszobákban az óvoda nyitva tartása alatt megtekinthető.

A fentiekén túl a szülők bármely szülői értekezleten tájékoztatást kérhetnek az intézményvezetőjétől, intézményvezető-helyettesétől és a csoportos óvodapedagógusoktól.

A Pedagógiai Programmal kapcsolatos kérdéseket a nevelési év ideje alatt bárki, bármikor feltehet az intézmény vezetőjének, aki azokra az ügyintézési határidőn belül érdemi választ ad. Ennek pontos időpontja a szülővel történő előzetes egyeztetés alapján kerül meghatározásra.

Szóbeli érdeklődésre, szóbeli tájékoztatást kaphat az óvoda képviselőjére jogosult személyektől.

Írásbeli kérés a nevelési év ideje alatt bármikor benyújtható az intézményvezető- helyettesnek címezve, aki az ügyintézési határidőn belül írásbeli tájékoztatást nyújt.

Kelt: Budapest, 2019. március 18.

Pócsné Hermanics Mária

Intézményvezető

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

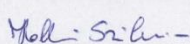
LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

Készítette a Sasadi Óvoda nevelőtestülete.

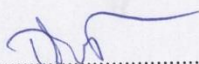
Kelt: Budapest, 2019. március 8.

A Sasadi Óvoda pedagógiai programjában foglaltakkal kapcsolatosan magasabb jogszabályban (Nkt. 72. § (5) biztosított **véleményezési jogát korlátozás nélkül gyakorolta** és a dokumentumról véleményt alkotott az óvodában működő Szülői Szervezet.

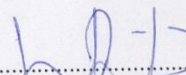
Kelt: Budapest, 2019. március

Székely Szilvia

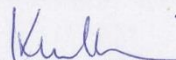
Tesz-Vesz Óvoda th. Sz.Sz.

Törösvár Utcai Óvoda th. Sz.Sz.

A Sasadi Óvoda pedagógiai programjában foglaltakkal kapcsolatosan magasabb jogszabályban biztosított **véleményezési jogát korlátozás nélkül gyakorolta** és a dokumentumról véleményt alkotott az óvodában működő Közalkalmazotti Tanács.

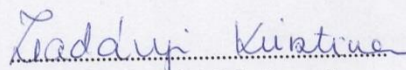
Kelt: Budapest, 2019. március

Közalkalmazotti Tanács elnöke

A Sasadi Óvoda pedagógiai programjában foglaltakkal kapcsolatosan magasabb jogszabályban biztosított (20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 118. § (3) a) pont) bekezdése **véleményezési jogát korlátozás nélkül gyakorolta** és a dokumentumról véleményt alkotott az óvodában működő szakmai munkaközösség.

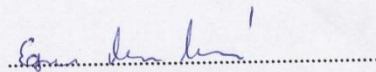
Kelt: Budapest, 2019. március

A szakmai munkaközösség nevében

A Sasadi Óvoda Pedagógiai Programról szóló tájékoztatást a nevelőmunkát segítő alkalmazottak megkapták.

Kelt: Budapest, 2019. március 8.

A nevelőmunkát segítő alkalmazottak nevében

JEGYZŐKÖNYV

Időpontja: 2018.03.08

Helyszín: Sasadi Óvoda Székhely 1118 Bp. Dayka Gábor u4/b

Esemény: Nevelőtestületi értekezlet

Téma: Sasadi Óvoda Pedagógiai Program módosítás elfogadása

Igazoltan távollévők: Mártony Mariann, Sebestyén Csilla

Igazolatlanul távollévők: -

Jegyzőkönyv vezető: Lengyel Veronika

Hitelesítő: Pungor Anita

A nevelőtestület létszáma: 32 fő, ebből jelen van: 30 fő, igazoltan távol: 2 fő

Pócsné Hermanics Mária óvodavezető (P.H.M.) köszönti a jelenlevőket. Ppt vetítésével röviden felidézi az ÓNOAP 2018. nyarán történt módosításait, amelynek következménye az intézmény Pedagógiai Programjának módosítása:

- Jogalkotói cél: a keresztény kultúra és a magyar nemzeti értékek identitásteremtő voltának az óvodai nevelés tartalmaiban történő hangsúlyossá tétele.
- Koherencia: Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.) R) cikk (4) bekezdés
- A módosítás tartalmi elemei: egészséges életmód alakítása terén új komponensekkel bővültek az óvoda nevelési feladatai megjelenik az értékorientált közösségi nevelés terminusa
- Nemzeti identitástudat (élmények)
- Keresztény kulturális értékek (jószág, igazságosság, becsületesség, szeretet, alázat, méltóság, önzetlenség, tolerancia, elfogadás /befogadás stb) cselekedetek
- Az egészséges életmód alakítása (a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsírtartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás)
- A Kárpát-medencei magyarság nemzethez tartozásának erősítése (a szóránymagyarság óvodaival való szakmai kapcsolatépítés
- a hazafias és közösségi nevelés hangsúlyosabbá válik).

P.H.M.: Megköszöni az e-mailben küldött javaslatokat, észrevételeket. több kolléga is elküldte már észrevételeit, javaslatait. Jelzi, hogy a ppt-ben válaszolt a Tesz-Vesz Óvodából érkezett kérdésekre, melyeket Földváry Csilla juttatott el hozzá. Megkérdezi, hogy kielégítőnek tartják-e a kapott válaszokat?

Földváry Csilla: Igennel válaszol, de továbbra is fenntartja a javaslatot, miszerint érdemes lenne inkább más hazai térség óvodaival szakmai kapcsolatot ápolni. Sok jó lehetőséget rejt ez magában.

Szilas Tamásné: A következő észrevételt küldte: az SNI gyerekek nem küzdenek a diagnózisukkal, hanem azzal élnek, pl autizmus spektrum zavarral (syndromával) élő, az értelmi fogyatékos személyeket pedig intellektuális képesség zavarral élőknek nevezzük.

P.H.M.: Megőszöni az észrevételt, mindenhol javították a kifejezéseket.

Bognárné Losonci Adrienn: A NyugiOvi programban az óvodapszichológus feladatával kapcsolatban volt korrekciós javaslata .

P.H.M.: Elmondja, hogy ezt a mondatot B.L.A. kérése szerint módosították. Az óvoda pszichológusa segítségével az elmúlt két évben egységesítették, bevizsgálták, majd módosították az óvodában használandó gyermeki fejlődést követő dokumentációt. Ennek tényét, részleteit a Pedagógiai Programba is beépítették.

Juhászné Kléner Ágnes: Véleménye szerint az óvoda Pedagógiai Programjának módosításai korszerűek, megfelelnek az általa ismert törvényi előírásoknak, minden pontjával egyet tud érteni. A módosításon sokat dolgozott a Törcsvár Utcai Óvoda nevelőtestülete. A szülőktől érkezett észrevételeket, javaslatokat megkapták, és azok alapján újra végig olvasták és véleményezték a kérdéses részeket.

P.H.M.: Ismerteti, hogy több pontos listát kaptunk a Tesz-Vesz Óvoda Szülői közösségétől. Nagyon örül, és hálás, azért ilyen figyelmesen elolvasták és véleményezték Pedagógiai Programjukat. Több módosítási javaslatukat megfogadták, illetve a Szülői Szervezet megbeszélésén megindokolták, hogy mért nem változtatnak a többi területen.

Van-e valakinek kérdése, további javaslata a PP módosításával kapcsolatban?

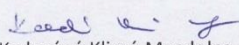
Ha nincs, akkor arra kéri a nevelőtestület tagjait, hogy kézfeltartással jelezzék, ha elfogadják a Sasadi Óvoda Pedagógiai Programjának módosítását!

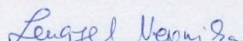
A jelenlévő 29 főből mindenki igennel szavazott.

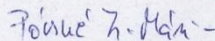
2019. március 8.-án a Sasadi Óvoda nevelőtestülete **véleményezte**, és nyílt szavazással, 29 igen, 0 nem szavazattal, 0 tartózkodással **elfogadta** az intézmény Pedagógiai Programjának módosítását.

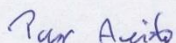
Határozatszám: /2019 (03.08.)

Budapest, 2019. március 18.

Kadosáné Klimó Magdolna
függetlenített óvodavezető helyettes

Lengyel Veronika
jegyzőkönyvvezető

Pócsné Hermanics Mária
intézményvezető

Pungor Anita
jegyzőkönyv hitelesítő

SASADI ÓVODA

1118 Budapest, Dayka Gábor u 4/b Tel.: 319 2549, 309 5428 e-mail: info@sasadiovi.ujbuda.hu

Jelenléti ív

Esemény: Alkalmazotti közösség értekezlete

Időpont: 2019.03.08.

Helyszín: Sasadi Óvoda Székhely (1118 Budapest, Dayka Gábor utca 4/b.)

Téma: A Sasadi Óvoda módosított

- Pedagógiai Programjának
- Házi rendjének
- SZMSZ- ének véleményezése.

Ssz.	Név	Aláírás
1.	Bálint Lilla	Bálint Lilla
2.	Benyovszky Zsolt Attiláné	Benyovszky Zsolt Attiláné
3.	Csala Zsuzsanna ~~Erika~~	Csala Zsuzsanna
4.	Cseh Zsuzsanna	Cseh Zsuzsanna
5.	Dobi Emese	Dobi Emese
6.	Egresiné Makra Márta	Egresiné Makra Márta
7.	Fancsali Attila	Fancsali Attila
8.	Gényi Júlia	Gényi Júlia
9.	Hegyi Anna	Hegyi Anna
10.	Hersics Tiborné	Hersics Tiborné
11.	Kissné Fodor Ágnes	Kissné Fodor Ágnes
12.	Koncz Anikó	Koncz Anikó
13.	Kovács Elek	Kovács Elek
14.	Kovács Szilvia	Kovács Szilvia
15.	Kovács Tímea	Kovács Tímea
16.	Lengyel Veronika Judit	Lengyel Veronika Judit
17.	Magyarné Baki Bernadett	Magyarné Baki Bernadett
18.	Mohácsi Józsefné	Mohácsi Józsefné
19.	Nagy Nikolett	Nagy Nikolett
20.	Olesiák Barbara	Olesiák Barbara
21.	Pálfi Zoltánné	Pálfi Zoltánné
22.	Pappné Magyarósi Ágnes	Pappné Magyarósi Ágnes
23.	Pásztor Istvánné	Pásztor Istvánné
24.	Pók Attila	Pók Attila
25.	Porcs Lászlóné	Porcs Lászlóné
26.	Remény Hajnalka	Remény Hajnalka
27.	Sallai Melinda	Sallai Melinda
28.	Sárközy Tímea	Sárközy Tímea
29.	Simon Brigitta	Simon Brigitta
30.	Toldi Zsuzsanna	Toldi Zsuzsanna
31.	Tóth Józsefné	Tóth Józsefné
32.	Vasas Julianna	Vasas Julianna
33.	Verebély Gáborné	Verebély Gáborné

Budapest, 2019. március 8.

.....Tóthné Z. Melinda.....

óvodavezető

SASADI ÓVODA

1118 Budapest, Dayka Gábor u 4/b Tel.: 319 2549, 309 5428 e-mail: info@sasadiovi.ujbuda.hu

Jelenléti ív

Esemény: Nevelőtestületi értekezlet

Időpont: 2019.03.08.

Helyszín: Sasadi Óvoda Székhely (1118 Budapest, Dayka Gábor utca 4/b.)

Téma: A Sasadi Óvoda módosított

- Pedagógiai Programjának
- Házi rendjének
- SZMSZ- ének véleményezése, elfogadása

Ssz.	Név	Aláírás
1.	Bartók Nagyné Bártfai Katalin	Bartók Nagyné Katalin
2.	Bognárné Losonci Adrienn	Bognárné Losonci Adrienn
3.	Fazekas Ágnes	Fazekas Ágnes
4.	Földváry Csilla Ibolya	Földváry Csilla Ibolya
5.	Gyapay Diána	Gyapay Diána
6.	Gyöngyösi Ildikó	Gyöngyösi Ildikó
7.	Harsányi Veronika	Harsányi Veronika
8.	Hornyák Ildikó	Hornyák Ildikó
9.	Juhászné Kléner Ágnes	Juhászné Kléner Ágnes
10.	Kadosáné Klimó Magdolna	Kadosáné Klimó Magdolna
11.	Kovácsné Fekete Krisztina	Kovácsné Fekete Krisztina
12.	Látó Liliána	Látó Liliána
13.	Lévai Csilla	Lévai Csilla
14.	Mártonka Eszter	Mártonka Eszter
15.	Mártony Mariann	Mártony Mariann
16.	Molnár Eszter	Molnár Eszter
17.	Molnárova Silvia	Molnárova Silvia
18.	Pauer Magdolna	Pauer Magdolna
19.	Péter Gizella	Péter Gizella
20.	Pungor Anita	Pungor Anita
21.	Pusztai Kinga	Pusztai Kinga
22.	Sebestyén Csilla	Sebestyén Csilla
23.	Simon Lászlóné	Simon Lászlóné
24.	Szabó Éva	Szabó Éva
25.	Szilas Tamásné	Szilas Tamásné
26.	Táborszky Andrea	Táborszky Andrea
27.	Tarcsafalvy Livia	Tarcsafalvy Livia
28.	Tollár Anita	Tollár Anita
29.	Tóth Adrienn	Tóth Adrienn
30.	Udvarhelyi Mónika	Udvarhelyi Mónika
31.	Zsadányi Krisztina	Zsadányi Krisztina

Budapest, 2019. március 8.

..... Pócsné Z. Mária

óvodavezető